

ΜΥΡΙΑ ΟΣΑ

ΕΚΔΑΔΟΜΕΝΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ.

Ἄριθ. 23.

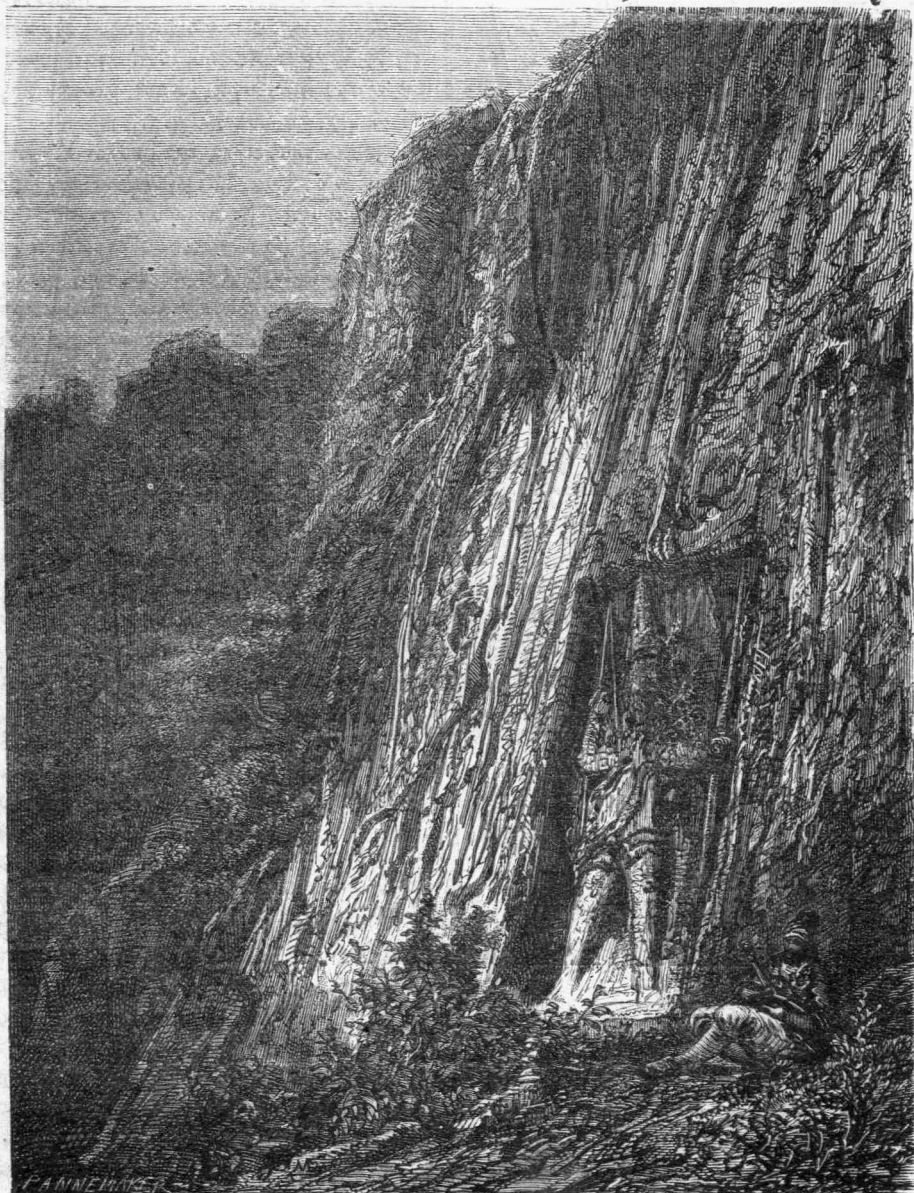
Νοέμβριος, 1869.

Β' Ἔτος.

ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΑΝΑΓΛΥΦΟΝ ΕΣΣΩΝΙΑ.

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Σιπίλου, πρὸς ἀνατολὰς πολιχνίου καλουμένου Νύμφιον, ὄχι πολὺ ἀ-

πέχοντος τῆς Σμύρνης, ἀπαντᾶται ἐπὶ βράχου τῆς κοιλάδος ἣτις καλεῖται τουρκιστὶ Καρὰ Πέλλ τὸ κατωτέρω ἀνάγλυφον, ἀντιγεγραμμενον ἐνταῦθα πιζῶς ἐκ φωτογραφίας.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦ Σεσώστριδος ἐν Ἰωνίᾳ.

Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ἡρόδοτον (Βιβλ. Β', 106) τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο παριστᾷ Σέσωστριν τὸν Κατακτητὴν, βασιλεύσαντα μετὰ τὸν Μοῖριν ἀπὸ τοῦ 1416 ἕως τοῦ 1357 πρὸ Χριστοῦ, καὶ κυριεύσαντα μέγα

μέρος τοῦ τότε ἐγνωσμένου κόσμου μετὰ ἐννεαετῆ ἐξστρατείας· ἀλλ' οἱ νεώτεροι περιηγηταὶ εἰκάζουσιν αὐτὸ ὡς ἀσσυριακὸν μᾶλλον ἢ αἰγυπτιακὸν μνημεῖον. «Εἰσὶ δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην δύο τύποι ἐν πέτρῃσιν

» ἐγκεκολλημένοι τούτου τοῦ ἀνδρός (τοῦ Σαωστρί-
 » δος), τῆ τε ἐκ τῆς Ἐφεσίου ἐς Φώκαιαν ἔρχονται,
 » καὶ τῆ ἐκ Σάρδεων ἐς Σμύρνην. Ἐκατέρωθεν δὲ ἀ-
 » νήρ ἐγγέγλυπται, μέγεθος πέμπτης σπιθαμῆς, τῆ
 » μὲν δεξιῇ χειρὶ ἔχων αἰγλήν, τῆ δὲ ἀριστερῇ τύβαν,
 » καὶ τὴν ἄλλην σκευὴν ὡσαύτως· καὶ γὰρ Αἴγυπτίην
 » καὶ Αἰθιοπίδα ἔχει· ἐκ δὲ τοῦ ὄμου ἐς τὸν ἕτερον
 » ὄμον διὰ τῶν στηθῶν γράμματα ἰσὰ Αἴγυπτια διή-
 » κει ἐγκεκολλημένα, λέγοντα τάδε· Ἐγὼ τὴν δε-
 » τὴν χῶραν ὤμοισι τοῖσι ἐμοῖσι ἐκτετήσα-
 » μην· ἔστι δὲ καὶ ὄνομα ἐστὶ, ἐθαυτά μὲν οὐ δι-
 » κῶν, ἔστωθι δὲ δεδιήλωκε· τὰ δὲ καὶ μετεξέτεροι
 » τῶν θεσσαμένων Μέρμωνος εἰκόνα εἰκάζουσι μὲν εἶ-
 » ναι πολὺ τῆς ἀληθείης ἀπολειμμένοι.»

Δυστυχῶς, ἡ ἐπιγραφή ἧς ποιεῖ μναίαν ὁ Ἡρόδο-
 τος ἐξηλείφθη ὑπὸ τοῦ χρόνου· οἱ ἱερογλυφικοὶ χα-
 ρακτῆρες, αἵτινες ὑπῆρχον κεχαραγμένοι μεταξὺ τῆς
 κεφαλῆς τοῦ μαχητοῦ καὶ τοῦ σιδήρου τῆς λόγχης
 αὐτοῦ, σήμερον μόνις διακρίνονται. Καθ' ὅλα μὲν
 φαίνεται πιστὴ ἡ περιγραφή τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἱε-
 ρικοῦ, μόνον δὲ ἡ μὲν λόγχη κρατεῖται ὑπὸ τῆς ἀρι-
 στερᾶς, τὸ δὲ τόξον ὑπὸ τῆς δεξιᾶς, ἐναντίον τῆς ἰσ-
 σεως τοῦ Ἡροδότου, περιγράφαντος ταῦτα ἰσως ἐξ
 ἀκοῆς.

ΑΙ ΠΗΓΑΙ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΤΟΥ ΑἴΓΑΟΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ ΣΗΗΚ.

(Συνέχεια.—Ἴδε σελ. 82, 114, 216, 229, 274 καὶ 294.)

Ἐπιστρέψας εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν
 δευτέρου αὐτῶν περιβόλον, εἶδον ὅλους ἀνησυχούς καὶ
 τεταραγμένους· ἠγνόουν ὅλοι τίνες ἔμελλον νὰ ἦναι
 αἱ συνέπειαι τῆς τολμῆς μου. Οἱ μὲν τῶν ἀξιωματι-
 κῶν μὲ παρεκάλουν νὰ καθίσω εἰς τὴν καθέδραν μου,
 οἱ δὲ ἔτρεξαν ν' ἀναγγείλωσι τὴν ἐπιτροπὴν μου. Ἐνῶ
 ἐπερίμενον ἐκεῖ κατῆμενος, οἱ μουσικοὶ τῆς αὐλῆς,
 ἐνδεδυμένοι δορὰς αἰγῶν μακροτρίχους καὶ χορευόν-
 τες ὡς αἱ ἀρκτοὶ εἰς τὰς πανηγύρεις, ἐπροσπάθουν νὰ
 μὲ διασκεδάσωσι, μέχρις οὗ, μετὰ τινα λεπτά, ἦλθε
 μῆνυμα, ὅτι ὁ κραταιότατος μονάρχης ἐκάθησεν ἐπὶ
 τοῦ θρόνου τοῦ ἐν τῇ καλύβῃ τῶν μεγάλων παρατά-
 ξων. Ἡ καλύβη αὕτη ἔκειτο εἰς τὸ κέντρον τοῦ τρί-
 του περιβόλου. Ἐπροχώρησα λοιπὸν ἀσκεπῆς, ἀκυ-
 λουθούμενος ὑπὸ τῆς ἐπιτίμου φρουρᾶς μου, ὅπισθεν
 τῆς ὁποίας ἤρχοντο οἱ φέροντες τὰ δῶρά μου, καὶ ἐ-
 στάθη ἐξώθεν τοῦ τετραγωνικοῦ ἔρκους τὸ ὅποιον ἐ-
 σχηματίζαν οἱ αὐλικοὶ, γονυκλινεῖς καὶ τὰς κεφαλὰς
 ἔχοντες κεκλιμένας. Ὅλοι ἦσαν ἐνδυμένοι δορὰς, τὰς
 πλείστας δαμάλλων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ δορὰς αἰλου-
 ροπάρδων δεμένας περὶ τῆς σφύρας των, ἐξ οὗ διε-
 κρίνοντο ὡς ἔχοντες εἰς τὰς φλέβας των αἷμα βασιλι-
 κόν. Ἐκεῖ, δηλαδὴ ὑπὸ τὸν ἥλιον, μ' εἶπαν νὰ καθίσω·
 λοιπὸν ἔσπευσα νὰ φορέσω τὸν πῖλόν μου καὶ ν' ἀνοί-
 ξω τὸν πέτασόν μου (φαινόμενον τὸ ὅποιον ἐκίνησε
 γενικὸν θαυμασμόν μετὰ γέλωτος), καὶ τότε ἐκάθησα.

Τὸ θέαμα ἦτο ὅλως νέον πρὸς ἐμέ. Ὁ βασιλεὺς,
 ὑψηλός, ἕως εικοσιπενταετῆς νεανίας, φυσιογνωμίας
 προσηνοῦς μᾶλλον, εὐσωμης, δίδων μετὰ πολλῆς
 προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας εἰς τὰς πτυχὰς τῆς τηδέν-
 νης του-τὸ σχῆμα τὸ ἀπαιτούμενον, ἐκάθητο ἐπὶ τά-
 πητος κοκκίνου σκεπάζοντος τετραγωνικόν τι ἀνά-

χωμα, περικυλούμενον ὑπὸ ταρσώματος ἐκ χόρτου
 ξικτοῦ, ὡς ἡ δορὰ τῶν αἰγῶν. Ἐἶχε τὴν κόμην κου-
 ρευμένην χαμηλότατα, ἐκτὸς τῆς κορυφῆς, ὅπου
 αὕτη ἐσχημάτιζε λόφον ὡς περικεφαλαίαν, ἢ ὡς ἀλί-
 κτορος. Εἰς τὸν λαυμόν του ἔφερε περιδερμαῖον πλα-
 τὺ ἐκ λεπτῶν ἀργυροειδῶν κόκκων λιαν φιλοκάλλως
 συνηρμοσμένων, ὅμοιον δὲ καὶ ἐν φέλλιον εἰς τὴν
 χεῖρα, καὶ δακτυλῖδια πολλὰ, γάλκινα καὶ ὀρειγάλ-
 κηνα ἐναλλάξ, εἰς πάντα δάκτυλον τῶν τε χειρῶν του
 καὶ τῶν ποδῶν· ἀπὸ δὲ τῶν ἀστραγάλων μέχρι τοῦ
 ἡμισσεως τῶν κνημῶν, περικνημίδας ἐκ κόκκων ὑαλί-
 νων ἀρίστης ποιότητος. Ὁ στολισμὸς οὗτος δὲν ἦτο
 ἄμοιρος κομψότητος. Ὡς μανδύλιον εἶχεν ἕνα φλοιὸν
 ἀπαλότατον, ἐπιμελῶς διπλωμένον, ἐκράτει δὲ καὶ
 μεταξίνον τι χρυσοκέντητον ὕφασμα ἐπιμηκῆς, ὅπι-
 σθεν τοῦ ὁποίου ἐκρυπτε κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸν
 πλάτυν του γέλωτα, σπογγίζων δι' αὐτοῦ καὶ τὰ χεῖ-
 λι του ἀφοῦ ἔπιπε τὸν οἶνον τῶν βανάνων, ὃν ἐκίρνων
 εἰς αὐτὸν αἱ περὶ τῆς ἰστάμεναι γυναῖκες, ὅλαι ἀ-
 δελφαί του ἢ σύζυγοι, ἐντὸς μικρῶν κολοκυνθῶν ἐ-
 χουσῶν σχῆμα κυπέλλων.

Πλησίον του εἶχεν ἕνα σκύλον λευκόν, μίαν λόγ-
 χην, μίαν ἀσπίδα, καὶ μίαν γυναῖκα, ὡς σύμβουλα ὅλα
 ταῦτα ὁμοῦ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Οὐγάνδας· δε-
 ξιάθεν δὲ τοῦ βασιλέως, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ἀνα-
 χώματος, ἴσαντο οἱ ἐπιτελεῖς του, μετὰ τῶν ὁποίων
 εἶχε μάλιστα πολλὰς ὀμιλίας, ἐνῶ ἀριστερόθεν ἴσαν
 γονυκλινεῖς γυναῖκες μάγισσαι (βιτβέζι), ὁποίας παρε-
 τήρησα εἰς ὅλας τὰς βασιλικὰς αὐλὰς τῶν χωρῶν
 τούτων.

Ἀφοῦ παρήλθεν ἰκανὴ ὥρα, παρεκλήθη νὰ εἰσελθῶ
 ἐντὸς τοῦ τετραγώνου τὸ ὅποιον ἐσχηματίζετο ὑπὸ
 τῶν περὶ τὸν βασιλέα. Ὡς εἶπον, ὁ θρόνος ἔκειτο εἰς
 τὴν πλευρὰν τοῦ τετραγώνου τὴν πρὸς τὸ βάθος· εἰς
 τὸ κέντρον αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἠπλωμένος τάπηξ ἐκ δι-
 ῶν λεοπαρδάλεων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ μέγιστον τύμπα-
 νον ἐκ χαλκοῦ, κεκοσμημένον διὰ κωδωνίσκων ὀρει-
 χαλκίνων, αἵτινες ἐκρέμαντο περὶ τὸ τύμπανον περα-
 σμένοι εἰς τοξοειδῆ σύρματα. Ἐκεῖ πλησίον ἦσαν καὶ
 δύο ἄλλα τύμπανα μικρότερα. Δικαιόμην ὑπὸ πόθου
 νὰ ἔλθω εἰς ὀμιλίαν μετὰ τοῦ βασιλέως· ἀλλὰ πρῶ-
 τον, ἠγνόουν τὴν γλώσσάν του, ἐκ δὲ τῶν εὐρισκομέ-
 νων πλησίον μου οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ προφέρῃ λέξιν, καὶ
 οὔτε κἀν νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμούς, φοβούμενος μὴ
 κατηγορηθῆ ὅτι ἠτένιζε πρὸς τὰς γυναῖκας. Ὡστε
 μίαν ὄλην ὥραν μ' ἔβλεπεν ὁ βασιλεὺς κ' ἐγὼ ἐκείνον,
 οὐδὲν λέγοντες. Πρὸς τοὺς πλησίον του μόνον ἐλάλει
 βεβραῖως περὶ ἐμοῦ, δηλαδὴ περὶ τοῦ σχηματός μου,
 διότι ἐνταυτῶ μὲ περιειργάζετο, ὡς καὶ περὶ τῆς ζυλῆς
 τῶν φρουρῶν μου. Τίς οἶδε πῶς τῶ ἐφαινόμηναι; Συγ-
 χρόνως δ' ἐπὶ τῆς αἰγῆς αὐτῆς ἤρχοντο οἱ ἐπιτελεῖς
 του καὶ ἀπήτουν ὅτε μὲν ν' ἀφαιρέσω ἀπὸ τῆς κεφα-
 λῆς μου τὸν πῖλον, ὅτε δὲ νὰ κλείσω καὶ πάλιν ν' ἀ-
 νοίξω τὸν πέτασον (τὴν ὀμπρέλλαν μου)· οἱ φρουροί
 μου διετάχθησαν νὰ στραφῶσι, διὰ νὰ θαυμάσῃ ὁ
 βασιλεὺς τοὺς κοκκίνους μανδύας των, τοὺς ὁποίους
 οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδεν ἢ Οὐγάνδα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἥλιος ἐκλινεν εἰς τὴν δύσιν του, ἐ-
 στείλειν ἡ Μεγαλειότης του τὸν Μαούλαν νὰ μ' ἐρωτή-
 σῃ « ἂν εἶδα τὸν βασιλέα. » Ἀπεκρίθη ὅτι τὴν τέρ-
 ψιν ταύτην ἤσθανόμην ἤδη ὄλην μίαν ὥραν· ἅμα δὲ
 ὡς διεβιάσθη ἡ ἀπόκρισίς μου αὕτη εἰς τὸν μονάρ-

χην, ἠγέρθη λαθῶν τὴν λόγχην, καὶ ἀπήλθεν εἰς τὰς
 καλύβας τοῦ τετάρτου περιβόλου μετὰ τοῦ σκύλου του,
 τὸν ὅποιον ἐκράτει ἀπὸ βυτῆρος. Κατὰ τὴν ἐθιμο-
 ταξίαν τῆς αὐλῆς, ἡ πρώτη παρουσία τοῦ βασιλέως
 δὲν ἐπεδέετο οὐδεμίαν διαπραγματεύσιν· ὁ δὲ βημα-
 τισμὸς αὐτοῦ, οὕτως ἀναχωρῶντος, ἔπρεπεν, ὡς φαί-
 νεται, ν' ἀποτελέσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἡμῶν ἐντύ-
 πωσιν μεγαλοπρεπείας. Κατὰ τοὺς περὶ αὐτὸν κόλα-
 κας, ὁ βηματισμὸς οὗτος ἀναμνησθεὶ τὸν τοῦ λέωνος·
 διότι λέων ὑπῆρξεν ὁ προπάτωρ του· ἀλλ' ὅμως
 πρέπει νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὁ τρόπος ἐκείνου τοῦ νὰ
 ῥίπτῃ τὸ σκέλος του δεξιάθεν καὶ ἀριστερόθεν, μοὶ ἀνε-
 πόλει τὴν ἀδέξιον ἀμφιταλάντευσιν τῶν γυνῶν, καὶ
 ἀντὶ νὰ μ' ἐμπλήσῃ φόβου, μὲ ἠμπόδισε μάλιστα τοῦ
 νὰ λαθῶ σοβαρὰν τινα ἐντύπωσιν ἐκ τῆς αὐτοῦ Με-
 γαλειότητος.

Οὕτω, πάλιν ἀνεβλήθη ἡ μετ' αὐτοῦ συνομιλία μου·
 ἀλλ' ἡ ἐκ τούτου ἀθημονία μου ἐμετριάσθη, ὅταν ἦλ-
 θαν καὶ μ' εἶπαν μυστικῶ τῶ τρόπῳ, ὅτι ὁ βασιλεὺς,
 ὅστις εἶχεν ὀρκισθῆ νὰ μὴ φάγῃ ἂν δὲν μὲ ἴδῃ, ἀπῆλ-
 θε νὰ γευματίσῃ, ἀφοῦ ὄλην τὴν ἡμέραν ἐνήστευσεν.
 Εὐθὺς δὲ ἀφοῦ ἐχόρτασε τὴν κοιλίαν του, προσεκλή-
 θην νὰ μεταβῶ μετ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων μου καὶ τῶν
 ἐπιτελῶν του, ἐκτὸς τῶν δύο ὀδηγῶν μου (καὶ τοῦτο
 κατ' ἐθιμοταξίαν) εἰς τὴν ἐνδοτέραν αὐλήν. Ἐκεῖ ἴ-
 στατο ὄρθιος ἐπὶ διαπέδου ἐρυθροῦ, στήριζων τὴν ῥά-
 χην του εἰς τὴν θύραν μιᾶς τῶν καλυθῶν, κρατῶν τὸ
 μανδύλιόν του ἀνα χεῖρας, διαλεγόμενος καὶ ἀστεϊ-
 ζόμενος μετὰ τῶν γυναικῶν του, ἕως ἑκατὸν, ὅλων
 φορουσῶν καινουργῆ ἱμπούκα, ἦτοι περιβλήματα,
 καὶ καθημένους γονυκλινῶς παρὰ τοὺς πόδας του. Ἦ-
 σαν δὲ διηρημέναι εἰς δύο σωροὺς. Οἱ ἀνθρωποὶ μου,
 μὴ τολμῶντες νὰ ἐγειρῶσι τὰ βλέμματα πρὸς τὰς γυ-
 ναῖκας, μὲ ἠκολούθουν, συρόμενοι κατὰ γῆς. Μὴ ἀνε-
 χόμενος νὰ τοὺς βλέπω οὕτω χαμαιπετεῖς, τοὺς διέ-
 ταξα τέλος τρανῆ τῆ φωνῇ ν' ἀνεγερθῶσιν εἰς τὰ γό-
 νατα, ἐγὼ δὲ ὄρθιος, καὶ φέρων τὸν πῖλόν μου ἀνα
 χεῖρας, προσήλωσα πρὸς τὰς κυρίας ἐκείνας τὰ βλέμ-
 ματά μου, καὶ οὕτως ἔμεινα, μέχρις οὗ μ' ἦλθεν ἡ
 διαταγὴ νὰ καθίσω, καὶ νὰ φορέσω τὸ κάλυμμά μου.

Ἠρώτησε τότε ὁ βασιλεὺς, τί εἶχαν νὰ τῶ εἰπωσιν
 ἐκ μέρους τοῦ Ρουμανίκα. Ὁ Μαούλας, ἀποδείξας διὰ
 τρανῶν τεκμηρίων πόσον ἐκολακεύθη ὅτι ὁ κύριός του
 ὀμίλησεν ἀμείσως εἰς αὐτὸν, ἀπεκρίθη ὅτι εἰς τὸν βα-
 σιλέα τοῦ Καρακαίου ἀνηγγέλη ἡ ἀφίξις καὶ ἄλλων
 Ἀγγλων, ἀναπλευσάντων τὸν Νεῖλον μέχρι Γάνης καὶ
 Κίδης. Ὁ Ἰμτέζας εἶπεν ὅτι καὶ εἰς αὐτὸν ἦλθεν ἡ
 αὕτη εἰδήσις, καὶ ὅτι τὴν ἐθεώρει ὡς ἀληθῆ. Δὲν πε-
 ριγράφονται τοῦ Μαούλα καὶ τοῦ συναδέλφου του ὁ ἐν-
 θουσιασμὸς καὶ αἱ γονυκλισίαι καὶ χαμαιπετεῖαι, ὅτι
 ὀμίλει εἰς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς των. « Νιγανζίκι, Νι-
 γιανζίκι, χάζι, Νιγανζίκι, Ἰμκάμα Βάγγη! » δὲν ἔ-
 παυαν ἐπαναλαμβάνοντες. Ἀφοῦ δ' ἐνόμισαν ὅτι ἀρ-
 κετὰς ἕκαμαν γονυκλισίας, καὶ ἀρκετὰς ἔβαλαν τοι-
 αῦτας φωνὰς, ὅλοι καθυγροὶ ἐκ τοῦ ἰδρώτος ἔπεσαν
 πρηνεῖς ἐπὶ τῆς κοιτίας των, καὶ τότε πάλιν ἀνατι-
 νασόμενοι ὡς οἱ ἰχθύς ἐξ τοῦ ὕδατος, ἐπανέλαβαν
 τὰς αὐτὰς λέξεις, μέχρις οὗ ἀνωρθώθησαν ἔχοντες τὰ
 πρόσωπα πλήρη βορβοροῦ ἐκ τοῦ ἰδρώτος καὶ τοῦ χῶ-
 ματος. — Ταῦτα δὲ εἶναι ὅλα ἀναγκαῖα εἰς τὴν Οὐ-
 γάνδα, διὰ τὴν βασιλικὴν ἐθιμοταξίαν.

Μετὰ τὴν κωμωδίαν ταύτην, ὁ βασιλεὺς πάλιν

μ' ἔβλεπε καὶ ἐφλυᾶρει μετὰ τῶν γυναικῶν του· ἐπει-
 δὴ δ' ἐπλησίαζεν ἡ ἑσπέρα, ἐδέησε νὰ γίνη ὅσον τάχι-
 στα καὶ ἡ τρίτη παρουσίαις. Καὶ λοιπὸν ὁ Ἰμτέζας
 μετέβη εἰς ἄλλην καλύβην, ὅπου, καθίσας εἰς τὸν
 θρόνον του, καὶ περιστοιχιζόμενος πάλιν ὑπὸ τῶν γυ-
 ναικῶν του, μὲ προσεκάλεσε νὰ καθίσω κ' ἐγὼ ὅσον
 πλησιέστερον αὐτοῦ ἐπετρέπετο ὑπὸ τῆς ἐθιμοταξίας.
 Τότε μὲ ἠρώτησεν « ἂν τὸν εἶδαν, » θέλων οὕτω νὰ
 καταλάβῃ ἂν τὸν ἐθαύμασα. Ἐσπευσα λοιπὸν νὰ εἴ-
 πω, ὅτι ἡ φήμη του ἔφθασεν εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς,
 καὶ ὅτι ἐκ ταύτης του τῆς φήμης ἤναψεν εἰς ἐμὲ ἀνε-
 πέρβλητος πόθος νὰ ἔλθω καὶ νὰ τὸν ἴδω, παρ' οὐδὲν
 τιθέμενος τὰ καθ' ὄδον μεγάλα ἐμπόδια. Συγγρόνως
 δὲ ἀποσπᾶσας ἐν χρυσοῦν δακτυλῖδιον ἐκ τοῦ δακτύ-
 λου μου, — Ἴδου τῶ εἶπον, καὶ μικρὸν τι τεκμηρίον
 φιλίας. Παρατηρεῖς ὅτι ἔχει τὸ σχῆμα περιδερμαίου
 σκύλου, καὶ ἐπειδὴ ὁ χρυσοὺς ἐξ οὗ κατεσκευάσθη εἶναι
 ὁ βασιλεὺς τῶν μετάλλων, αὐτὸ νομίζω κατάλληλον
 δῶρον εἰς τὸ περιφανέστατόν σου μέγεθος.

— Ἀφοῦ θέλεις τὴν φιλίαν μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰμτέ-
 ζας, τί θὰ μ' ἔλεγες ἂν σοὶ ἐδείκνυα ἕνα δρόμον, διὰ
 τοῦ ὁποίου δύνασαι νὰ ἐπιστρέψῃς ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς εἰς
 τὴν πατρίδα σου;

Ἠθέλησα ἐκ ταύτης τῆς ἐρωτήσεως νὰ προβῶ εἰς
 μακρὸν διάλογον, ἀλλ' ἤμην ἠναγκασμένος νὰ μετα-
 χειρίζωμαι τὸ μέσον δύο διερμηνέων· ἔπρεπε νὰ με-
 ταδίδω τὸν λόγον μου πρῶτον εἰς τὸν Βομβάην, οὗτος
 δὲ νὰ τὸν μεταδίδῃ εἰς τὸν Ναζίπ (μόνον ἐκ τῶν ἀν-
 θρώπων μου γινώσκοντα τὴν κιγανδικὴν διάλε-
 κτον), καὶ πάλιν ὁ Ναζίπ νὰ τὸν μεταδίδῃ εἰς τὸν
 Μαούλαν ἢ εἰς τὸν Νιγικακούντου, καὶ οὗτοι εἰς τὸν
 Ἰμτέζαν. Διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἔλαβε καιρὸν νὰ με-
 ταβῆ εἰς ἄλλην ὀμιλίαν.

— Τίνος εἶδους τυφέκια ἔφερες; μὲ ἠρώτησε. Νὰ
 ἰδῶ αὐτὸ τὸ ὅποιον μεταχειρίζεσαι. . .

Ἦλθον εἰς στενοχωρίαν, διότι οἱ διερμηνεῖς μου
 δὲν ἠθέλουν πλέον νὰ διαβιβάσωσι τὴν ἀπάντησίν μου,
 ἀφοῦ ὁ βασιλεὺς μετέβη εἰς ἄλλην ἐρώτησιν· ἐγὼ ἐ-
 πεθύμουν ν' ἀκούσω ποῖος ὁ δρόμος περὶ οὗ μ' εἶπεν.
 Ὑποθέτω ὅτι εἶναι ὁδὸς τις ἀγούσα ἐντεῦθεν εἰς Ζυγ-
 γίθωριν διὰ τῆς χώρας Μαζάης. Ἀπεκρίθη ὅτι ἔφε-
 ρον τὰ τελειότατα τῶν τυφεκίων τοῦ κόσμου, μάλι-
 στα δὲ τὸ αὐλακωτόν Βιτθόρθειον, τὸ ὅποιον τὸν παρε-
 κάλουν νὰ δεχθῆ μετὰ τινῶν ἄλλων μικρῶν πραγμά-
 των, ὃν ἔτοιμος νὰ τὰ καταθέσῃ εἰς τοὺς πόδας του.

Ἀπέπεμψε τότε ὅλας τὰς γυναῖκας του, καὶ διέ-
 ταξε ν' ἀπλώσωσιν ἐνώπιόν του ἐν ἱμπούκῳ (τά-
 πητα). Εἶπον δὲ κ' ἐγὼ εἰς τὸν Βομβάην νὰ φέρῃ τὰ
 πράγματα.

Ὁ Βομβάης, πρῶτον ἐξρωσεν ἐπὶ τοῦ ἱμπούκου ἐν
 κόκκινον ἐπίβλημα, ἔπειτα δὲ ἤρχισε ν' ἀνοίγῃ τὰ δέ-
 ματα ἐν πρὸς ἐν, καὶ ὁ Ναζίπ, λαμβάνων τὰ προσφε-
 ρόμενα, ὅτε μὲν τὰ ἐθώπευε διὰ τῶν βυπαρῶν του χει-
 ρῶν, ὅτε δὲ τὰ ἔτριβεν ἐπὶ τῶν καπνισμένων παρειῶν
 του (κατὰ τοιαύτην τινὰ τοῦ τόπου συνήθειαν), ὅπως
 ἀποδείξῃ εἰς τὸν βασιλέα ὅτι οὐδὲν περιεῖχαν δηλη-
 τήριον, οὐδ' ὑπέκρυπταν τινα μαγεῖαν.

Ὁ Ἰμτέζας ἔστρεφεν ἀνω καὶ κάτω τὰ δῶρα, ἀρ-
 πάζων αὐτὰ ἀπλήστως, καὶ θαυμάζων παιδαριωδῶς,
 μέχρις οὗ ἐπῆλθεν ἡ νύξ. Τότε ἀνήφθησαν δάδες, καὶ
 ὅλα ὅσα ἔφερον εἰς τὸν βασιλέα, τυφέκια, πιστόλια,
 πυρόκονις, νάρθηκες, ἐργαλεῖα, ὑάλινα κοσμήματα,

απλήθησαν υπό τῶν βασιλικῶν θεραπόντων. — Εἶναι ἀρχὰ πλέον, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ πρὸς τὴν σήμερον ἀποχωρίζομαι. — Ἐἴνων τροφῶν ἔχεις χρεῖαν; — Ὀλίγων ἐκ παντὸς εἶδους, ἀπεκρίθη, καὶ ὄχι πάντοτε τῶν αὐτῶν. — Ἐπιθυμεῖς νὰ μεῖ ἰδίης καὶ αὐρίου; — Βεβαίως, μάλιστα δὲ καθ' ἑκάστην. — Ἀύριον μ' εἶναι ἀδύνατον, διότι ἔχω πολλὰς ὑποθέσεις, ἀλλὰ τὰς ἀκολουθῶν ἡμέρας, ἂν ἀγάπαξ. Τώρα, δύνασαι ν' ἀναχωρήσῃς; — Λάβε δὲ καὶ ἐκεῖνα ἐκεῖ τὰ ἐξ ἀγγεῖα, περιέχοντα κρασί βανίνας, καὶ αὐριον οἱ ἀνθρωποὶ μου θὰ φροντίσουν νὰ σὲ φέρουν τροφίμα.

21 φεβρ. — Σήμερον τὸ πρῶτ' οἱ παῖδες θεράποντες τοῦ βασιλέως μᾶς ἔφεραν ἐν μέσῳ βραχθαίης βρογχῆς εἴκοσι δαμάλεις καὶ δέκα αἴγας, ὡς καὶ ὀλίγα ὀρνίθια, μετὰ τῶν χαιρετισμῶν τοῦ κυρίου των, μὴ νύσαντός μοι συγχρόνως, ὅτι χθὲς πολὺ εὐηρεστήθη ἐκ τῆς ὀφείας μου. Τῆς βασιλικῆς εὐαρεστήσεως ταύτης ἀνάγεται μέρος καὶ εἰς τὸν Μαούλαν καὶ τὸν Νιγιαμκούντου, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ὑπερέχαιρον. Ἡ βρογχὴ ἥτις πίπτει θεωρεῖται ὑπὸ τῆς αὐλῆς ὡς οἰωνὸς αἰσίος, ὁ δὲ μονάρχης δικάζεται ἐν ἀγγαλλίσει ἀκρα. Ἐμαθον ὅτι σήμερον ἐδέχθη τὸ δῶρον τοῦ Σουβαρόρα, καὶ ἐπειδὴ ὁ φόρος οὗτος συνέκετο ἐκ σύρματος ὀρειγαλίνου, ὁ βασιλεὺς ἠθέλησε νὰ μάθῃ πὺ ἠδυνήθη ὁ Σουβαρόρας νὰ εὐρῆ τόσον σύρμα. «Εἶναι, εἶπε, πράγμα τὸ ὅποιον ἐκομίζετο εἰς ἐμέ, ἢ εἰς ἄλλον τινὰ καὶ ἰδοὺ πῶς κλέπτει ὁ Σουβαρόρας κ' ἐμὲ τὸν ἴδιον, ἐμποδίζων διὰ τοιούτων κακοτροπιῶν καὶ καταχρήσεων τοὺς ξένους τοῦ νὰ ἔρχωνται μέχρις ἐμοῦ.»

Ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ Σουβαρόρα ἀπεκρίθη τότε, ὅτι ὁ κύριός του δὲν ἔβλεπε τὴν ἀνάγκη τοῦ νὰ περιποιηθῆται καλῶς τοὺς λευκοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι μάχοι, καὶ ἀντὶ νὰ κοιμῶνται τὴν νύκτα ὑπὸ σέγγην, καθὼς οἱ λοιποὶ ἀνθρωποὶ, πετοῦν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν, καὶ ἐκεῖ κάμνουν τὴν κακίαν τους τὴν ἡμέραν· μυρίων εἰδῶν ἀπαισία πράγματα.

Ἄλλ' ὁ Ἰμετζας ἀναπάντησεν εἰς ταῦτα. «Ψεύδουθε· ἐγὼ δὲν εἶδα τίποτε κακὸν εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου· ἂν αὐτὸς ἦτο κακός, ὁ Ρουμανίικας δὲν θὰ με τὸν διηθύνεν.»

Ἐἶχον δὲ ἤδη κατακλιθῆ, ὅτε ἤλθον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως νὰ μοῦ ζητήσωσιν ἔτι ἐν τυφείῳ, ὥστε νὰ γίνωσιν ὅλα ἔξ, μετ' ἐκείνων τὰ ὅποια τῷ ἐδώρησα, καὶ νὰ τὰ δεῖξῃ αὐριον εἰς τοὺς συγγενεῖς του. Τῷ ἔξειλα λοιπὸν ἀντ' ἐνὸς ἕτερα τρία, ἐπειδὴ καταλαμβάνω ὅτι συμφέρει νὰ φανῶ ἐλευθέριος πρὸς αὐτὸν τὸν ἀνθρωπον.

22 φεβρ. — Ὁ βασιλεὺς ἐπορεύθη εἰς ὅλους τοὺς συγγενεῖς του καὶ εἰδείξεν τὰ δῶρα τοῦ λευκοῦ ἀνθρώπου, θέλων οὕτω νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτοὺς ὅτι τὰ Δαιμόνια τῶ εἶναι εὐμενῆ, διότι οὐδεὶς τῶν προπατόρων του ἀπῆλασε τοιούτων χαρισμάτων· οὕτω δὲ ἀπεδεκνύετο εἰς αὐτοὺς ὡς τῶντι νόμιμος διάδοχος τοῦ θρόνου τῆς Οὐγάνδας. Πρὸς τὸ μεσονύκτιον, μοὶ ἐπεστράφησαν τὰ τρία τυφέκια· ἢ δὲ πράξις αὕτη, δηλοῦσα τὴν τιμωρίαν τοῦ Ἰμετζα, με παρεκίνησε νὰ τὸν παρακαλέσω ὅπως δεχθῆ καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων δῶρων μου.

23 φεβρ. — Περὶ μεσημβρίαν, προσεκληθῆν εἰς τὰ

ἀνάκτορα, ὅπου μετέβην μετὰ τῆς καθέδρας μου. Ἐνθ' ἐπεριμένα περιτὰς τρεῖς ὥρας τὴν ἐμφανίσιν τοῦ βασιλέως, ἤλθε τις μικρὸς θεράπων φέρων μίαν τι δέμα γόρτου, καὶ με παρεκάλει ἐκ μέρους τοῦ Ἰμετζα νὰ δεχθῶ τὸ δέμα τοῦτο ὡς καθίσμα. «Πιστεύει ὁ βασιλεὺς ὅτι δὲν θὰ δυσαρεστήθῃς δι' αὐτὸ, ἐπειδὴ εἰς οὐδένα εἰς τὴν Οὐγάνδαν, οὔτε εἰς τοὺς ἀνωτάτους ἐπιτελεῖς, ἐπιτρέπεται νὰ καθῆσθαι ἐνώπιόν του· καὶ τῆς γῆς, εἰς ὅτιδήποτε καθίσμα. Μόνος ὁ βασιλεὺς καθήσεται ἐπὶ γόρτου, καθὼς ταῦτα καὶ αὐτὰς δὲ ὁ θρόνος του εἶναι ἐκ γόρτου κατασκευασμένος. Τὴν πρώτην ἡμέραν, ἀφῆκε νὰ καθῆσθαι εἰς τὴν καθέδραν σου, ἰδὼν ὅτι εἶχες παροργισθῆ.»

Εἰπὼν δὲ ὅτι δέχομαι τὰ γόρτα συμμορφούμενος πρὸς τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, εἰσῆλθον πάραυτα εἰς τὴν αὐλὴν, ὅπου εὗρον τὸν Ἰμετζαν φοροῦντα, ἀντὶ τῶν πολλῶν χαλκίνων δακτυλιδίων του, μόνον τὸ χρυσοῦν μου ἐκεῖνο, εἰς τὸν τρίτον δάκτυλον τῆς δεξιᾶς του. Ἄλλως τε, ἡ ἡμέρα ἐφαίνετο ὡς καθιερωμένη εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, διότι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν διήρχοντο ἔμπροσθεν τοῦ μονάρχου σωροὶ γυναικῶν, δαμάλεων, αἰγῶν, ὀρνιθίων, ὄλων ἐξ ἀρπαγῆς ἢ δημοσεως προερχομένων· κάλαθοι πλήρεις ἰγθύων, ἀνθόλοποι εἰς κλωβία, ἀκανθόχοιροι, καὶ εἰδὸς τι μυδῶν ἀγρευθέντων ὑπὸ τοῦ ἀρχικυνηγοῦ τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Οἱ ὕφανται ἐκόμιζαν ἵμπουκα, καὶ οἱ μάχοι γῶμα χρωματισμένον· ἀλλ' ἐν τούτοις ἐπῆλθε βρογχὴ, καὶ οἱ μὲν αὐλικοὶ διεσκορπίσθησαν, ἐγὼ δ' ἐμεινα περιφερόμενος ὑπὸ τὸ ἀντιβρόχιόν μου καὶ ἀδημονῶν ὅτι ὁ ἀλάξων βασιλεὺς δὲν με προσεχάλει ὑπὸ τὴν στέγην τῆς καλύβης του.

Ἄφου ἐκόπασεν ἡ βρογχὴ, συνήχθημεν πάλιν ὅλοι· εἶχε δὲ τὴν ὥραν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιόν του τὴν κεφαλὴν ἐνός ταύρου μελανοῦ, πλησίον τῆς ὁποίας ἔκειτο χαμαὶ ἐν τῶν κεράτων, καταβλήθην διὰ ῥοπαλοῦ· τέσσαρες δὲ δαμάλεις περιεφέροντο ἐλευθέτως μετὰ τῶν αὐλικῶν. Ἐκεῖ, ἔρχονται καὶ μοὶ λέγουσιν ἂν ἀποκτείνω τὰς δαμάλεις ταύτας ὅσον ἠδυνάμην τάχιστα· ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶχον μολύβδους διὰ τὸ τυφέκιόν μου, ἐδέησε νὰ ζητήσω τὸ πολὺκροτον πιστόλιον ὃ εἶχον δωρήσει εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἄφου τὸ ἔλαβον, ἔστρωσα τὰς πτωχὰς δαμάλεις χαμαὶ ἐντὸς ὀλίγων δευτερολέπτων· ἡ τελευταία, ἐλαφρῶς πληγωθεῖσα, ὤρμησεν ἐναντίον μου· ἐθανάτωσα δὲ καὶ ταύτην διὰ πέμπτου πυροβολισμοῦ, — μέγα ἀνδραγαθίημα, προκαλέσαν τρανωτάτας εὐφημίας, μετὰ τὰς ὁποίας τὰ τέσσαρα θανατωθέντα κτήνη ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους μου.

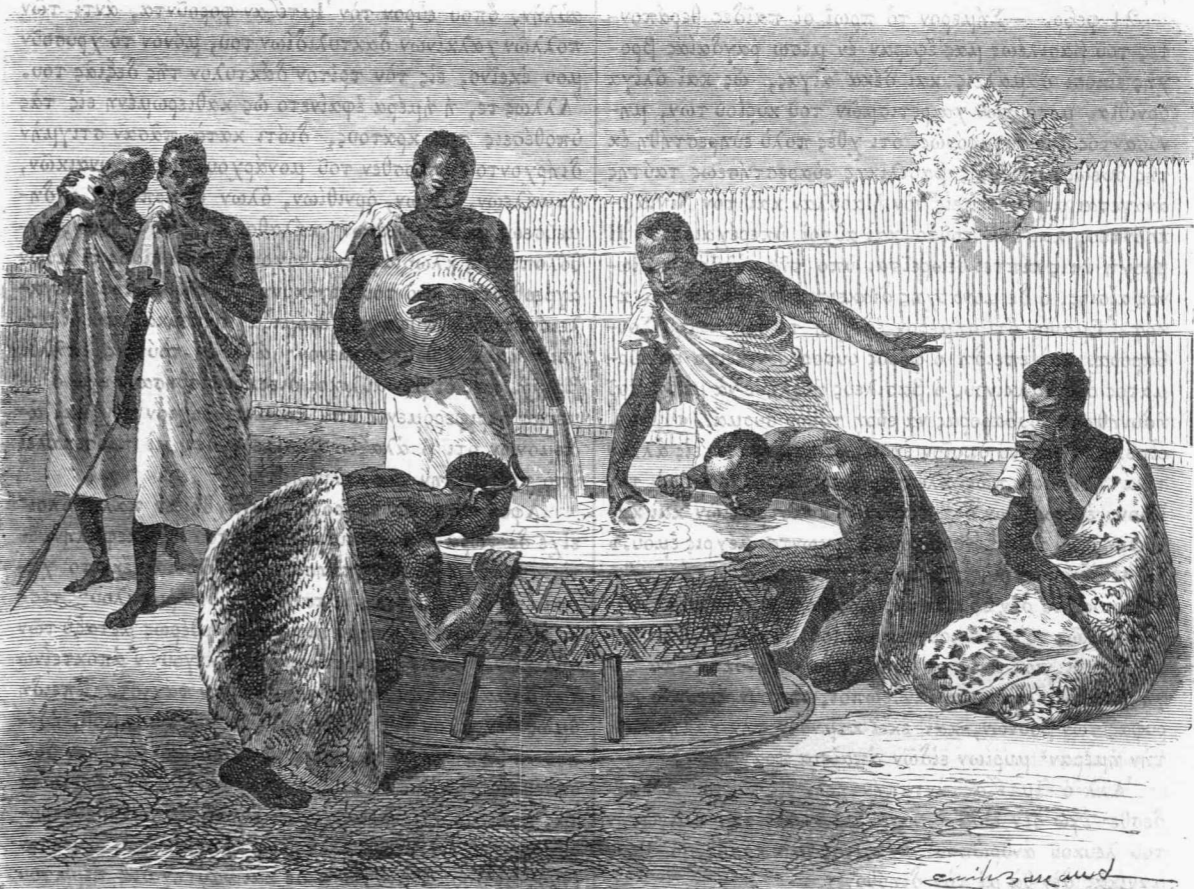
Τότε ὁ βασιλεὺς ἔλαβε καὶ ἐγέμισεν ἰδίαις χερσὶ μίαν τῶν καραμπίνων τὰς ὁποίας τῷ εἶχον δωρήσει· ὁσὰς δὲ αὐτὴν εἰς ἓνα τῶν παιδῶν τῆς θεραπείας, τῷ εἶπε «νὰ υπάγῃ καὶ νὰ θανατώσῃ ἓνα ἀνθρωπον εἰς τὴν αὐλὴν.» Ἐξῆλθε δὲ ὄντως τὸ παιδάριον, ἠκούσαμεν τὴν ἐκτυροσκορήσιν του μετ' ὀλίγων, καὶ εὐθὺς ἐπέστρεψε περιχαρὲς, ὡς ἂν εἶχε φονεύσει μίαν ὀρνίθα.

— Καλὰ τὸ κατόρθωσες; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς. — Θαυμαστά! ἀπάντησεν ὁ πρωτόπειρος μικρὸς δῆμιος.

Καὶ οὐδεὶς τῶν περιεστώτων συνεκινήθη ποσῶς· οὔτε κἂν ἔλαβέ τις τὴν περιέργειαν νὰ ἐρωτήσῃ τίς ἦτο ὁ φονευθεῖς.

Μετὰ πολλὰ διπλωματικὰ διαβήματα, μοὶ παρεχώρησεν ὁ Ἰμετζας ἓνα τῶν ἀξιωματικῶν του καὶ ἓνα

ὁδηγὸν ἐκ τῆς Κίδης, ἵνα οὗτοι συνοδεύσωσι δύο τῶν ἀνθρώπων μου, οὓς ἔστειλα μετ' ἐπιστολῶν καὶ χαρτῶν γεωγραφικῶν εἰς συνάντησιν τοῦ Πθερικού, παρὰγγέλλας ν' ἀκολουθῶσιν ὅσον ἐνεστα τὸ βέημα τοῦ Νεῖλου. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν δὲ αὐτῶν μετέβην πλησίον τοῦ βασιλέως, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον τὴν ἀδειαν νὰ μεταφέρω τὴν σκηνὴν μου πλησιέστερον τῶν ἀνακτόρων. Μ' εἶπε δ' ἔπειτα νὰ ἐπισκεφθῶ καὶ τὴν μητέρα του (τὴν Νιγιαμζορέ), ἐπειδὴ αὐτὴ πάσχει καὶ ἔχει χρεῖαν ἰατρικοῦ. Εἰδοποιήθη πρὸς τοὺς ὅτι, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Οὐγάνδας, ἔχρουσταν νὰ ἐπισκεπτόμαι τὸν μὲν βασιλέα δύο ἡμέρας κατὰ συνέχειαν, τὴν δὲ μητέρα του κατὰ πᾶσαν τρίτην ἡμέραν. Μέχρι τοῦδε οἱ ἐγχώριοι νόμοι μοὶ ἀπήγορεύαν τὸ

Ἀρδάνιον βανανίτου οἴνου, καὶ πῶς πίνουν οἱ τῆς Οὐγάνδας αὐλικοί.

ἐξώσεως ἐκάθητο μουσικοὶ, ὅλοι δ' αἱ ἄλλαι καλύβαι ἦσαν πλήρεις γυναικῶν. Εἰσαχθεὶς εἰς τὸν περίβολον τῆς βασιλομήτορος, ἀσκητὴς μὲν, ἀλλ' ἔχων ἀνοικτὸν τὸν πέτασόν μου, ἐκάθησα εἰς τὸ ἀχύρινον ἐδώλιόν μου ἀέναντι τῆς Μεγαλειότητός Της, πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης τῆς. Εἶναι γυνὴ μεσόκοπος, εὐτραφεστάτη. Ἐφόρει ἐν ἀπλοῦν ἵμπουκαν, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν περιδεμα ἐξ ἵμπουκου καὶ τοῦτο, καὶ ἐκάθητο χαμαὶ ἐπὶ τάπητος, ἔχουσα τὸν ἀγῶνα σπειρωμένον ἐπὶ προσκεφαλαίου. Πλησίον τῆς ἔκειτο εἰς καθρέπτης ἐν κιβωτίῳ, παλαιός· πρὸ τῆς θύρας τῆς ἴσατο πηχόμενος χαμαὶ μακρὸς τις ὀβελὸς σιδηρεῦς, ἔχων ἐπὶ τῆς ἀκμῆς του κύλικα πλήρη κόνεως μαγικῆς, καὶ ἄλλα ὅμοια φυλακτῆρια. Εἰς τὸ βάθος τῆς καλύβης διεκρίνοντο τέσσαρες μάχισσαι (μαπακτῆρα) ἐξορκίστρια,

νὰ προσέωμαι εἰς ἐπίσκεψιν ἄλλου τινός, πλην τοῦ βασιλέως· τοῦτο δὲ διὰ νὰ μὴ δωροδοκῶ τινὰ τῶν μεγιστάνων πρὸς τὰ ἰδιά μου συμφέροντα, ἢ διὰ νὰ ἔχη τὸ μονοπώλιον τῶν δῶρων ὁ βασιλεὺς. Ἡ κατοικία τῆς βασιλομήτορος ἔκειτο εἰς ἀπόστασιν ἐνός καὶ ἡμίσεος μιλίου ἀπὸ τῆς τοῦ μονάρχου. Παραλαβὼν λοιπὸν τὴν θήκην ὅπου εἶχον τὰ ἰατρικά μου, πρὸς δὲ καὶ ὀκτὼ ψέλλια ὀρειγαλίνια, καὶ τριακοντα κόκκους ὑαλίνους μεγέθους ὧν περισσότερᾶς, κυανοῦς, καὶ ἓνα φάκελλον ἄλλων ὑαλίνων κασμημάτων, καὶ 16 πήχειον ὕφασμα (ἰνδιανὴν), τέλος δὲ καὶ τὴν ἀχύρινην καθέδραν μου καὶ τοὺς σρατιώτας μου, ἐπορεύθη εἰς τὴν κατοικίαν τῆς. Αἱ θύραι ἐφρουροῦντο ὑπὸ φυλάκων, εἶχαν δὲ καὶ κώδωνας· εἰς τὰς αἰθούσας τῆς δε-

παραδόξως ἐνδεδυμένοι, καὶ περὶ τὴν βασιλομήτορα συνοβεῖτο πλῆθος ἄλλων γυναικῶν. Ἰκανὴν ὥραν ἐμείναμεν εἰς ἀπόστασιν, βλέποντες ἀλλήλους ἐν σιωπῇ· ἔπειτα, αἱ μὲν γυναῖκες ἀπέπεμφθησαν, ἤλθον δὲ ἀντ' αὐτῶν μουσικοὶ καὶ πολλοὶ μεγιστᾶνες, καὶ τότε προσεκληθῆν κ' ἐγὼ νὰ προχωρήσω εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς καλύβης, ἦτοι πλησίον τῆς βασιλομήτορος. Ἐκυκλοφόρησε δὲ πάραυτα ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα ὁ ἀριστος τῆς Οὐγάνδας οἶνος, ὃν πρῶτον ἀπεγεύετο ἐκεῖνη, μετ' αὐτὴν ἐγὼ, καὶ μετ' ἐμὲ οἱ ἀξιωματικοὶ κατὰ σειράν. Ἡ νιγιαμζορέ ἔλαβεν ἔπειτα τὴν πίπαγ τῆς καὶ ἐκάπνισε, με παρεκάλει δὲ κ' ἐγὼ νὰ καπνίσω. Φαίνεται γυνὴ εὐθύμου χαρακτῆρος ἡ βασιλομήτωρ· ἠγέρθη αἰφνιδίως, καὶ, ἠχούντων τῶν μουσικῶν

ὀργάνων, μετέβη εἰς ἄλλην καλύβην ἐκεῖ πλησίον, ἧς ἐφόρεσεν ἀντὶ τοῦ ἱμπούκου ἓνα δεολὲν, μετὰ τοῦ ὁποίου ἦλθε πάλιν, ἐν τῇ ιδεᾷ ὅτι θὰ τὴν θαυμάσωμεν. Ἀποῦ κὺφράθη ἀρκούντως ἐκ τῆς πεποιθήσεως ταύτης, ἀπέπεμψε καὶ τοὺς ἀξιωματικούς της, πλὴν τριῶν, ὡς καὶ τοὺς μουσικούς, καὶ λαβοῦσα δεματίον τι βαβδιδίον κομψῶς πελεκημένων, ἐπῆρε τρία ἐξ αὐτῶν, καὶ μ' εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν ἰατρεύσω πάσχουσαν ἐκ τριῶν διαφόρων νοσημάτων.

— Τὰ πρῶτον βαβδιδίον, εἶπε, παριστᾷ τὸν ζῶμαχόν μου, ἐξ οὗ πάσχω πολύ· τοῦτο τὸ δεύτερον εἶναι τὸ ἥπαρ μου, ἐξ οὗ αἰσθάνομαι εἰς ὄλον μου τὸ σῶμα νυγμούς ὄξει· τὸ τρίτον τοῦτο εἶναι ἡ καρδία μου, ἐξ ἧς ἔχω ὅλας τὰς νύκτας ὄνειρα κακά, εἰς τὰ ὁποῖα βλέπω πάντοτε τὸν Σούναν, τὸν ἀποθανόντα ἄνδρα μου.

Ἀπεκρίθη ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν ὀνειρῶν καὶ ἀπνιῶν πάσχουν ὅλοι αἱ χῆραι γυναῖκες, καὶ ὅτι ὅλα ταῦτα θὰ ἔπαυαν, ἂν ἡ Αὐτῆς Μεγαλειότης ἀπεφάσιζε νὰ ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων νοσημάτων της, τῶν φυσικῶν, ἔπρεπε νὰ ἴδω τὴν γλῶσσάν της καὶ τὸν σφυγμὸν της, προτοῦ νὰ διορίσω ἰατρικὸν, χρεῖας τυχοῦσης δὲ καὶ νὰ ἐπιθέσω τὰς χεῖράς μου εἰς τὰς τρισεβάστους πλευράς της.

Οἱ μεγιστάνες ἀνένευσαν, ἅμα ὡς ἤκουσαν τὸ τελευταῖον τοῦτο. — Ἄ! εἶπαν, αὐτὸ δὲν εἶναι πρᾶγμα νὰ γίνῃ ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ βασιλέως.

Ἄλλ' ἡ νιγιάμαζορὴ ἀπεφάνθη ὅτι εἶναι περιττὴ κατὰ τοῦτο ἡ γνώμη τοῦ υἱοῦ της, καὶ ἄσμενος ὑπεβλήθη εἰς τὰς ἀσκληπιακὰς χειραψίας μου. Τότε δ' ἐξήγαγον δύο καταπότια, τῶν ὁποίων τὴν κόνιν ἔδωσα εἰς τοὺς ἀξιωματικούς ν' ἀπογευθῶν, ὅπως βεβαιωθῶσιν ὅτι δὲν εἶχεν τινα μαγικὴν ἐπιφέρειαν, καὶ παρήγγειλον εἰς τὴν ἀσθενῆ νὰ τὰ καταπιῇ τὴν ἑσπέραν, καὶ ν' ἀπέχη πάσης τροφῆς, ὡς καὶ οἴνου, ἕως οὗ πάλιν τὴν ἐπισκεφθῶ.

Μετὰ χάραξ δὲ εἶδον ὅτι ἀπετέλεσα εὐάρεστον ἐντύπωσιν εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην, ἧτις δύναται νὰ μοὶ ἀποθῆ λυσιστελής, ὡς ἔχουσα ἰσχὺν ἐπὶ τοῦ νέου βασιλέως. Μ' εἶπεν ὅτι « ὅλα μου τῇ ἡρῆσαν, ἐκτὸς τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ οἴνου. »

Τότε τῇ παρουσίασα τὰ δῶρά μου· ἔλεγε δὲ ἀφελῶς βλέπουσα αὐτὰ, ὅτι « οὐδέποτε τῇ ἐδόθησαν τοιοῦτοι θησαυροὶ », ἐνῶ οἱ ἀξιωματικοὶ της ἀνεκέρυτταν αὐτὴν ἐνθουσιωδῶς ὡς « τὴν εὐδαιμονεστάτην τῶν βασιλισσῶν τῆς οἰκουμένης. » Εἰς τεκμήριον εὐγνωμοσύνης, τιμώσης ἀληθῶς τὴν γυναῖκα, μὲ παρεκάλεσε καὶ αὐτὴ νὰ δεχθῶ μακρὸν τινα σωλῆνα ἐντίχωνος ἐπεξεργασμένον, διὰ τοῦ ὁποίου βοφῶσι τὸν οἶνον· πρὸς τούτοις δὲ μ' ἐβίασε σχεδὸν ἀνθιστάμενον νὰ ἐκλέξω ἱκανὰ τινα σάμπα, ἧτοι ψέλλια ἐκ τριγῶν καμπλοπαρδάλεως, συμπεπλεγμένον μετὰ λεπτοῦ σιμάματος γαλκίνου, ἅτινα φοροῦσιν ἄνω τοῦ ἀστραγάλου. Τέλος συνόδευσε ταῦτα καὶ διὰ πολλῶν ζάμων οἴνου, μιᾶς δαμάλεως καὶ ἐνὸς δεμάτος ἰχθυῶν ζηρῶν, σαμάκι καμπαρί ὀνομαζόμενων. Ἄλλα πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς μου, ἠθέλησε νὰ ἴδῃ πᾶν ὅ,τι περιεῖχαν οἱ θύλακές μου. Περιεργαζομένη τὸ ὠρολόγιόν μου, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζε λουπάρι (ταυτόσημον τοῦ ναῶς, εἰδῶλον, φυλακτήριον¹) μοὶ ἔλεγε κατὰ πᾶσαν

στιγμὴν, ὅτι « δὲν ἐγόρταινεν ἔχουσα μὲ ὅτι ἠθελε νὰ μ' ἐπανίδη μετὰ δύο ἡμέρας, ὅτι τῇ ἡρῆσα πολύ, ὑπερμέτρως, — ὑπὲρ ὅσον ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ, — ἀλλ' ὅτι, ἐπειδὴ ἐπῆλθεν ἡ νύξ, ἤμην ἐλεύθερος ν' ἀναχωρήσω. »

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἠγέρθη καὶ μὲ ἀφῆκε μετὰ τῶν ἀνθρώπων μου.

28 φεβρ. — Ὁ βασιλεὺς μοὶ ἐζήτησεν ἐν μικρὸν φέσιον, ὡς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα φοροῦν οἱ ἄνθρωποι μου. Τῷ ἔστειλα πολλὰ, καὶ ἡ γενναϊότης μου αὐτὴ διήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀνεκφραστον εὐγνωμοσύνην. — Τί θὰ εὐφρέσει εἰς τὸν Πάνα (τοιοῦτος τίτλος μοὶ ἐδίδετο, ὡς εἶπον ἤδη), τί θὰ τὸν εὐφρέσει ἂν τῷ ἔξελλα εἰς ἀντάλλαγμα; ἠρώτησε τὸν Βομβάνην ἀποκριθέντος δὲ τούτου ὅτι « ὁ Πάνας, ὡς μέγα ὑποκειμενον τῆς πατριδος του, δὲν ἤλθεν ἐδῶ διὰ κερδοσκοπίαν, ὡς οἱ ἐμπορευόμενοι τὸν ἐλεφαντόδοντα καὶ τὰ ἀνδράποδα, ἀλλὰ, τὸ πολὺ, ἠδύνατο νὰ δεχθῆ μίαν λόγγην, ἢ μίαν ἀσπίδα, ἢ ἐν τύμπανον, διὰ νὰ τὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς συμπατριώτας του, ὡς δείγματα τῶν τεχνῶν τῆς Οὐγάνδας, καὶ ὡς ἐνθύμιον εὐάρεστον τῆς ἐπισκέψεώς του πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σου », — Ἄν αὐτὰ μόνον ἐπιθυμῆ, εἶπεν ὁ Ἰμετζας, νὰ τῷ δώσω λοιπὸν τὰς δύο μου λόγγας, διὰ τῶν ὁποίων κατέκτησα ὄλον τὸ βασιλεῖον, τρυπήσας διὰ τῆς μιᾶς ἐξ αὐτῶν συγγρόνας τρεῖς πολεμίους διαμπᾶς!

Ἐν τῇ εὐφροσύνῃ του, ὁ βασιλεὺς προεβίβασε τὸν Νιγιαμκούντου καὶ τὸν Μαούλαν εἰς βαθμὸν ἑκατοντάρχων « ὅτι τῷ ἔφεραν ἓνα ζένον ὁποῖος ἐγώ. » Ἠλθαν λοιπὸν οὗτοι, καὶ πεσόντες εἰς τοὺς πόδας μου, καὶ διηγούμενοι τὴν εὐτυλίαν των, μὲ κῆχαρίστησαν νιγιάναζιγίζοντες ἀτελευτήτως. Πρὸς τούτοις καθικέτευσαν τὴν Ὑψηλότητά μου νὰ τοῖς δανείσω ὀλίγας δαμάλεις, ὅπως τὰς προσφέρωσιν εἰς τὸν βασιλέα ὡς δείγμα τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης των. Ἀπεκρίθη εἰς τοῦτο, ὅτι αἱ δαμάλεις μοὶ προήρχοντο ὅλα ἐκ τοῦ βασιλέως, καὶ ὅτι ἀπάδει πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν λευκῶν ἀνθρώπων τὸ νὰ δίδωσι διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς ὅ,τι ἔλαβον διὰ τῆς μιᾶς. Ἄλλ' ἔδωσα εἰς ἕκαστον ἐν ψέλλιον, ἵνα δωρήσωσιν ἀντὶ δαμάλεων εἰς τὸν βασιλέα· τοῦτο δὲ ὑπερεπλήρωσε τοὺς πόθους των, καὶ, μεθυσθέντες, ἤλθαν καὶ μοὶ ἔκαμαν μίαν τυμπανοπατινάδαν διαρκέσασαν ὅλην τὴν ἡμέραν. Τὴν δ' ἐσπέραν, ἔλαβον ἐκ μέρους τοῦ ἀρχιστρατήγου μίαν κυρὰν ματρίναν, διὰ νὰ « μοὺ φέρῃ νερόν » κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἀποστειλαντός μοι αὐτὴν, μετὰ τῆς προσθήκης ὅτι, « ἂν δὲν μοὶ φανῆ ἀρκετὰ εὐειδῆς, ἠδύναμη νὰ ἐκλέξω ἀντ' αὐτῆς ἄλλην, μετὰ δὲ δέκα ἢ δώδεκα τὰς ὁποίας εἶχε, παντὸς χρώματος. »

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀπόδοσις αὕτη προσφορὰ μ' ἐφερεν εἰς ἀμνησίαν. Ν' ἀποποιήθῃ αὕτην ὄρα, κοπτά, δὲν μοὶ ἐφάνη πρέπον. Ἐκράτησα λοιπὸν προσωρινῶς τὴν ὠραίαν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὴν ἐπιστρέψω τὸ πρῶτ' τῆς ἐπιούσης, μεθ' ἐνὸς περιδεραίου ἐκ κόκκων κυκνῶν πρὸς παρηγορίαν της· ἀλλὰ μὲ ἀπήλλαξε τῆς ἀνησυχίας δραπετεύσασα διὰ νυκτός.

24 μαρτίου. — Σήμερον εὗρον εἰς τὰ ἀνάκτορα τὸν βασιλέα περιεστοιχισμένον ὑπὸ τῶν γυναικῶν του καὶ ἐνδεδυμένον εὐρωπαϊστὶ μετὰ περισκελίδων, τὰς ὁποίας γῆδες κατ' αἰτήσιν του τῷ ἔστειλον. Καὶ Κύριος οἶδε πῶς πρέπει ἡ στολὴ αὕτη εἰς τὸ σῶμά του, ἐνῶ νομίζει ὅτι κατέστη μεγαλοπρεπέστατος φορῶν αὐτὴν!

Αἱ περισκελίδες μου εἶναι κονταὶ εἰς τοιοῦτον γίγαντα, ὡς καὶ αἱ χεῖριδες τοῦ ἱπποδύτου· ἐνόμισα ὅτι εἶδον πύθηκον φοροῦντα ἀνθρώπινα ἱμάτια. Ἐσκέπασε δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν του δι' ἐνὸς φεσίου τὸ ὁποῖον, ἕνεκα τῆς κυρθασίας ἣν ἡ κόμη του σχηματίζει, κρατεῖται ὑψηλά. Διήλθον δὲ τότε ἐμπροσθεν ἡμῶν ἕως εἰκοσι κόραι, γυμναὶ ὡς ἡ κοινὴ ἡμῶν προμήτωρ Εὐά, μετὰ μόνου ἐνὸς περιζώματος ἐξ ἱμπούκου· ὅλοι αὗται, θυγατέρες μεγιστάνων, ὅλοι ἀλειμμένοι λίπος καὶ λίμπουσαι ὡς κάτοπτρα, ἤλθον νὰ συγκαταταχθῶσιν εἰς τὸν γυναικωνίτην, ἐνῶ οἱ πατέρες των ἔγαμαιπέτουν εἰς τοὺς πόδας τοῦ βασιλέως διατρανοῦντες τὴν χάραν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην των διὰ νιγιάναζι-κοκραυγῶν. Ἡ κυθηραϊκὴ αὕτη λιτανεία, διεργομένη ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθρώπων μου, ὧν οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν ἵνα ἴδῃ, τὸσον κομικὴ μοὶ ἐφάνη, ὥστε ἔβαλον πλέον τὸν γέλωτα· ἰδὼν με δὲ ὁ Ἰμετζας, δὲν ἐκρατήθη οὐδ' αὐτὸς τοῦ νὰ γελάσῃ· αὐτὸς μάλιστα ἐκάγχασεν ἀκρατήτως, ὥστε ὁ γέλως διεδόθη καὶ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν παῖδας.

Οἱ ἄνθρωποι μου ἐν τούτοις ἐπνίγητο, προσπαθοῦντες νὰ κρατηθῶσιν καὶ αἱ γυναῖκες ἔφεραν τὰς χεῖρας των ἐπὶ τοῦ ζώματος, καταλαμβανόμεναι ὑπὸ τῆς γενικῆς ἰλαρότητος, ὅτε γρατῆ τις κυρία, ἐγεροβείσα σοβάρως, ἐπρόσταξε, « ἀριστέρα, ἐμπρός! » καὶ οὕτως ἐδόθη εἰς τὴν κομικὴν σκηνὴν πέραξ.

Κομικὴν λέγω, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τούτῳ τῆς ἐσχάτης δουλείας καὶ τοῦ ἀγαλινώτου δεσποτισμοῦ, ἡμέρα δὲν παρέρχεται χωρὶς νὰ ἴδῃ ἐκ τῆς καλύβης μου ἀπαγομένας εἰς θάνατον μίαν, δύο, ἐνίοτε δὲ καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας τῶν ἀθλιῶν γυναικῶν ἐξ ὧν σύγκειται τὸ γαρέμιον τοῦ Ἰμετζα. Τὰς δένουν οἱ σωματοφύλακες ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς χειρὸς, καὶ οὕτω τὰς σύβουν εἰς τὸ σφαγεῖον κλαιούσας καὶ ἐλεεινῶς ὀδυρομένας· « Ἄ! ἢ, μιν ἀγγε (ὦ δέσποτά μου), ἱμκάμα (βασιλεῦ μου)· αἱ ἰννιαβιό! (μίνα μου)· σπαράττειται ἡ καρδία τοῦ ἀκούστος, καὶ ὅμως οὐδέμια γέρο ἐγείρεται διὰ νὰ τὰς ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν τοῦ δημίου, καίτοι τινὲς τῶν θεατῶν θαυμάζουσι χαμηλῇ τῇ φωνῇ τὴν καλλονὴν τῶν οὕτως ἀπανθρώπως ἀπαγομένων εἰς θυσίαν, ἀγνοῶ τίνος ἕνεκα δεισιδαιμονίας ἢ ἐκδικήσεως.

Εἰς τὴν Οὐγάνδαν οἱ γάμοι γίνονται ἄνευ τελετῆς τινος. Ὅσοι τῶν μεγιστάνων πράξωσι τι πταῖσμα, ἀπαλλάττονται τῆς τιμωρίας παραχωροῦντες εἰς τὸν βασιλέα τὴν θυγατέρα των· καὶ ἐὰν ἡγεμῶν τις τῶν πέριξ ἔγῃ θυγατέρα ἀξίεραστον, στέλλει αὐτὴν εἰς τὸν βασιλέα τῆς Οὐγάνδας ἀντὶ φόρου. Οἱ ἀξιωματικοὶ λαμβάνουσι γυναῖκας ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως κατὰ τὰ ἄθλά των· εἶναι δ' αἱ γυναῖκες αὗται ἢ αἰγμάλωτοι ἐν πολέμῳ, ἢ σύζυγοι ἀξιωματικῶν ἀπειθῶν. Πολλὰκις οἱ γονεῖς δίδουν τὰς θυγατέρας των εἰς ἀντάλλαγὴν πραγμάτων, οἱ δὲ σύζυγοι, ἢ τὰς πωλοῦν ὡς δούλας, ἂν αὗται φωραθῶσιν ἀπιστοί, ἢ τὰς δέξουν ἀνήλεως.

Τὴν 29 μαρτίου, ἐπορεύθη εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ στρατηγῶ Κογκῶβ, ἐπιστρέψαντος ἀπὸ τινος ἐκστρατείας ἐν ἐπεχειρήσει πρὸς βορρᾶν, καὶ τὸν εὗρον ἐν τῷ μέσῳ τῶν γυναικῶν του, πολλῶν μὲν, ὅχι δὲ καὶ ὠραίων. Ἐχάρη μεγάλως ἰδὼν με· μοὶ ἐδείξε τὰς γυναῖκάς του γυμνώσας αὐτὰς· μέχρι τῆς ὀσφύος, διότι ἐπεθύμησε ν' ἀκούσῃ τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν μου. Ἡ ἀπό-

κρίσις ἦτο δύσκολος, καὶ τὴν ἀπέφυγα ἐπερωτήσας εἰς τί τὸν ἐχρησίμευαν τόσαι πολλαί. — Εἰς τίποτε, μοὶ ἀπεκρίθη. Ὁ βασιλεὺς μᾶς τὰς δίδει εἰς τεκμήριον ὑποστηρίξεως τοῦ βαθμοῦ μας. Συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μᾶς δώσῃ ἕως ἑκατὸν ὀμῶ. Ν' ἀποποιηθῶμεν εἶναι ἀδύνατον. Ἄλλ' εἴμεθα ἐλεύθεροι νὰ τὰς κάμωμεν ὡς θέλωμεν, δηλαδὴ σύζυγοι ἢ θεραπαίνας.

Εἶδον καὶ τινὲς τρόπῳ ὁ βασιλεὺς συνάγει τὸ στρατεύμα του. Ὅλοι αἱ μεγάλοι ὁδοὶ γέμουσι μαχητῶν ἐχόντων τὸ σῶμα βαμμένον διὰ διαφόρων χρωμάτων, ἐστεμμένων διὰ φύλλων βανανέας, καὶ περιεζωσμένων μικρᾶς δορᾶς αἰγῶν. Φέροντες δὲ οὗτοι ἀσπίδα, πάλλουσι τὴν λόγγην καὶ ἄδουσι τὸν ἐμβατηρίον Ταμπιρὲ, εἰς τὴν ἐπὶ τὸν τοῦ ὁποῖου ἐπαναλαμβάνεται ἡ λέξις ἱμκαβιᾶ, σημαίνουσα μονάρχη. Ὁ βασιλεὺς ἠθέλησε νὰ ἐπιθεωρήσῃ τοὺς ἄνδρας τοὺς ὁποῖους ἤγαγεν ὁ Κογκῶβ ἐκ τῆς ἐκστρατείας· ἐξῆλθε λοιπὸν τοῦ ἀνακτόρου τῆς μητρὸς του, καὶ ἐξάθη ἀέναντι τῆς πλατείας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν γονυκλιῶν ἐπιτελῶν. Ἦσαν περὶ τοὺς ἑξακισίους οἱ ὑπὸ τοῦ Κογκῶβ διοικούμενοι.

Δὲν δύναται ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου νὰ φαντασθῇ θεῖμα ἀγριώτερον ἐκεῖνου τὸ ὁποῖον εἶδαν τότε οἱ ὀφθαλμοὶ μου· ἄνδρες γυμνοὶ σχεδὸν, σκεπαζόμενοι μόνον ὑπὸ τῆς δορᾶς αἰγῶν ἢ ἀγριαλιούρων, ἐξαρκωμένους ἐκ τῆς ζώνης των, βαμμένοι διὰ παντοίων χρωμάτων, ἕκαστος κατὰ τὴν φαντασίαν του, οἱ μὲν ἔχοντες τὸ ἦμισυ τοῦ σώματος κόκκινον, οἱ δὲ μέλαν, οἱ δὲ κυκνοῦν, ἦσαν ὅλοι ἐκεῖ ἀναμειγμένοι ἀτάκτως. Ἐκάστος μαχητῆς ἐκράτει δύο λόγγας καὶ μίαν ἀσπίδα, πάλλων τὰ ὅπλα ταῦτα ὡς ἐν πολέμῳ· ὅλοι δ' ἐπροχώρουσαν εἰς τρεῖς γραμμάς, ἐχούσας μεταξὺ διάστασιν 15 ἢ 20 πῶδων. Τῶν ἀρχηγῶν των ἡ ἐνδυμασία ἦτο ἐτι παραδοξότερα. Ὁ στρατηγὸς Κογκῶβ ἤρχετο τελευταῖος· ἄλλος Ρονδινῶν, οὗτος ἐφόρει μακρὰς δορᾶς αἰγῶν λευκομάλλους, ἐκράτει δὲ καὶ ἀσπίδα γαλκίνην, ἔχουσαν τὸ σχῆμα ἐξαγώνου βιολίου, καὶ εἰς πᾶσαν γωνίαν αὐτῆς ἐκυμάτιζον λόφοι τριγῶν λευκῶν. Ἐκρέμαντο δὲ καὶ ἀπὸ τῶν γονάτων του ἄλλοι θύσανοι ἐκ μακρῶν τριγῶν, καὶ ἡ περικεφαλαία του, οὕσα καταξόλιτος διὰ πλουσίων υἰαλίνων κόκκων πολυχρῶν, λίαν φιλοκάλως συνηρμοσμένων, εἶχεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφον περῶν ἐρυθρῶν, ἀφ' ὧν ἐξέφευγε πρὸς τὰ ὀπίσω καμπύλον τι στέλεχος, ἀπολήγον εἰς εὐλεγγίδα ἐκ τριγῶν αἰγίων. Μετὰ τὴν παρέλασιν ὄλου τοῦ στρατοῦ, προχωροῦντος καὶ ὀπισθοχωροῦντος ἐναλλάξ, προσῆλθον οἱ γραιότεροι τῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ἐξεβράγγισαν εἰς κραυγῆς δηλωτικᾶς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως.

24 ἀπριλίου. — Κατ' αὐτὰς ἀνεχώρησαν ἀπεσταλμένοι, οἱ μὲν εἰς τὸ γειτονικὸν βασιλεῖον τοῦ Οὐνι, γιόρου, διὰ ν' ἀναίξωσι τὸν δρόμον μου πρὸς βορρᾶν· οἱ δὲ εἰς τὸ Καρκακίον, διὰ νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν ἐλευσιν τοῦ Γραντ. Ὁ βασιλεὺς ἐν τούτοις, ἀπελθὼν πρὸς κυνηγεσίαν ἱπποποτάμων παρὰ τὴν λίμνην, ἀκριβῶς δὲ ἐπὶ τοῦ κόλπου τὸν ὁποῖον ἐπωνόμασα Μορμισῶνιον (ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ περιηγητοῦ Murchison), μὲ προσεκάλεσε πλησίον του. Ἐκεῖ προσῆλθον περὶ τὴν ἑσπέραν ἕως πεντήκοντα σκάφη μεγάλα, βαμμένα ὅλα ἐρυθρά, ὧν ἕκαστον εἶχε κοπηλάτας ἀπὸ 10 μέχρι 30. Τῶν σκαφῶν τούτων αἱ μακρόταται πρῶραι ἀνυψοῦνται ὡς ὁ λαίμοσ τοῦ κύκνου, καὶ ἔχουν εἰς τὴν

(1) Εἶναι ἴδιον τῶν γλωσσῶν ἐν τῇ νηπιώδει αὐτῶν καταστάσει νὰ σημαίνουσι διὰ μιᾶς λέξεως πολλὰ πράγματα ἀνάλογα.

ἄκραν ζεύγος κεράτων ἀνθόλοπος, μεταξύ δὲ τῶν κεράτων λόφον πτερῶν. Ἦλθαν λοιπὸν νὰ μᾶς παραλάβωσι καὶ μεταφέρωσι εἰς τι ὄρηπτήριον, ὅπου εὐρίσκοντο τὰ ἰδιαίτερα ἀκάτια τοῦ βασιλέως. Ἐντεῦθεν μέχρι τῶν ἀνακτόρων εἶναι ἀπόστασις πέντε ὥρων περίπου. Ἀφίχθημεν περὶ τὴν ἑνάτην ἑσπερινὴν ὥραν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν δαδῶν· ἀφοῦ δ' ἐδειπνήσαμεν εὐθὺς μως, ὁ μὲν βασιλεὺς μετέβη εἰς τὰς γυναῖκάς του, ἐγὼ δὲ κατεκλίνθην ἐπὶ χόρτου, τὸν ὁποῖον ἐκοψαν καὶ ἐξέρωσαν ὑπὸ τὴν προσδιορισθεῖσάν μοι μονήρη καλύβην. Ἡ τοποθεσία τοῦ μέρους τούτου εἶναι ὅ,τι εἶδον ἐπὶ ζωῆς μου θερπνότερον.

Σήμερον δὲ τὸ πρωῒ, ὁ βασιλεὺς, ἅμα ἐξυπνήσας, μὲ προσεκάλεσεν εἰς τὸ προαρίστον του, συγκείμενον ἐκ βοείου κρέατος ὀπτοῦ, καὶ τινος πόλτου ἐκ βανανῶν, τυλιγμένου ἐντὸς φύλλων βανανείας. Ἐτρωγε δὲ ὁ βασιλεὺς διὰ τῶν δακτύλων του μετὰ κυνικῆς ἀληφαιίας. Ὅσῳκις τὸ κρέας ἦτο δυσμάσητον, τὸ ἐξῆγεν ἐκ τοῦ στόματός του, καὶ τὸ ἐδίδεν εἰς τοὺς παῖδας τῆς θεραπείας του, οἵτινες τὸ κατέπιναν μετ' εὐφροσύνης ἐπιφωνοῦντες νιγיאτζίκ! Ἐπειτὰ κατέβημεν εἰς τὴν ἄγθην προπορευομένων τῶν αὐλικῶν· αἱ γυναῖκες ἤρχοντο ὀπισθεν πάντων. Τὴν ἀφίξιν τῆς Μεγαλειότητός Του ἀγγέγειλαν δεκαπέντε τύμπανα, κρουόμενα κατὰ ῥυθμὸν, ἅτινα ἀκούσαντες οἱ ναῦται προσήλθαν εἰς τὴν ἄγθην, καὶ τότε πεσόντες ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἐβύθισαν εἰς αὐτὸ τὰς κεφαλὰς των ὡς αἰ νῆσσαι, ἐκ τοῦ φόβου μὴ κατηγορηθῶσιν ὅτι ἤγειραν ἐπὶ τοῦ ὠραίου φύλου βλέμμα ἀδιάκριτον, τιμωροῦμενον διὰ θανατικῆς ποινῆς. Τὴν τοιαύτην δὲ θέσιν ἐτήρησαν οἱ ναῦται μέχρι οὗ ἐπεβιβάσθημεν ὅλοι εἰς τὰς ἀκάτους των. Καὶ οὗτοι μὲν ἐσκέπαζον τὴν γυμνωσίαν των μόνον διὰ φύλλων, ὁ δὲ Ἰμετζας εἶχεν ἐξοιμμένον ἐπὶ τῶν νώτων τὸ κόκκινον περίβλημα, καὶ ἐφόρει εἰς τὴν κεφαλὴν ἕνα πῖλον φαῖον, τὸν ὁποῖον εἶχε ζητήσει νὰ τῷ δώσω, διὰ νὰ προφυλάττεται ἀπὸ τοῦ ἡλίου· αὐτὸς δὲ καὶ διέταξεν εἰς τίνας τῶν ἀκάτων νὰ ἐπιβῶσιν οἱ αὐλικοὶ, εἰς τίνας οἱ στρατιῶταί μου, καὶ εἰς τίνας ἄλλας αἰ γυναῖκες καὶ οἱ θεράποντές του, παραλαβὼν ἐμὲ εἰς τὴν ἀκατον ὅπου ἐπέβη αὐτὸς μετὰ τριῶν γυναικῶν. Ταύτας ὅμως ἔβαλε νὰ καθήσωσιν ὀπισθεν ἡμῶν, φέρουσαι ἀγχείαι ζύλινα πλήρη βανανίτου οἴνου.

Ἀλλὰ τὸ πέλαγος ἦτο ἀγανές, καὶ οἱ ἵπποπόταμοι ἐπτοῦντο λίαν μακρόθεν καὶ ἐβύθιζοντο εἰς τὰ ὕδατα ὥστε, καίτοι περιπλεύσαντες ὅλην τὴν ἡμέραν, οὐδὲν ἐποίησαμεν.

26 ἄπριλ. — Εὐρισκόμεθα εἰσέτι εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης. Καθεκῶστην ὁ βασιλεὺς συνοικειοῦται μετ' ἐμοῦ, ἀλλ' οἱ ἀστείμοι του ἤρχισαν νὰ καθίστανται ὄχληροί. Χθές, παρακλισηθέντος τοῦ σκάφους ὑπὸ τῶν κυμάτων ὀλίγον τι περισσότερον, μὲ ἤρπασεν ἐκ τοῦ γενείου διὰ νὰ στηριχθῇ.

Μὴ ἀπαντήσαντες ἵπποποτάμους, ἐξήλθον εἰς τὴν ὄχθην καὶ ἐγευματίσαμεν. Ὁ οἶνος διέχυσε γενικῆν εὐθυμίαν. Μία τῶν γυναικῶν τοῦ βασιλέως (νεάνις

θαυμασίας τῆ ἀληθεία καλλονῆς), συνέλαβεν ἡ δουχῆς τὴν ἰδέαν νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν βασιλέα καλὴν τινα ὀπώραν, τὴν ὁποίαν εὐρούσα ἔδρεψε πρὸ μικροῦ. Βλέπω τὸν Ἰμετζαν καὶ κυριεῦεται πάραυτα ὑπὸ μαγνῶδους ὀργῆς. «Πρώτην φοράν, εἶπεν, ἐπὶ ζωῆς μου ἐτόλμησε νὰ μοὶ προσφέρῃ πράγμα μία γυνή.» Καὶ συγχρόνως διέταξε τοὺς παῖδας τῆς θεραπείας του νὰ συλλάβωσι τὴν ἑνοχον, νὰ τῆς δέσωσι τὰς χεῖρας, καὶ νὰ τὴν θανατώσωσι χωρὶς ἀναβολῆς.

Μόλις ἐπρόφερε ταῦτα ὁ Ἰμετζας, καὶ ὅλοι οἱ καταπραμένοι ἐκεῖνοι μικροὶ δαίμονες ἐξετόλιζαν τὰς κινδάρεις των τὰς ἐκ σχοινοῦ, καὶ ὤρμησαν ὡς κινεὲς κυνηγετικοὶ κατὰ τῆς καλλίστης νεάνιδος. Αὕτη, κατ' ἀρχάς μὲν ἐπειράθη ν' ἀποκρούσῃ τὰ παιδάκια ταῦτα ὡς ὄχληρους κῶνωπας, ἀγανακτοῦσα ὅτι ἐπέβαλλαν οὕτως ἐπ' αὐτῆς αὐθάδεις χεῖρας, καὶ ἀπατεινομένη συγχρόνως πρὸς τὸν βασιλέα διὰ λόγων ἰκετικῶν ἀλλ' αὐτὰ τὴν συνέλαβαν ἐντὸς ὀλίγου καὶ τὴν ἐβύθισαν χαμαί· ἐνῶ δὲ τὴν ἔσυραν εἰς τὸ χῶμα, παρεκάλει ἡ ἀθλία τὸν καμαραβιόνναν κ' ἐμὲ νὰ μεσιτεύσωμεν. Ματαίως ἢ τὰ μάλιστα εὐνοουμένη τῶν συζύγων τοῦ βασιλέως, Λουπούκα ὀνομαζομένη, προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας του, ἰκετεύουσα μετ' ὅλων τῶν ἄλλων γυναικῶν του νὰ συγχωρήσῃ τὴν δυστήνον ἀδελφὴν των. Ὅσον τὸν παρεκάλουν, τόσον αὐτὸς ἐξήπτετο, ἕως οὗ, ἀρπάσας ῥοπαλόν τι, ἠθέλησε καὶ

νὰ τῆς συντριψῇ ἰδίαις χερσὶ τὴν κεφαλὴν...

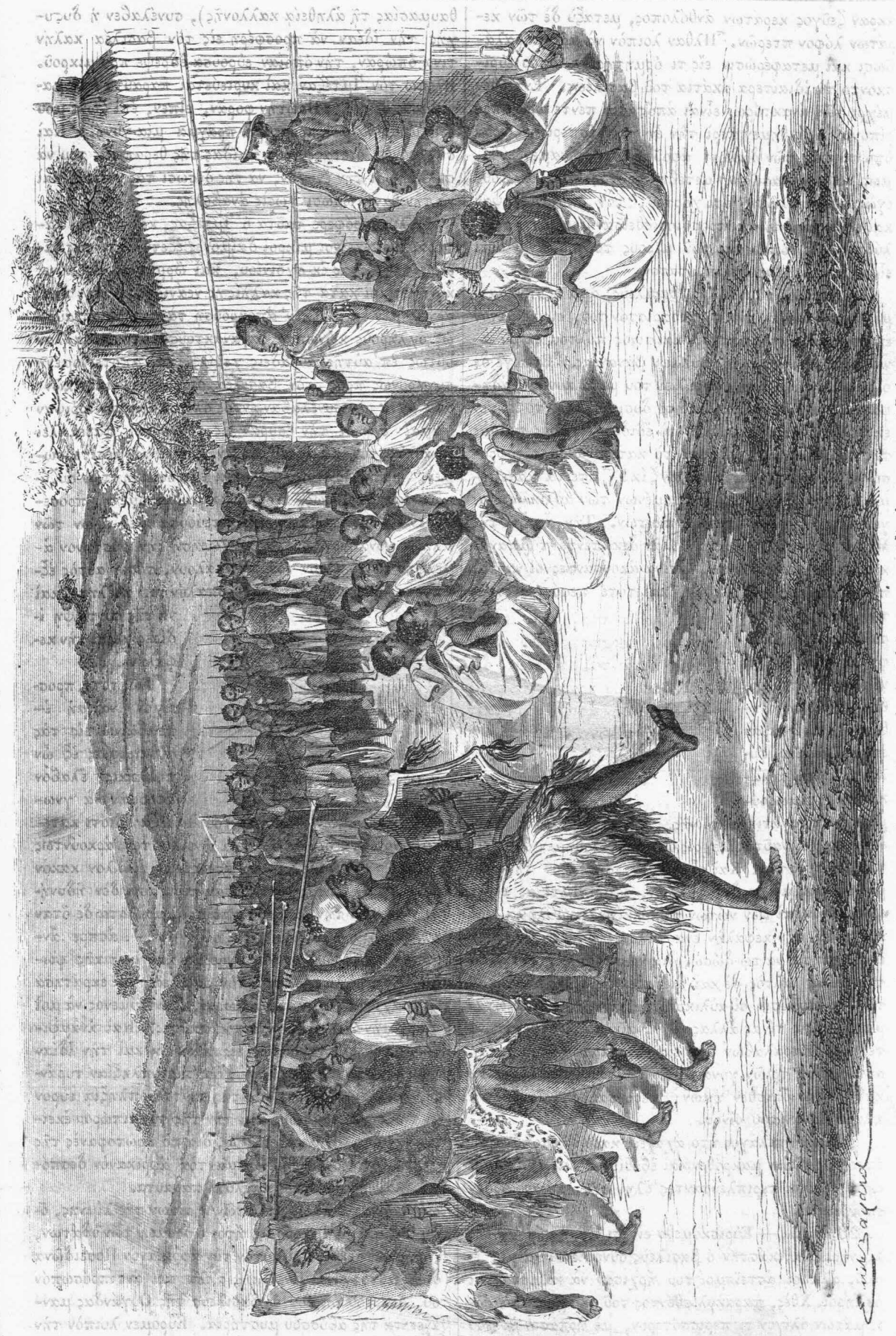
Ἔως τότε, προσεῖγον νὰ μὴ ἐπεμβαίνω εἰς τὰς αὐθαιρέσιαις ἐξ ὧν πολλάκις ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ γνω-

ρίσω τὴν φυσικὴν ὁμότητα τοῦ Ἰμετζα· διότι κατελάμβανον ὅτι δὲν ἦτο εἰσέτι ἡ φίλια του ἀρκούντως μόνιμος, καὶ ἐνεδέχετο νὰ ἐπροξέουον μᾶλλον κακὸν ἢ καλόν· ἀλλ' εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνεγθῶ τὴν βαρβαρότητά του, μάλιστα δὲ ὅταν ἤκουσα τὸ ὄνομά μου (ἰμζούγγου! — ἄσπρε ἄνθρωπε) προφερόμενον διὰ γοεῶς καὶ ἰκετικῆς φωνῆς. Ἐτρέξα λοιπὸν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐκράτησα τὸν βραχίονά του, ἤδη μετέωρον, ἐξαιτούμενος νὰ μοὶ χαρίσῃ τὴν ζωὴν τῆς γυναικὸς ταύτης. Καὶ ἀναμφιβόλως μὲν ἐξέθετα οὕτως εἰς κίνδυνον καὶ τὴν ἰδίαν μου ζωὴν, ἀνθισταμένος πρὸς φαντασιοπληξίαν τυράννου, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ ταύτῃ φαντασιοπληξίᾳ εὐρον καὶ τὴν σωτηρίαν μου, καὶ τὴν τῆς ταλαιπώρου ἐκείνης νεάνιδος. Ἡ μεσιτεία μου, διὰ τὸ πρωτοφανές τῆς τάλμης, ἐκίνησεν εἰς μεδιάμα τὸν ἀφρικανὸν δεσπότην, καὶ ἡ καθαδικὸς ἀπελυθὴ πάραυτα.

Ἀποθάντες δὲ εἰς μίαν τῶν νησιδῶν τῆς λίμνης, ὅπου διαμένει ὁ Ἰμκούσας, ἦτοι ὁ δαίμων τῶν ὑδάτων, ἐζητήσαμεν ἐκεῖ, ὅχι αὐτὸν τὸν ἀφρικανὸν Ποσειδῶνα (διότι αὐτὸς εἶναι Πνεῦμα), ἀλλὰ τὸν ἀντιπρόσωπόν του, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ βασιλεὺς τῆς Οὐγάνδας μανθάνει τὰ τῆς ἀβύσσου μυστήρια. Εὐρομεν λοιπὸν τὴν καλύβην του κεκοσμημένην διὰ παντοίων μουσικῶν συμβόλων, ἐνοῖς καὶ μία κώπη. Ἐκεῖ δὲ καθήσαντες, καὶ πίνοντες, καὶ ἀδαλεσχούντες, εἶδομεν μετὰ τινα λεπτὰ τῶν ἱεροφάντην ἐκεῖνον ἐρχόμενον. Ἡ ἀλλόκοτος

Καμπάριον, ἰχθύς τῆς Οὐγάνδας.

Ὁ βασιλεὺς, Ἰμετζας, ἐπιθεωροῦν τὸν στράτον αὐτοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ Σπῆκ.

στολή του ἦτο σχεδὸν ὡς καὶ ἡ τῶν μαγισσῶν βιτ-βέζι· μικρὸν τι περίωμα ἐκ λευκῆς δορᾶς κίχρος, πᾶμπολλα ἔχον ἐπεδραμμένα φυλακτήρια· ἀντὶ δὲ

βακτηρίας ἐκράτει μίαν κώπην ἐλαφράν. Γέρον δὲν ἦτο, ἀλλ' ἐπροσποιεῖτο ὅλα τὰ γεροντικὰ σχήματα· τὸ βραδύ βάδισμα, τὸν ἀσθματικὸν βῆχα, τὸ ἀ-

μυδρὸν βλέμμα, τὴν συγκεκριμένην προφοράν. Ἐλθὼν πρὸς τι τρύπιον μαγικόν, τὸ ὅποιον εἶχε στημένον ἐξω τῆς καλύβης, ἐκάθησεν ἐκεῖ καὶ ἐβήξεν, ἐβήξεν ἕως ἡμίσειαν ὥραν· τότε δ' ἐφάνη καὶ ἡ γυνὴ του, καὶ αὐτὴ τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύουμένη, προσποιουμένη ὡς αὐτὴ τὴν πρεσβυτίδα. Ὁ Ἰμπερίας μ' ἐβλέπε γελῶν, ὡς ἐρωτῶν με τί ἐφρόνουν περὶ αὐτῶν. Ἐσιωπῶμεν ὅλοι, μόνῃ δὲ ἡ προσποιουμένη γραῖα ἐκόλλετο ὡς βάρκατος, ζητοῦσα νερόν, τὸ ὅποιον ἀφοῦ τῆ ἔφεραν, ἔκαμε μυρίων εἰδῶν μορφασμοὺς ἕως νύκτα. Ἐὖρος τὸ πρῶτον ὡς ἠολογῶν δῆθεν τῆ ἔφεραν δευτέρου, καὶ εἰς αὐτὸ μολίς ἔβρεξε τὰ χεῖλη τῆς· εὐθὺς δ' ἐπείτα ἀνεχώρησε πάλιν ὡς ἦλθε, κλαυσιῶσα καὶ χωλαίνουσα.

Τότε ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ἰμκούσα ἐλάσει περὶ αὐτὸν διὰ νεύματος τὸν καμαριῶναν καὶ τινος τῶν ἀξιωματικῶν, καὶ διακονῶσας εἰς αὐτοὺς χαμηλῆ τῆ φωνῆ τὰ θελήματα τοῦ Πνεύματος τῆς Λύμνης, ἀνεχώρησε καὶ αὐτός. Εἰκάζω ὅτι ὅσα τῷ εἶπε δὲν ἦσαν αἴσια, ἐπειδὴ πάραυτα ἐπεστρέψαμεν εἰς τὰς ἀκάτους, καὶ ἀπέβημεν εἰς τὴν ὄχθην, ἐξ ἧς ἦλθομεν.

Ὡς φαίνεται, μεγίστη τῶν νήσων τῆς Νυάνζας λίμνης εἶναι ἡ Σέξη, κειμένη ἀπέναντι τοῦ ποταμοῦ Κατόγγα, διότι ἐπ' αὐτῆς εὐρίσκειται εἰς τῶν μεγάλων ἀρχιερέων τοῦ Ἰμκούσα. Ἐκεῖ δὲ προσορμίζονται καὶ τὰ μεγάλα βασιλικά σκάφη, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐξάγονται φλοιοὶ τῆς ἀρίστης ποιότητος.

27 μαΐου. Ἐπεστρέψαμεν ἐκ τῆς λίμνης εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ἰμπέξια διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ· σήμερον δὲ, ἐνῶ συνδιελεγόμεθα μετὰ τοῦ βασιλέως, διεκόπη ἡ συνομιλία ἡμῶν ὑπὸ τοῦ κρότου μακρυνῶν πυροβολισμῶν, ἀναγγελλόντων τὴν ἀφίξιν τοῦ Γράντ, τὸν ὅποιον πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἡμερῶν ἐπερίμενον. Ἀφίξας λοιπὸν πάραυτα τὸν βασιλέα, ἀπῆλθον πρὸς δεξιῶν του· περιττὸν δὲ τὸ νὰ παραστήσω τὴν ἀμυδρὰν ἡμῶν ἀγαλλίασιν, ὅτε ἠσπασθῆμεν ἀλλήλους μετὰ τὸσάυτα ἀνησυχίας καὶ φόβου. Ἐγέλασα ἀπὸ καρδίας ἀκούων αὐτὸν διηγούμενον τὰ κωμικὰ ἐπεισόδια τῆς ὁδοπορίας του.

Εὐτυχῶς, ὁ Γράντ ἀπέφυγε τὰς ἐθιμοταξίας εἰς τὰς ὁποίας ἐγὼ ὑπεβλήθην ἐπὶ τῆς ἀφίξεώς μου· μολίς λαβὼν ὁ βασιλεὺς ὡς δῶρον ἐξ αὐτοῦ ἓν τυφέκιον δίκροτον, μᾶς προσεκάλεσεν ἀμφοτέρους, ἡ δὲ ὀμιλία περιεγράφη εἰς τὰ τοῦ Σουβαρόρα, τοῦ Ρουμανίκα καὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς ὁδοῦ διὰ τῆς χώρας Οὐνιαμουέξια.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές.)

ΑΙ ΚΗΛΙΔΕΣ ΤΟΥ ΗΑΙΟΥ.

Οὐδὲν θέαμα ὑψηλότερον, οὐδὲν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου λαλεῖ τοσοῦτον εὐγλωττῶς, ὅσον ἡ διὰ τῶν προόδων τῆς ἀστρονομίας σχηματιζομένη ἰδέα τοῦ μεγέθους τῆς φύσεως. Παρήλθε πλέον ὁ καιρὸς, ὅτε ἐφρόνει ὁ ἀνθρώπος ὅτι ἦτο τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος καὶ τὸ ἀριστογένημα τῆς δημιουργίας. Οἱ ἄστρες τοῦ ἀπέριου ἐνομιζόντο προωρισμένοι μόνον εἰς τὸ νὰ φέγγωσιν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν διὰ νυκτός, ὁ δὲ οὐρανὸς πεποιημένος μόνον διὰ τὴν γῆν. Οἱ γηγενεῖς εὐρίσκοντο εἰς τὴν νηπιώδη αὐτῶν ἡλικίαν ὅτε ἐσκέπτοντο οὕτω.

Τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τοῦ ἡμετέρου κόσμου εἶναι ἀναντιρρήτως τὸ περιεργότατον τῶν ὅσα ἡ ἐπιστήμη ἐξήτασέ ποτε, Ἰδοὺ τί λέγει

ὁ ἐν Παρισίοις ἀστρονόμος Φλαμπαριὸν περὶ τῶν ὄρων ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἡμέτερος πλανήτης ἐγεννήθη, καὶ τῶν μελλόντων νὰ ἐπιφέρειωσι μίαν ἡμέραν τὴν παρακμὴν καὶ τὸ τέλος του.

Τοῦ Λαπλακίου (Laplace) ἡ θεωρία εἶναι, κατ' αὐτὸν, ἡ εὐλογώτερα πασῶν, ὡς βασιζομένη ἐπὶ τῆς γεωμετρικῆς καταστάσεως τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου βλέπομεν ὅλους τοὺς πλανήτας κυκλοφοροῦντας κατὰ τὸν αὐτὸν δρόμον, καὶ ὑποστηριζομένου διὰ τῆς ἑλξείως τῆς ἀπειρομεγέθους ἡλιακῆς σφαίρας, ἧτις στρέφεται ὡσπύτως περὶ ἑαυτὴν κατὰ τὰς πλανητικὰς ἀνακυκλίσεις.

Ὅλοι οἱ πλανῆται, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς γῆς, ἐξέφυγον ἀλλεπαλλήλως ἐκ τοῦ ἡλίου αὐτοῦ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ ἐξωτάτου, ἦτοι ἀπὸ τοῦ Ποσειδῶνος. Ἡ ἡλιακὴ σφαῖρα, ὅσα τότε ἀτμώδης, καὶ κατέχουσα διὰ τοῦ μεγάλου αὐτῆς ὄγκου μέγα μέρος τοῦ πλανητικοῦ συστήματος, ἔλαβε τὸ σχῆμα παμμεγίστου φακοῦ ἐνεκα τῆς στροφικῆς κινήσεως περὶ ἑαυτήν. Ἡ κεντροβύξ δύναμις, ἧτις ἀνεπτύχθη εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς διὰ τῆς ταχίτης κινήσεως ταύτης, ὑπερίσχυεν ἐν τινὶ ὥρᾳ τῆς ἄλλης δυνάμεως δι' ἧς συνέχοντο τὰ μέρη, καὶ οὕτως ἀπεσπασθῆ ἀπὸ τοῦ περιδινουμένου φακοῦ ἐν ἀτμώδεις δακτυλίδιον.

Τὸ δακτυλίδιον τοῦτο, τὸ ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ σώματος ἀποσπασθὲν, ἐπειδὴ δὲν ἦτο ὁμογενὲς καθ' ὅλα τὰ μέρη του, ἐσχηματίσθη πάραυτα εἰς ἓνα καὶ μόνον ὄγκον, εἰς σφαῖραν, ἧτις ἐξηκολούθησε περιστροφικὴν ἐν τῇ ἀποστάσει εἰς ἣν ἐβρίσθη, κατὰ τὴν αὐτὴν φορὴν τῆς τοῦ ἡλίου περιστροφῆς.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην προβολὴν, ὁ ἡλιακὸς ὄγκος πάλιν συνεστάλη, κατέστη ἐκ νέου σφαιρικός, ἔπειτα πάλιν φακοειδὴς διὰ τῆς κεντροβύξως δυνάμεως, καὶ ἔδωσε γέννησιν εἰς δευτέρου πλανήτην. Οὕτω παρήχθησαν ἀλλεπαλλήλως ὁ Ποσειδῶν, ὁ Οὐρανός, ὁ Κρόνος, ὁ Ζεὺς, τὸ δακτυλίδιον τῶν μικρῶν πλανητῶν, ὁ Ἄρης, ἡ Γῆ, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Ἑρμῆς.

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ οἱ πλανῆται παρήγαγον ἔπειτα τοὺς δορυφόρους των. Ὁ Ποσειδῶν ἔχει τοιοῦτους δύο, ὁ Οὐρανὸς ὀκτώ καὶ ὁ Κρόνος ὀκτώ, ὁ Ζεὺς τέσσαρας, καὶ ἡ Γῆ ἓνα, — τὴν Σελήνην.

Πόσος καιρὸς παρήλθεν ἀπὸ τῆς πλανητικῆς ταύτης δημιουργίας; — Βεβαίως ἑκατομμύρια πολλὰ αἰώνων.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ μαθηματικοῦ Ποασῶνος (Poisson), ἐδέχθη νὰ παρέλθωσιν οὐχ ἧττονα τῶν 100 ἑκατομμυρίων αἰώνων ἕως νὰ καταβῆ ἡ θερμοκρασία τῆς γῆνης σφαίρας ἀπὸ 3,000 βαθμῶν, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς πυρότητός της, μέχρι τῆς παρούσης ψυχρότητος.

Τὰ πρῶτα εἶδη τῶν φυτῶν καὶ ζῶων ἀνεφάνθησαν εἰς τὰς πρώτας θαλάσσας καὶ νήσους καὶ ἔλη βραδύτατα καὶ ἀλληλοδιαδόχως. Ποσὰ μεγάλα ὄξυγόνου καὶ ὑδρογόνου ἀναδεδθέντα καὶ συγκρασθέντα ἐσχηματίσαν τὸ ὕδωρ. Ποσὰ μεγάλα ἀζώτου καὶ ὄξυγόνου ἀναμιχθέντα ἐσχημάτισαν τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα. Τὰ ὄρυκτὰ ἐγαυρίσθησαν διὰ τῶν καταχθινῶν γημικῶν συμμιξεων. Τὰ μάρμαρα, οἱ λίθοι, οἱ γάλικες κατακλίθησαν εἰς τὸ βάθος τῶν ὑδάτων. Ὅντα ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς ἐγεννήθησαν καὶ ἀνέπνευσαν ἐντὸς ἀτμοσφαιρας ἀρχικῆς, θερμῆς, σκοτεινῆς καὶ δηλητηρίου.

Πρὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ γῆ ἐξουσιάζεται ὑπὸ γιγαντιῶν τεράτων τῆς δευτέρας ἐποχῆς της, ὑπὸ τῶν τρομερῶν ἐκείνων σαυροειδῶν ζῶων, ὧν οἱ σκελετοὶ ἀνακαλύπτονται μέχρι σήμερον ἐντὸς τῶν πετρῶν. (Ἴδε τὸν Πλασιόσαυρον ἐν τῷ Α' Τόμῳ τῶν Μυρίων Ὁσῶν, σελ. 357.) Ὁμοίως δὲ προάγονται τότε καὶ φυτὰ κολοσσιαία· ἀλλ' οὔτε φύλλον, οὔτε ἄνθος εἰσέτι ἀναφύεται. Μετὰ παρέλευσιν αἰώνων, ἡ ἀτμοσφαῖρα βαθμηδὸν μεταβάλλεται· τὸ ἀνθρακικὸν ὄξυ συμπήγνυται, ἀναφάνονται δ' αἱ ὥραι τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα καθαρίζεται, καὶ οἱ κλώνες πληροῦνται ἀνθέων, καὶ τὰ πτηνὰ ἐμφανίζονται εἰς οὐρανὸν ἡδὴ γλαυκόν.

Οἱ γαιάνθρακες τοὺς ὁποίους καίομεν ἐσχηματίσθησαν ἐκ φυτῶν τῆς δευτέρας ἐποχῆς, ταφέντων ἀπὸ δύο ἑκατομμυρίων ἐτῶν.

Σήμερον, ἡ γῆνη σφαῖρα ἐξακολουθεῖ τὸν μυστηριώδη αὐτῆς προορισμὸν, ἀρχόντος ἐπ' αὐτῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ πολλάκις εἶδε τὴν θάλασσαν λαμβάνουσαν τὸν τόπον τῆς στερεᾶς, καὶ πολλοὺς ὑπέστη σάλους μεταβαλόντας ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν. Μέχρι τίνος ἀρά γε μέλλει νὰ φέρῃ οὕτως ἐν τῷ ἀπέριω τὰς ἀνθρωπίνης γενεᾶς; Ποσάκις ἔτι κράτη θὰ διαδεχθῶσι κράτη, ἔρημοι πολιτισμοὺς καὶ πολιτισμοὶ ἐρήμους; Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐζήτησε πάντοτε νὰ προλάβῃ τοὺς μελλόντας καιροὺς, καθὼς καὶ ν' ἀναδράμῃ εἰς τοὺς παρελθόντας διὰ τῶν γενεῶν αἰτινῆς ἐξέσαν πρὸ αὐτοῦ, καὶ διὰ πολλῶν θεωριῶν ἐξήγησε τὸ τέλος ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου τούτου.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Βυρφῶνος, ἐδέχθη νὰ παρέλθωσι μόνον 74,832 ἔτη ἵνα ἡ γῆ ψυχρανθῆ μέχρι τῆς σημερινῆς θερμοκρασίας της· θὰ δυναθῆ δὲ ἡ ἀνθρωπότης ἔτι νὰ ζήσῃ ἐπ' αὐτῆς ἐπὶ ἕτερα 93,291 ἔτη, μέχρις οὗ ψυχρανθῆ εἰς βαθμὸν, ὡστε νὰ σβεσθῆ ἡ ἐπ' αὐτῆς ζωὴ. Ἀλλὰ σήμερον ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐγκατελείφθη, ἀφοῦ γινώσκουμεν ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ θερμότης τῆς σφαίρας ταύτης οὐδεμίαν ἔχει τοῦ λοιποῦ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, καὶ ὅτι μόνον ἐκ τοῦ ἡλίου ἐξαρτᾶται ἡ γῆνη ζωὴ.

Κατ' ἄλλην τινὰ εἰκασίαν, καὶ ταύτην ἐπὶ τῆς ἀποψύξεως τῆς γῆς βασιζομένην, ὅταν ἡ γῆ παγωθῆ, θ' ἀνοιχθῶσιν εἰς αὐτὴν βραχάδες ὡς εἰς τὴν σελήνην, καὶ τότε τὰ τελευταῖα λείψανα τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ὕδατος θὰ πληρώσωσι τὰ γάσματα τῶν βραχάδων, οἱ δὲ ἄνθρωποι θὰ καταφύγωσιν ἐκεῖ ὡς ἀσπάλακες, ἕως αὐ ἐκλείψωσιν ἐντελῶς ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ, παγωθέντα καὶ αὐτὰ καὶ μεταβληθέντα εἰς στερεὰ σώματα. Καὶ ἐπειδὴ ἡ γῆ εἶναι ἐννέα καὶ τεσσαρακοντάκις μεγαλύτερα τῆς σελήνης, ἐννέα καὶ τεσσαρακοντάκις τόσος καιρὸς θὰ παρέλθῃ ἕως οὗ καὶ αὕτη νεκρωθῆ ὡς ἡ σελήνη.

Κατὰ τινὰ τρίτην εἰκασίαν, τὴν ἀρχαιοτέραν πασῶν, ὁ κόσμος θὰ τελευτήσῃ διὰ τοῦ πυρός. Ἡ εἰκασία αὕτη κατάγεται ἐκ τοῦ Ζωροάστρου, ἐκ τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐκ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων· δὲ εἶναι δὲ ἀπίθανος. Εἴμεθα σχεδὸν βέβαιοι ὅτι τῆς γῆς ἡ ἐπιφάνεια, ἐφ' ἧς κτίζομεν τὰς πόλεις καὶ τὰς οἰκίας ἡμῶν, ἔχει πάχος ὅχι πλεον τῶν δέκα λευγῶν, καὶ ὅτι ὑπὸ τὸ ἀναλόγως ὀλίγιστον τοῦτο βάθος, ὅλα τὰ μέταλλα εἶναι ἀναλελυμένα. Γινώσκουμεν δὲ πρὸς τούτοις δι' ἐργαλείων ἐπιτηδείων, εὐρίσκομένων ἐν τοῖς ἀεροσκοπεῖσι, ὅτι αὕτη ἡ ἐπιφάνεια σαλεύει ἀδιακό-

πως, καὶ ὅτι δὲν παρέργονται τριάκοντα ὥραι, χωρὶς νὰ συμβῆ σεισμὸς κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἧττον δυνατός. Ζῶμεν λοιπὸν ἐπὶ λεπτοῦ τίνος φλοιοῦ, ὅστις ἐνδέχεται νὰ βυθισθῆ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν. Ἐνὸς λεπτοῦ σεισμοῦ ἀρκεῖ πρὸς καταστροφὴν ὀλακλήρων πόλεων.

Ἐὰν ἐνεφράττοντο ποτὲ τὰ ἡφαίστεια, δι' ὧν εὐρύσκει ἐξοδὸν ἡ δύναμις τοῦ γῆνιου λέβητος, δὲν ἠδύνατο ἀρά γε νὰ ἐκραγῆ ἡ σφαῖρα αὕτη, καὶ νὰ τινάξῃ τὰ τρίμματα τῆς ἐπιφανείας της εἰς τὸ διάστημα; Καὶ πῶς δέ τις ἂν ἐσχηματίζετο ἐπὶ τῶν ἡπείρων, εὐκόλως θὰ ἤρχοντο ὅλα τὰ ὕδατα τῶν θαλάσσων ἐπὶ τῆς κατοικουμένης γῆς· καὶ ταύτην μὲν θὰ ἐσκέπαζον, θ' ἀνυψοῦτο δὲ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἔδαφος τὸ ὅποιον σήμερον σχηματίζει τὸν πυθμὲνα τοῦ ὠκεανοῦ.

Ἐχομεν δὲ καὶ τετάρτην θεωρίαν, τὴν ἐπομένην. Διὰ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν βροχῶν, τὰ ὄρη καταβαίνουσιν ὀλίγην κατ' ὀλίγον εἰς τὰς κοιλάδας, ἡ δὲ γῆ τῶν ἡπείρων, λειχομένη ἀδιακόπως ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ὑπὸ τῶν ποταμῶν, σύρεται βραδέως εἰς τὸν πυθμὲνα τῶν ὑδάτων. Οὕτω, τῶν μὲν ἀνωμάλων τῆς γῆς ὀμαλυνομένων, τοῦ δὲ πυθμῆος τῆς θαλάσσης ἀνυψουμένου ἀενάως, μίαν ἡμέραν ἡ θάλασσα θὰ σκεπάσῃ τὴν γῆν, βραδέως μὲν, ἀλλ' ἀναποφεύκτως· ἐκτὸς ἂν ἐμποδίσῃ ταῦτα νέα τις ἀναρσις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, προελθούσα ἐκ τοῦ ἀναθρασμοῦ ὅστις γίνεται εἰς τὰ ἔγκατα αὐτῆς. Ὑπελογίσθη δὲ ὅτι, ἂν ἡ γῆ ἐξωμαλυνετο οὕτως, ὡστε νὰ σκεπασθῆ ὅλη ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ταῦτα θὰ εἶχον βάθος 200 μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας της.

Ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ περὶ τοῦ περιοδικῶν τῶν κατακλυσμῶν θεωρία. Κατ' αὐτὴν, αἱ ὥραι τοῦ ἐνιαυτοῦ εἶναι, ὡς γνωστὸν, ἄνισοι ἐπὶ τῶν δύο ἡμισφαιρίων τῆς γῆς. Ἡμῶν μὲν τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμὼν διαρκοῦσιν 179 ἡμέρας· τοῦ δὲ νοτίου ἡμισφαιρίου 186 ἡμέρας. Αἱ 7 ἡμέραι τῆς διαφορᾶς ταύτης, ἦτοι αἱ 168 αὐταὶ ὥραι, ἐπενεργοῦσι κατὰ πᾶν ἔτος πρὸς μείζονα ἀποψύχασιν τοῦ ἐνὸς τῶν πόλων. Ἄρα, κατὰ πᾶσαν περίοδον 10,500 ἐτῶν, οἱ πάγοι συσσωρεύονται εἰς τὸν ἓνα πόλον, καὶ ἀναλύονται εἰς τὸν ἄλλον. Ὁ ἄλλος λοιπὸν ὥρα καθ' ἣν, ὑψωθείσας ἀφ' ἐνὸς τῆς θερμοκρασίας εἰς τὸν ἀνώτατον ὅρον, θὰ συμβῆ παγετοβραχία, καὶ ἐξ αὐτῆς μέγιστος κατακλυσμὸς, κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος. Ἡ παγετοβραχία τοῦ βορείου πόλου ὑπολογίζεται ὡς συμβῆσα πρὸ 4,200 ἐτῶν· λοιπὸν ἡ τοῦ νοτίου θὰ συμβῆ μετὰ 6,300 ἔτη. Ἄς περιμενῶμεν ἕως τότε, οἱ θέλοντες νὰ βεβαιωθῶμεν ἂν δὲν ἦναι ἐσφαλμένη αὕτη ἡ θεωρία.

Υπάρχουν δὲ καὶ ἄλλαι εἰκασίαι περίεργοι, ὡς, παραδείγματος χάριν, ὅτι τὸ τέλος τοῦ κόσμου θὰ προέλθῃ ἐκ κομήτου, ὅχι ἐκ τῆς συγκρούσεως αὐτοῦ (διότι ἀπεδείχθη ὅτι οὐδεὶς ἐκ τούτου κίνδυνος), ἀλλ' ἐκ τῆς γημικῆς ἀναμίξεως δηλητηρίου τίνος ἀερίου ἐγκειμένου εἰς τὴν οὐρὰν αὐτοῦ, — οὐρὰν ἑκατομμυρίων λευγῶν μῆκος ἔχουσαν, — μετὰ τοῦ ὄξυγόνου τῆς ἡμετέρας ἀτμοσφαιρας. Τοιαυτὴ δὲ ἀνάμιξις θὰ παρήγεν ὡς τι πελώριον πυροτέχνημα, ἱκανὸν νὰ καταπνίξῃ ἐπὶ γῆς πᾶσαν πνοήν.

Τελευταῖον, ἔχομεν τὴν θεωρίαν τῆς βαθμητικῆς πτώσεως τῆς γῆς ἐντὸς τοῦ ἡλίου, ὡς ἐκ τῆς ἀντιτάσεως τοῦ αἰθέρος. Ὁ κομήτης ὁ λεγόμενος τοῦ Ἐγκου, ἀποβάλλει ἐν γιγλοστόν τοῦ τάχους του ἐντὸς 33 ἐ-

των... ο δε Ζεύς αποβάλλει τὸ χιλιόστον μέρος τοῦ τὰς χυρῶν του ἐντὸς 80 ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀριθμῶμεν ἑκατομμύρια αἰώνων, ἵνα εὐρωμεν πότε ἡ γῆ θὰ πλησιάζῃ τοσοῦτον εἰς τὸν ἥλιον, ὥστε νὰ πάθῃ ἐκ τῆς θερμότητός του... καὶ πάλιν! Ἐξ ὧν τούτων τὸν εἰκασίῶν καὶ ὑποθέσεων οὐδεμίαν ἴσως θὰ ἐπιφέρει τὸν θάνατον τῆς γῆς· τὸ μόνον δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ γῆνὴ ζωὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου, καὶ οὐδαμῶς δυνάμεθα ν' ἀναγνωσωμεν τὴν καταδίκην ἡμῶν, εἰμὴ ἐν τῇ τύχῃ τοῦ φωστῆρος ἐκεῖνου.

Ὁ ἥλιος εἶναι ἀστὴρ ὑποκειμένος εἰς μεταβολὰς. Ἦδη βλέπομεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κηλίδας, πολυαριθμοὺς ἐνίοτε. Ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα αἱ κηλίδες αὗται καθίστανται συνεχέστεραι. Ὁ ἥλιος ψυχραίνεται περιάγων τὴν γῆν καὶ τοὺς πλανήτας εἰς τὰς παγωμένας ἐρήμους τοῦ ἀχανοῦς διαστήματος, ἀποβάλλει μετὰ βραδύτητος ἀνεπαισθήτου τὴν θερμοκρασίαν καὶ τὸ φῶς τοῦ.

Μετὰ βραδύτητος ἀνεπαισθήτου λέγομεν... Ὁντικὴ θεωρία τῆς θερμότητος ἐπιτρέπει νὰ διαθεβαίωσωμεν ὅτι, ὡς 350,000 φῶρας βαρύτερος καὶ 1,400,000 φῶρας ὀγκωδέστερος τῆς γῆς, ὁ ἥλιος δὲν θ' ἀποβάλλῃ μέρος τι ἐπαισθητὸν τῆς θερμότητός του πρὸ τῆς παρελεύσεως ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἐτῶν. Τανῦν εὐρίσκειται εἰς τὴν δευτέραν αὐτοῦ φάσιν εἰς τὴν φωτοσφαιρικὴν αὐτοῦ περίοδον. Ὅχι ἔληθ' ὅμως καιρὸς ὅτε, ἀφ' οὗ προδῆ εἰς τὴν τρίτην του φάσιν, καθ' ἣν μέλλει νὰ στερεωθῇ ἡ ἐπιφανεία του, δὲν θὰ ἐκπέμπῃ τὸ φῶς τοῦτο καὶ τὴν θερμότητά, ἐξ ὧν ἡ φύσις ζωογονεῖται· καὶ τότε! (δηλαδή μετὰ πολλὰ ἑκατομμύρια ἐτῶν) θὰ συνέλθῃ πλέον ἡρημαμένους πλανήτας, ἐξ ὧν ἐξηλείφθη πᾶσα ζωὴ καὶ διάνοια.

Ἀλλὰ καὶ τὸ συμβᾶν τοῦτο δὲν θὰ ὑπάρξῃ τόσον σπουδαῖον, ὅσον οἱ μέχρι τοῦδε τὸ παρίστων. Ὅταν ὁ ἡμέτερος κόσμος τελευτήσῃ, τὸ ἔναστρον σύμπαν οὔτε ἀλλοίωσιν ἄλλην θὰ πάθῃ, οὔτε κατακλυσμόν τινα. Πρὸς τὸ σύμπαν ἐκεῖνο, τόσον ἀσήμαντον θὰ ἦναι τὸ πάθημα τοῦ ἡλίου καὶ τῶν πλανητῶν του, ὥστε οὔτε θὰ παρατηρηθῇ. Παραδείγματος χάριν, ἂν αὖριον τὸ πρῶτον οὐδεμίαν ψυχὴ ἀνθρωπίνην ἐξύπναι, ἂν ἡ ἀνθρωπότης ὅλη ἐνετεφιάζετο, οἱ γείτονες ἡμῶν οἱ ἐπὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως οὐδὲως θὰ διέκρινον τί ἡμῖν συνέβη.

Καὶ ὅλου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου ἡ ὑπαρξίς εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Ἑρμοῦ, τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Διός. Ἀπὸ τοῦ Κρόνου κ' ἐπάνω τοῦτο τὸ σφαιροῖδιον, τὸ καλούμενον παρ' ἡμῶν Γῆ, εἶναι ἀθεώρητον ὑπὸ τὸν ἥλιον. Οὐδὲν ἐκ τῶν ἀστῶν δύναται νὰ μᾶς διακρίνῃ· τόσον μικροὶ εἴμεθα! καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἡμέτερος ἥλιος, ἐκ τῶν ἀποστάσεων ἐκεῖνων ὁρώμενος, φαίνεται ὡς μικρὸν τι ἄστρον μάλις ὁρατὸν.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἡμετέρου κόσμου, καὶ οἱ ἀστέρες θὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ μαρμαίρωνσιν ἐν τοῖς οὐράνοισι, καὶ ἡ ζωὴ ν' ἀκτινοβολῇ ἐν τῷ ἀπείρῳ διαστήματι, καὶ τὸ σύμπαν νὰ χωρῇ ὡς σήμερον, ἐνῶ οὔτε μία πέτρα ἐπιτύμβιος δὲν θὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς οὐρανοῦ, ἵνα σημεῖοι τὴν θέσιν ὅπου ἡ γῆ ἐξῆσε καὶ διενόηθῃ ἐπ' αἰῶνας.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ ΤΖ ΚΑΙ ΤΣ.

Πολλοὶ συγχέουσι τὸ ΤΖ μετὰ τοῦ ΤΣ ἀλλοτρίων τινῶν λέξεων καὶ ξενωφώνων ὀνομάτων, παρεσφρασαντων ἐν ἡμῖν· καὶ ὅμως ἡ διαφορὰ τῆς ἐκ τούτων προφοράς εἶναι ἐπαισθητοτάτη.

Τὸ ΤΖ ἔχει καλῶς εἰς τὰς λέξεις χατζῆς (προσκυνητής), τζαμί (τέμενος), τζιντζιρας, τζιντζεβρα (εἶδος πνευματώδους ποτοῦ), κτλ. Ἀλλ' εἰς τὰς λέξεις τσότρα, τσικουρι, τσιγᾶρο, τσικουδο, τσιμπῶ, τσίκνα, κτλ. απαιτεῖται ΤΣ, καὶ ὄχι πλέον ΤΖ. Εἰς τοῦτα ὁδηγεῖ αὐτὴ ἡ προφορά· πᾶς τις αἰσθάνεται ὅτι ἄλλο σημαίνει ἡ τουρκικὴ λέξις Τζαμί (ἕλας), καὶ ἄλλο ἡ τουρκικὴ πάλιν λέξις Τσαμί (πέυκη ἢ πίτυς).

Ἀληθῶς ὅμως οἱ Βυζαντινοὶ μετεχειρίζοντο ἀδιακρίτως τὸ ΤΖ ἀντὶ τοῦ ΤΣ, ὡς εἰς τὰ ὀνόματα Βατάτζης, Σκυλίτζης, Κελτζήνῃ, Πατζινακί, κτλ.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΗΣΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΟΙΝΟΙΣ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΡΟΜΑΝΙΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία ἔλαβε κατ' αὐτὰς ἐξ οἰκειᾶς χειρὸς τραῦμα ἀπροσδόκητον. Γάλλος τις μοναχὸς, δεινὸς ἱεροκλήρυξ, ὁ πατὴρ Ὑάκινθος, τοῦ ὁποῖου ἡ θεολογικὴ πολυμαθεῖα καὶ εὐγλωττία εἴλκυον εἰς τὸν ναὸν ὅπου αὐτὸς ἐδίδασκε τὴν μάλλον περωτισμένην τάξιν τῶν Παρισίων, διακρινόντων ἐν ταῖς ἀμύδαλαῖς αὐτοῦ ἐξοχόν τινα λόγον, ἀντὶ τῶν κοινῶν ἐκεῖνων τύπων τῶν συνήθων ἱεροκλήρυκα, — μίαν τὸν ἡμερῶν εἶχεν εἰπεῖ «Ὁ Θεὸς ἔθεσεν ἡμᾶς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὄχι διὰ νὰ ὀνειροπολώμεν τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ διὰ νὰ γίνωμεν ἄξιοι αὐτοῦ» — ὁ πεπαιδευμένος οὗτος καὶ εὐσυνείδητος μοναχὸς ἐξέδωκε πρὸ μικροῦ διὰ τοῦ τύπου τὴν ἐπομένῃν ἐπιστολήν πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ μοναστικοῦ τάγματος εἰς ὃ ὑπῆγετο, — τάγματος τῶν Γυμνοπόδων Καρμηλιτῶν (Carmes déchaussés).

«Αἰδεσιμώτατε πατέρ μου,

Ἰδοὺ πέντε ἐπὶ ἐξ οὗ διδάσκω ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων, καὶ παρὰ τὰς φανεράς τε καὶ κρυφίας διαβολὰς ὧν ἐγενόμην σκοπὸς, ἐμμένεις ἀκράδαντος ἐν τῇ ὑπὲρ ἐμοῦ ὑπολήψει καὶ ἐμπιστοσύνη σου, ὡς μοι τεκμηριῶ τὸ πλῆθος τῶν αὐτογράφων σου ἐπιστολῶν, ὑπὲρ τῶν κηρυγμάτων μου καὶ προσωπικῶς ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποφαινομένων· διὸ καὶ ὅτιδήποτε ἂν ἐπισυμβῇ, θὰ διατηρῶ εὐγνωμόνως τούτων τὴν μνήμην.

Ἀλλ' ὅμως σήμερον, ἐξ αἰφνιδίας τινὸς μεταβολῆς, ἧς τὴν αἰτίαν δὲν ἀναζητῶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλ' ἐν τοῖς μηχανήμασι φατρίας τινὸς παντοδυνάμου ἐν Ῥώμῃ, κατηγορεῖς πᾶν ὅ,τι ἐνεβάρυνες, ψεύγεις πᾶν ὅ,τι ἐπεδοκίμαζες, καὶ ἀπαιτεῖς νὰ λαλήσω γλώσσῃ σου, ἢ νὰ τηρήσω σιγὴν ἀπάδουσαν πρὸς τὰς ἀκεραίους καὶ εἰλικρινεῖς τῆς συνειδήσεώς μου ὑπαγορεύσεις.

Καὶ ἀδιστακτικῶς λοιπὸν ἐργάζομαι νὰ σοὶ ἀναφέρω, ὅτι δὲν δύναμαι τοῦ λοιποῦ ν' ἀναβῶ εἰς τὸν ἄμβωνα τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας, ἂν ἦναι χρεῖαν νὰ βάλω ἀπ' αὐτοῦ λόγους ἐκ συνθήματος παραμεμορφωμένους ἢ

ἢ κρωτηριασμένους δι' ἀπροσότητάς μου. Ὁμολογῶ τὴν ἐκ τούτου λύπην μου πρὸς τὰς τὸν νοήμονα καὶ γενναῖον ἀρχιεπίσκοπον, ὅς ἐς ἡνοῖεν εἰς ἐμὲ τὸν ἄμβωνα τοῦτον· καὶ με διετῆρεν παρὰ τὴν κακοβουλίαν τῶν οὗς προανεφερόν, ὡς καὶ τὸ ἐμβροθὲς δημόσιον οὐ τίνος με περιεστοίχισεν ἢ προσήλθῃ, ἢ συμπάθειά, καὶ μονοῦ ἢ φιλία. Οὔτε τοῦ ἀκράτητοῦ θὰ ἦμην ἄξιος, οὔτε τοῦ ἐπισκόπου, οὔτε τῆς συνειδήσεώς μου, οὔτε τοῦ Θεοῦ, ἐὰν ἑστέργον ἐνώπιον αὐτῶν εἰς ἔργον τοιοῦτο (à jouer devant eux un pareil rôle).

Ἀπομακρύνομαι δὲ συγγρόνως καὶ ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἐνθα κατοικῶ, μεταβαλλομένου πρὸς ἐμὲ εἰς εἰρηκτὴν ψυχῆς, δια τὴν ἐπιταττομένην μοι νεᾶν διαγωγὴν. Καὶ οὕτω πράττων οὐδὲως καθίσταμαι παράβητης τῶν ἐγγμάτων μου· ὑπεσχθὴν τὴν μοναστικὴν ὑπακοήν, ἀλλ' ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χρηστότητος τῆς συνειδήσεώς μου, τῆς ἰδίας μου φιλοτιμίας καὶ τῆς σεμνότητος τῶν λειτουργιῶν μου. Τὴν ὑπακοήν ταύτην ὑπεσχθὴν ἐρείδομένός ἐπὶ τοῦ υπερτάτου νόμου ἐκεῖνου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγέμονικῆς ἐλευθερίας, ἧτις, κατὰ τὸν ἀπόστολον Ἰακώβον, εἶναι νόμος ἴδιος τοῦ χριστιανοῦ. Ἐγὼ προσῆλθον πρὸ δέκα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα εἰς τὸ κοινόβιον, ἵνα ζητήσω ἐν αὐτῇ τὴν τελειοτέραν πράξιν τῆς ἱεραῆς ταύτης ἐλευθερίας, ὁρμώμενος ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ἀγνοῦ ἀπὸ παντός σκοποῦ ἀνθρωπίνου, δὲν τολμῶ δὲ νὰ προσθέσω καὶ ἀπηλλαγμένου πάσης φαντασίας νεανικῆς. Ἀλλ' ἐὰν σήμερον, ἀντὶ τῶν θυσιῶν μου, μοὶ προσφέρονται δεσμός, ὄχι μόνον δικαιοσύνη ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ χρεὸς ν' ἀποβάλω αὐτὰ.

Ἡ παρούσα ὥρα εἶναι πάνδημος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης διέρχεται κρίσιν ἐκ τῶν σφοδροτάτων, σκοτεινοτάτων καὶ ὀρστικωτάτων τῆς ἐνθάδε ὑπαρξέως αὐτῆς. Πρῶτον ἦδη ἀπὸ τριακοσίων ἐτῶν, οὐ μόνον συγκαλεῖται, ἀλλὰ καὶ κηρύττεται ὡς ἀναγκαῖα οἰκουμενικὴ τις σύνοδος, ὡς λέγει αὐτὸς ὁ ἅγιος πατήρ (ὁ πάπας).

Ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ, δὲν δύναται τις, ἄτε κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐξω καὶ ὁ πάντων ἐσχατος, νὰ σιγᾷ, ὡς οἱ ἄφωνοι κύνες ἐκεῖνοι τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ ἄπιστοι ἐκεῖνοι φύλακες, οὗς ὁ προφήτης ἐλέγχει ὡς μὴ δυνάμενος ὑλακτεῖν. Οἱ ἅγιοι οὐδέποτε ἐσίγησαν· καὶ δὲν εἶμαι μὲν ἐξ αὐτῶν, γινώσκω ὅμως ὅτι ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν προέρχομαι, — υἱοὶ ἁγίων ἐσμεν, — καὶ πάντοτε ἐζήτησα νὰ θέσω τὰ βήματά μου καὶ νὰ γύσω τὰ δάκρυά μου, χρεῖας τυχοῦσης δὲ καὶ τὸ αἷμά μου, εἰς τὰ ἔγνη ὅπου ἐκεῖνοι ἀφῆκαν τὰ ἑαυτῶν.

Καὶ λοιπὸν ἐγείρω ἐνώπιον τοῦ ἁγίου πατρὸς καὶ ἐνώπιον τῆς συνόδου φωνὴν διαμαρτυρήσεως, ὡς χριστιανὸς καὶ ὡς ἱερεὺς, κατὰ τῶν διδασκαλιῶν καὶ πράξεων, τῶν ρωμαϊκῶν μὲν καλουμένων, ἀλλ' οὐχὶ χριστιανικῶν, αὐτῶν αἰτινες, ὀσημέραι αὐθαδέστεραι καὶ ὀλεθριώτεραι ἐν ἐπιδρομαῖς, τείνουσι πρὸς ἀλλοίωσιν τοῦ πολιτεύματος τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ τε θεμελίου καὶ τοῦ τύπου τῆς διδασκαλίας αὐτῆς, καὶ αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τῆς εὐσεβείας αὐτῆς. Διαμαρτύρομαι κατὰ τοῦ ἐναγοῦς τε καὶ ἀβούλου διαζυγίου τὸ ὅποιον ἀγωνίζονται νὰ φέρωσι μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας, ἧτις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν ἐν τῇ αἰδιότητι, καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἧς τυγχάνομεν υἱοὶ ἐν χρόνῳ, καὶ πρὸς ἣν ὡσαύτως ἔχομεν χρεὴ καὶ φορτίς.

Διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς ἐτι μάλλον ρίζικῆς καὶ

ἐτι μάλλον φοβεραῆς ἀντιπολιτεύσεως πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἣν οἱ ψευδοδιδασκαλοὶ οὗτοι καταπλεμοῦσι καὶ διεγείρουσιν ἐν τοῖς ἀκαταγωνίστοις καὶ ἱεροτάτοις αὐτῆς ὁρμήμασιν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς ἀνασίτου διαστροφῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑυαγγελίου τοῦ Γίου τοῦ Θεοῦ, οὗ τινος τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα καταπαθόνται ὑπὸ τοῦ φαρισαϊσμοῦ τοῦ νέου νόμου. Ἐγὼ βαθυτάτην πεποιθήσιν ὄτι, ἂν ἡ Γαλλία ἰδίως, καὶ τὰ λατινικὰ ἐν γενεῇ φύλα, ἐκτραπῶσιν εἰς κοινωρικὴν, ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀναρχίαν, τοῦτο προελεύσεται κυρίως, ὄχι βεβαίως ἐκ τοῦ καθολικισμοῦ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ τοῦ τρόπου καθ' ὃν αὐτὸς ἐννοεῖται καὶ πράττεται πρὸ πολλοῦ ἔδη.

Ἐπικαλοῦμαι τὴν σύνοδον ἧτις συνέρχεται μετ' ὀλίγων πρὸς ἀναζητήσιν θεραπείας τῶν υπερβαλλόντων ἡμετέρων δεινῶν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῆς δραστηρίαν καὶ ὁμοῦ ἠπιάν. Ἀλλ' ἐὰν συνέβαινα νὰ ἐπαληθεύσωσιν οἱ φόβοι τοὺς ὁποίους οὐδὲως θέλω νὰ συμμερισθῶ ἐὰν εἰς τὴν σεπτὴν ὁμήγυριν δὲν παρείχετο ἐν τοῖς βουλεύμασιν αὐτῆς ἐλευθερία πλείων τῆς χορηγηθείσης ἐν τῇ αὐτῆς παρασκευῇ· ἐνὶ λόγῳ, ἐὰν ἐσφραγίσθῃ τῶν οὐσιωδῶν χαρακτηριστικῶν οἰκουμενικῆς συνόδου, θὰ ἐκράζον πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους ἐξαιτούμενος ἄλλην τινα, ἀληθῶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ συγκεκροτημένην, καὶ οὐχὶ ἐν πνεύματι φατριαστικῷ, ἐκπροσωποῦσαν πράγματι τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν, καὶ οὐχὶ τῶν μὲν τὴν σιωπῆν, τῶν δὲ τὴν καταθλιψίν. «Ἐπὶ συντρίμματι θυγατρὸς λαοῦ μου ἐσκοτώθην· ἐν ἀπορίᾳ κατίσχυσάν με ὠδίνες ὡς τικτούσης. Καὶ μὴ ὀητήν οὐκ ἔστιν ἐν Γαλααδ, ἡ ἱατρὸς οὐκ ἐξιν ἐκεῖ· διὰ τί οὐκ ἀνέβη ἰατρὸς θυγατρὸς λαοῦ μου;» (Ἱερ. μ. Η').

Τέλος δ' ἐπικαλοῦμαι τὴν σὴν κρίσιν, ὦ Κύριε Ἰησοῦ! Ἐπὶ παρουσίᾳ σου γράφω ταῦτα πρὸ τῶν ποδῶν σου, πολλὰ ἰκετεύσας, πολλὰ σκεψάμενος, πολλὰ παθὼν, πολλὰ περιμείνας, πρὸ τῶν ποδῶν σου ὑπογράφω ταῦτα. Πέποιθα ὅτι, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι κατακρίνωσιν αὐτὰ ἐπὶ γῆς, σὺ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δικαιοῦσαι, Κύριε. Τοῦτο δὲ μοι ἀρκέσει εἰς ζωὴν καὶ εἰς θάνατον.

Ὑάκινθος μοναχός, ἡγούμενος τῶν ἐν Παρισίοις Γυμνοπόδων Καρμηλιτῶν, δεύτερος πάρεδρος τοῦ τάγματος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀβενιῶνας (Avignon).

Ἐν Παρισίοις, (8) 20 Σεπτεμβρίου 1869.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρου ἐπιστολῆς διακρίνει ἕκαστος πόσον οἱ καιροὶ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, ἦν οὐδέποτε ἐπαύσατο εὐχομένη ἡ ἀνατολικὴ τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησία ἐπλησίασαν. Ἡ μέλλουσα τῆς Ῥώμης σύνοδος ἐπισπεύδει αὐτὴν κατ' ἐναντίαν πρὸς τὰς ἐλπίδας αὐτῆς ἐκβασίν. Μέγας ὄρασμος ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς πνεύμασι τῶν δυτικῶν χριστιανῶν κατ' αὐτάς. Ἄγρα ἀναγκάστῃς ὅτι ἡ Ῥώμη, ἀντιπολιτευομένη πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ καιροῦ, ἐλκύνει ἐναντα. Αἰσθανόμενοι τὴν ταπεινότητα ἡμῶν, οὐδὲν τολμῶμεν νὰ συμβουλευσωμεν εἰς τοὺς ἡγουμένους τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας· ἀλλ' ὁ καιρὸς μᾶς φαίνεται εὐπρόσδεκτος ἵνα, διὰ μέσων ἧτινα εἰς αὐτὴν ἀπόκειται νὰ ἐκλέξῃ, κηρύξῃ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ἑσπερίας, ὅτι αὐτὰ, ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, ἔχει πρὸς τὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὅ,τι ματαιῶς ἀπεκδέχονται οἱ λαοὶ οὗτοι ἐκ τῆς δεσποτικῆς Ῥώμης.

Ἡ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενη ἐφημερίς Sieclé ἔγραψε τὰδε ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τὸν παρελθόντα σептмβριον. (Ἴδε φύλλον τῆς 23.)

« Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ πατρὸς Ἰακίνθου δὲν εἶναι ὁ πρῶτος τριγυρὸν ἐπέφερον ἡ ἀγγελία τῆς προσεγγούσης συνόδου. Ἐκ πολλῶν καὶ ἄλλων συμπτωμάτων προσημαίνεται ὅτι θὰ ἐκτραγῶσιν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς συγκινητικοὶ σπαραγμοί. Σήμερον μέλλουν νὰ καταπολεμήσωσι τὴν (δυτικὴν) Ἐκκλησίαν, ὅχι οἱ φιλόσοφοι, ἀλλ' οἱ ἴδιοι αὐτῆς υἱοί, οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ἱερεῖς, οἱ κληρικοί, διαμαρτυρούμενοι κατὰ τῶν διδασκαλιῶν καὶ τάσεων τῆς Ῥώμης, ἢ χωρίζομενοι ἀπ' αὐτῆς ἀναφανδόν.

» Ἡ λεγομένη καθολικὴ ἐνότης (τῆς δύσεως), εἰς τὰς παρρημονὰς τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἐκυροῦτο ἐνώπιον τοῦ (δυτικοῦ) κόσμου, ἡ καθολικὴ ἐνότης αὕτη, λέγομεν, ἔξω τῆς ὁποίας ζῶσι τοσοῦτοι λαοὶ οὗς ὁ θεὸς κεραυνὸς ἐλησμόνησε νὰ κατακαύσῃ, δεικνύει ἡμῖν τὰ ἐσωτερικὰ αὐτῆς ἔλλα, τὰς ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς διαιρέσεις· θέαμα ὅχι μὲν οἰκοδομητικόν, ἀλλὰ πάντως διδασκαλικόν.

» Πρὸ τοῦ πατρὸς Ἰακίνθου, ἕτερός τις μναχῆς, βενεδικτινὸς οὗτος, ὁ αἰδ. πατὴρ Πιλλιέρσος, εἶχε δημοσιεύσει εἰς δύο τόμους (Les bénédictins de la congrégation de France) δεινὰς ἀποκαλύψεις· ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπίσκοπος Σούρας, σεβασμ. κύριος Maret, πρεσβύτερος τῆς ἐν Παρισίοις θεολογικῆς σχολῆς, ἐξέτοξευσε τραγὴν κατηγορίαν κατὰ τῶν ἐν Ῥώμῃ ὡσαύτως δὲ διεμαρτυρήσαν καὶ οἱ γερμανοὶ ἐπίσκοποι. Καὶ σημειωτέον ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ θαρραλεώτεροι, οἱ ἀνδρειότεροι, οἱ τολμῶντες· πόσοι δ' ἄλλοι ἐν ταῖς τάξεσι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν παντὶ τῆς ἱεραρχίας βαθμῶ σκέπτονται ὡς οὗτοι, ἂν καὶ μόνον στεναζῶσιν ἐν σιωπῇ!

» Ἡ (δυτικὴ) καθολικὴ ἐνότης ὑπὲρ ποτε ἄλλοτε πόρρω ἀπέχει τοῦ νὰ ἴηται ἐνότης· τὸ παλαιὸν καὶ σκολικόβρωτον οἰκοδόμημα διαρρήγνυται πανταχόθεν· ἅπαντα αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα διαχωρίζονται, καὶ θὰ ἴδωμεν ἐν τῇ προσεγγίσει συνόδῳ ὅτι οὐδεμία συγκολλητικὴ δύναμις ἰσχύει τοῦ λοιποῦ ὅπως συνενώσῃ καὶ συμπήξῃ αὐτὰ ἐκ νέου. Ἡ διάλυσις αὕτη, ἀρξάμενη ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ἐκπληροῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἡμέραν τῇ ἡμέρᾳ, ὥραν τῇ ὥρᾳ, καὶ σήμερον ἐφθασεν εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ ἀδύνατον εἶναι πλέον νὰ σκεπασθῇ. Αἱ προσπάθειαι τὰς ὁποίας ἡ Ῥώμη καταβάλλει πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ἀνεπανορθώτων φθορῶν τοῦ χρόνου εἶναι μᾶλλον καθιστώσιν αὐτὰς προφανεῖς. Οἱ ἐν Ῥώμῃ φρονουσὶν ὅτι θὰ δυναθῶσι νὰ φέρωσιν εἰς στρατιωτικὴν ὑποταγὴν καὶ πειθαρχίαν τὰς συνειδήσεις, ἀλλ' ἐν τῇ στιγμῇ πεποιθασιν ὅτι ἰδοὺ ὁ σκοπὸς ἐπετεύχθη, ἀκούεται αἴφνης ἡ κραυγὴ τιμίας τινὸς συνειδήσεως βαλλομένη, καὶ τότε πάλιν ἰδοὺ γρεῖα νὰ ἐπαναληφθῶσι τὰ πάντα ἐξ ἀρχῆς, καὶ νέαι νὰ καταβληθῶσι δαπάναι. Ἔργον Ἰεζίνος.

» Γνωστὸν εἶναι μετ' ὅσας συρροῆς ἤκουοντο αἱ ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος τῆς Παναγίας διδασκαλίαι τοῦ πατρὸς Ἰακίνθου· πάντως δὲ ὀρθὴ ἦτο ἡ διδασκαλία τοῦ, ἀφοῦ ἐπεδοκιμαζέτο ὑπὸ τε τοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας ἐκείνης καὶ τοῦ ἡγουμένου του. Μάλιστα δὲ ὁ πατὴρ Ἰακίνθος πολλαῖς ἐπὶ ἡμέραις καὶ ἡλόγηθη τιμώμενος ὑπὸ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν. Ἀλλ' εἶτε διότι ἐγέν-

οντο ἔπειτα ὑπ' αὐτῶν δεκταὶ αἱ κρύφαι ἐπιβουλαί, εἶτε διότι κατίσχυσαν αἱ φανεραὶ καταφοραὶ, τὰ πράγματα ἠλλάξαν. Ὁ χρυσὸς ὁ δεδοκιμασμένος μετεβλήθη εἰς εὐτελεῖ μολύβδον. Ὅτι ὁ ἡγούμενος τῶν κληρικῶν ἐνεθάρρυνε, σήμερον κατηγορεῖ· τὰς ἐπιδόκιμασίας διαδέχεται ἡ ἀποδοκιμασία. Ὁ ἄγιος καθηγούμενος ἀπαίτεῖ παρά τοῦ πνευματικοῦ τέκνου τούτου γλώσσαν ἄλλην· ὁποῖαν; γλώσσαν ἣτις δὲν θὰ ἐξέφραζε πλέον ἀκεραῖως καὶ εἰλικρινῶς τὴν αὐτοῦ συνειδήσιν.

» Καὶ οὕτω λοιπὸν, ἰδοὺ ἀνὴρ τις μεγαθύμος, ἀνὴρ ἔξοχος τὸν νοῦν καὶ τὴν εὐγλωττίαν, πρὸς ὃν δὲν φοβοῦνται νὰ εἴπωσι·—Ψεύδου μᾶλλον· θές ὑπὸ τὸ μύδιον τὸ φῶς, ἐπεὶδὴ μὰς ἐνοχλεῖ! Ἔχεις τὰς χεῖρας πλήρεις ἀληθειῶν· ἀλλ' ἀπαγορεύομέν σοι τὸ νὰ τὰς ἀνοίξῃς.

» Καὶ ὁποῖα ἀποστασία δικαιοτέρα τῆς εἰς ἣν ἀναγκάζεται ὁ τίμιος ἄνθρωπος τοιαῦτα ἐπιταττόμενος!

» Γινώσκει δὲ ὁ πατὴρ Ἰακίνθος καὶ πῶθεν τὸ βέλος· γινώσκει ὅτι προσέχεται ἐκ τῶν σκευωριῶν φατρίας τινός, ἣτις ἐν Ῥώμῃ εἶναι παντοδύναμος (τῆς τῶν ἰησοῦϊτῶν). Γινώσκωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸν ἐχθρὸν τούτον, καὶ θὰ τὸν καταπολεμήσωμεν· ἡ Γαλλία ἐξ ἅπαντος θὰ τὸν νικήσῃ.

» Ἐξ ὅλων τῶν διαμαρτυρήσεων αἰτινῆς ἠγέρθησαν μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τῆς αὐλῆς τῆς Ῥώμης, οὐδεμία ἔσχεν οὐδ' ἔξει τηλικούτον κρότον, ὅποιον ἡ τοῦ αἰδ. πατρὸς Ἰακίνθου, διότι οὐδεμία εὐγλωττοτέρα, λακωνικώτερα καὶ ὀριστικώτερα ταύτης· οὐδεμία λέγει πλεῖον ἐν ὀλιγωτέροις λέξεσιν...

» Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ φωνὴ αὐτοῦ θ' ἀντηρήσῃ ἐν τῷ βάθει πάσης ψυχῆς μὴ ἀποπνιγείσης, ἢ μὴ διαστραφείσης ὑπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς δεισιδαιμονίας, μάλιστα δὲ διαμαρτυρούμενη κατὰ τῶν οὐδόλως χριστιανικῶν διδασκαλιῶν ἐκείνων καὶ ἔργων.

» Πρὸς σὰς ἰδίως οἰκογενεῖαρχαι, πρὸς σὰς τοὺς παραδίδοντας τὰ τέκνα εἰς τὰ οὕτω διαρρήδην ἀποκρηττόμενα ἔργα ταῦτα, καταδεικνύομεν τὴν ἀδήμιαν ταύτην διαμαρτυρήσιν. Ἀκούσατε τούτον τὸν ἱερέα, ἡθὲς ἐτι ἀπολαύοντα τῆς ἄκρας ὑπολήψεως τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῦ ἐν τῷ κλήρῳ, ἀκούσατε αὐτὸν λέγοντα· « Αὐταὶ αἱ πράξεις καὶ αἱ διδασκαλίαι δὲν εἶναι χριστιανικαί! » Καὶ ἀπομακρύνετε λοιπὸν τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπὸ τῶν ἀβύσσων τούτων τῆς ὑποκρισίας καὶ τῆς δεισιδαιμονίας· ἀπομακρύνετε αὐτὰ, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ κλήρου τούτου, μὴ σεβομένου οὔτε τιμιότητά συνειδήσεως, οὔτε φιλοτιμίαν τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε δικαιοσύνην, οὔτε ἐλευθερίαν. Τούτο δὲν σὰς λέγομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ μέλος τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῶν εὐγλωττοτέρων καὶ σεβασμιωτέρων. Μὴ δισταζήτε· μὴ δεγθῆτε τὸ βαρὺ φορτίον τοιαύτης εὐθύνης· συντριψάτε πάντα δεσμὸν μετὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἣτις ἐκ συνθημάτων διασρέφει τὸν λόγον τῶν ἱεροκληρικῶν αὐτῆς, ἀπαίτουσα παρ' αὐτῶν γλώσσαν καθ' ἣς διεγείρεται ἡ συνειδήσις αὐτῶν· μὴ ρίπτετε τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν εἰς τὸν σκοτεινὸν λαβύρινθον τῶν οὐχὶ χριστιανικῶν διδασκαλιῶν καὶ πράξεων τῆς Ῥώμης. »

Τί πλέον ἄδύνατο νὰ εἶπα τέκνον τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ τῆς δυτικῆς;

« Ὁ πατὴρ Ἰακίνθος (ἐξἠκολούθει λέγουσα ἡ αἰ-

τὴ ἐφημερίς), δὲν κρύπτει ὅτι μικρὸν ἐλπίζει ἐκ τῆς σεπτῆς συνόδου. Φοβεῖται μήποτε, ὡς ἐν τῇ παρασκευῇ αὐτῆς, οὕτω καὶ ἐν τοῖς βουλευμασι προβῆ ἄνευ ἐλευθερίας· δηλαδή φοβεῖται μὴ στερηθῇ τῶν οὐσιωδῶν χαρακτηριστῶν πάσης συνόδου οἰκουμένης καὶ ἂν συνέβαινε οὕτω, « θὰ ἐκράζε πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους, ἐξαιτούμενος ἄλλην τινὰ συνόδον συγκροτημένην ἀληθῶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. »

» Ἐγνοεῖται ὅτι εἰς ἡμᾶς ἡ προσεχὴς συνόδος ἐμπνέει ἐτι ὀλιγωτέραν ἢ εἰς τὸν πατέρα Ἰακίνθον ἐλπίδα, καθότι εἶναι ἀκατόρθωτον, ἔστω καὶ ἐν συνελεύσει « συγκροτημένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ », τὸ νὰ δοθῇ ζωὴ εἰς πρᾶγμα νεκρὸν· ν' ἀποκατασταθῇ ἐνότης ἀδύνατος. Ὁ Ῥωμαϊκὸς καθολικισμὸς ρίπτει τὸν τελευταῖόν του κύβον, καὶ ἡ προσεχὴς συνόδος θὰ διατρανώσῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐχθρῶν τε καὶ φίλων τὰς διχονοίας καὶ τὰ μίσση αὐτοῦ. »

ΚΥΩΝ ΤΙΜΩΡΟΣ.

Ἀμερικανικὴ τῆς ἐφημερίας ἐκδιδόμενη ἐν Γεωργίᾳ (ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ), διηγείται τὸ ἐπόμενον τραγικὸν συμβάν.

Ἐν τινι τῶν ὀρεινῶν μερισμάτων τῆς Γεωργίας ἔζων δύο οἰκογενεαί, πασίγνωστοι ἀμφότεραι διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὸν ὄλθον ἐντὸς τοῦ ὁποίου διητῶντο. Μετὰ τὸν τελευταῖον ἐμφύλιον πόλεμον, αἱ οἰκογενεαὶ αὗται, ὧν τῆς μὲν τὸ ἐπώνυμον ἄρχεται ἀπὸ Ρ, τῆς δὲ ἀπὸ Λ, ἀπολέσασαι ὅλην αὐτῶν τὴν περιουσίαν, ὡς συνέβη ἐκ τοῦ ἀδελφοκτόνου ἐκεῖνου πολέμου εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς πλουσίους ἀγρονόμους τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, διέσωσαν ὅμως τὴν θέσιν ἣν κατεῖχον καὶ πρὶν ἐν τῇ κοινωσίᾳ.

Ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἡ Λ, εἶχεν ἀπολέσει καὶ πολλοὺς αὐτῆς ἀνδρας εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ὅτε ἀρχόμεθα ταύτης τῆς διηγέσεως συνέκειτο ἐκ τοῦ κυρίου Λ., ἀνδρὸς ἄγοντος ἡλικίαν πενήτηντα καὶ πέντε ἐτῶν, ἐκ τῆς συζύγου του, σχεδὸν ὀμηλικῆς του, καὶ μιᾶς θυγατρὸς ἐτι ἀγάμου, σχεδὸν εἰκοσιπενταετοῦς.

Εἰς ἀπόστασιν τετρακοσίων περίπου μέτρων ἀπὸ τῆς οἰκίας των, ἐκατοῖκει εἰς τῶν Ρ., νέας, πρὸ ὀλίγου καιροῦ νυμφευθεῖς κόρην τινὰ ὠραιότατην καὶ ἐξ ἀρίστης οἰκογενείας. Ἐκεῖ διέμενε μόνος μετὰ τῆς συζύγου του, καλλιερῶν μικρὰν τινὰ ἑπαυλιν, ἣν εἶχεν ἐκμισθώσει.

Ἐπειδὴ αἱ οἰκίαι εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἦσαν ἀραιαί, ἀπέιχον δὲ καὶ πολὺ ἀπὸ τῆς πόλεως, αἱ δύο οἰκογενεαὶ, ὡς γειτνιαζούσαι, ἤλθον εἰς σχέσεις, ἐξ ὧν ἐγεννήθη ἐντὸς ὀλίγου μεταξὺ τῆς νεαρᾶς συζύγου τοῦ Ρ. καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Λ. στενὴ καὶ ἀδελφικὴ φιλία.

Ἐσχάτως, ὁ Ρ. εἶπε μίαν τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν γυναικῆ του, ὅτι λαθῶν ἐπιστολήν, ἠναγκάζετο νὰ μεταβῆ πάραυτα εἰς τὴν πόλιν Ἀταλάντην δι' ὑπόθεσιν, πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ὁποίας ἀπητῶντο ἰκαναὶ ἡμέραι· ὡς μὴ δυνάμενος δὲ νὰ τὴν συμπαραλάβῃ, τὴν συνεβούλευσε νὰ προσκαλέσῃ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ του πλησίον τῆς τὴν φίλην τῆς θυγατέρα τοῦ Λ., ὥστε νὰ μὴ ἴηται μόνη.

Οὕτω, τὸ πρῶτὸ τῆς ἐπιούσης, ἀνεχώρησεν ὁ Ρ. εἰς τὴν Ἀταλάντην ἐπὶ τοῦ ἰδίου του ὄχηματος, ἡ δὲ σύζυγός του μετέβη εὐθὺς μετὰ τοῦτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ

κυρίου Λ., ἵνα παρακαλέσῃ τὴν θυγατέρα του ὅπως ἔλθῃ καὶ συμμερισθῇ τὴν μοναξίαν τῆς.

Ἡ κόρη, ἀφοῦ πρῶτον ἐζήτησε τὴν ἄδειαν τῆς μητρὸς τῆς, ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ρ. πρὸς τὸ ἑσπέρας.

Ἐἶχεν ὅμως σημάζει ἡ ἐνάτη ὥρα τῆς νυκτὸς, καὶ ἡ δεσποσύνη Λ. δὲν ἐφαίνετο· ἤδη δὲ ἀνησυχεῖ διὰ τοῦτο ἡ κυρία Ρ., ὅτε ἐκομίσθη εἰς αὐτὴν ὑπὸ ὑπηρετοῦ ἐπιστολὴ τῆς φίλης τῆς, ἀναγγέλλουσα ὅτι δὲν ἦδύνατο νὰ ἔλθῃ ταύτην τὴν νύκτα, ἐπεὶδὴ κατ' οὐδένα τρόπον ἤθελε νὰ ἐπιτρέψῃ τοῦτο ὁ πατὴρ τῆς.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ὑπηρετοῦ, ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔλαβε γενναίως τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν μόνη· ἐφρόντισε λοιπὸν νὰ κλείσῃ καλῶς τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, ἔλαβε δὲ εἰς τὸν κοιτῶνά τῆς καὶ μέγαν τινὰ μολοσσὸν τοῦ συζύγου τῆς, φύσει μὲν ἄγριον, ἐξοικειωθέντα δὲ μετ' αὐτῆς μέχρις ἀφοσιώσεως. Ἀφοῦ δ' ἐκλείδωσε καλῶς καὶ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος ἐνδοθεν, ἐξεδύθη, κατεκλίνθη καὶ ἀπεκοιμήθη μετ' ὀλίγον.

Περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἐξυπνεῖ ἐκ τινος κρότου αἰφνιδίου, γενομένου ἐντὸς τῆς οἰκίας, καὶ ἐκ τῶν γουλλισμῶν τοῦ κυνός. Ἐνόησεν εὐθὺς ὅτι ἐβιάσθη ἡ ἐξω θύρα τῆς οἰκίας τῆς, καὶ ὅτι ἄνθρωπος ἐπειρατὸν νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν κοιτῶνα. Βάλλει τότε φωνήν, — Τίς εἶναι; — μόλις συνέχουσα τὸν φόβον τῆς. Εἰς ἀπάντησιν, ἄγνωστος φωνὴ ἀνδρὸς τῇ λέγει προστακτικῶς, — Ἄνοιξε! — Ἐπαναλαμβάνει τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, καὶ ἀκούει τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν, μετὰ προσθήκης ὅτι, ἂν δὲν ἦνοιγεν, ἔμελλεν ὁ ἐξωθεν ἰστάμενος νὰ συντριψῇ τὴν θύραν.

Ἐν τούτοις, ὁ κύων δὲν ἔπαυε βρέμων· εἶχεν ἀνορθώσει τὰς τρίχας καὶ ἠτοιμάζετο εἰς ἐπίθεσιν. Ἐλπίζουσα ἡ κυρία Ρ. νὰ ἐκφοβίσῃ τὸν ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἐμάντευσε τὰς ἀτίμους προθέσεις, ἐκράζε πρὸς αὐτὸν σχεδὸν ἐντόνως ὅτι ἦτο ὀπλισμένη, καὶ ὅτι ἂν αὐτὸς συνέτριβε τὴν θύραν, καὶ αὐτὴ θὰ τοῦ συνέτριβε τὴν κεφαλὴν διὰ τοῦ πυροβόλου τῆς.

Ὁ ἄγνωστος ἀνὴρ ἀπήντησε βαλὼν χλευαστικὸν γέλωτα· περὶ δ' ἔπειτα βιαίως ἐπὶ τῆς θύρας, ἐτίναξεν ἀμφοτέρας τὰς κλεισιὰδας, καὶ πάραυτα εὐρέθη ἀπέναντι τῆς γυναικὸς, κρυπτούσης τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν τῆς.

Ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁ κύων ἐχύθη ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τὸν συνέλαβεν ἐκ τοῦ λάρυγγος. Τὸ αἰφνιδίον τῆς προσβολῆς ταύτης κατέπληξε τὸν ἄγνωστον· καὶ ἐπειράθη μὲν νὰ φονεύσῃ τὸν κύνα διὰ μαγαιρίου τὸ ὅποιον ἐκράτει, ἀλλ' ἀπέτυχε, διότι τὸ γενναῖον ζῶον τὸν ἐρούψεν ἐξ ἀρχῆς χαμαί, καὶ ἐξηκολούθει ἀνενδύτως νὰ σφίγγῃ τὸν λάρυγγά του μέχρι πνιγμοῦ.

Ἰδοῦσα τοῦτο ἡ νέα, καὶ συνελθούσα ἐκ τοῦ φόβου, ἔτρεξεν ἔξω τῆς οἰκίας καὶ κατηυθύνθη πρὸς τοὺς γειτονὰς τῆς κράζουσα βοήθειαν· ἀκούσαντες δὲ οἱ ὑπηρεταὶ τὰς κραυγὰς, ἦνοιξαν εἰς αὐτὴν καὶ ἔτρεξαν νὰ εἰδοποιήσωσι τοὺς κυρίους των. Τότε τοῖς διηγήθη διὰ βραχέων τὸ συμβάν, καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ἠτοιμάσθησαν νὰ πορευθῶσι πρὸς σύλληψιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ὁποῖον ἐκράτει ὁ κύων, ὅτε παρετηρήθη ὅτι ὁ κύριός των ἔλειπεν ἐκ τῆς οἰκίας.

Ἀφοῦ ματαίως τὸν ἐζήτησαν πανταχοῦ, ἡ σύζυγός του, κυριευθεῖσα ὑπὸ ὀλεθρίας προκισθήσεως, ἀνέκραξεν, — Ὁ Θεέ μου! νὰ ἰδῆς ἂν δὲν ἴηται ὁ ἀνδρας μου.

Ετρεξαν τότε όλοι εις την κατοικίαν Ρ., όπου ευρον τον άγνωστον εκείνον κείμενον γαμψόν, και κρατούμενον εισέτι υπό του κυνός εκ του λάφυργος.

Η κυρία Ρ. άνακαλεῖ τον άνδρα τον υπερασπιστήν της, το ζών υπακούει εις την προσταγήν, πλινσιάζουν προς τον κατακείμενον, μένοντα άκίνητον, και, ώ φρίκη! βλέπουν ότι ή κυρία Α. δέν ήπατήθη υπό της προαισθήσεως. Ητο τώντι ο σύζυγός της, όρμηθείς υπό πόθου μογηροῦ προς την γυναίκα του φίλου και γείτονός του, εν τη άπουσία αυτού.

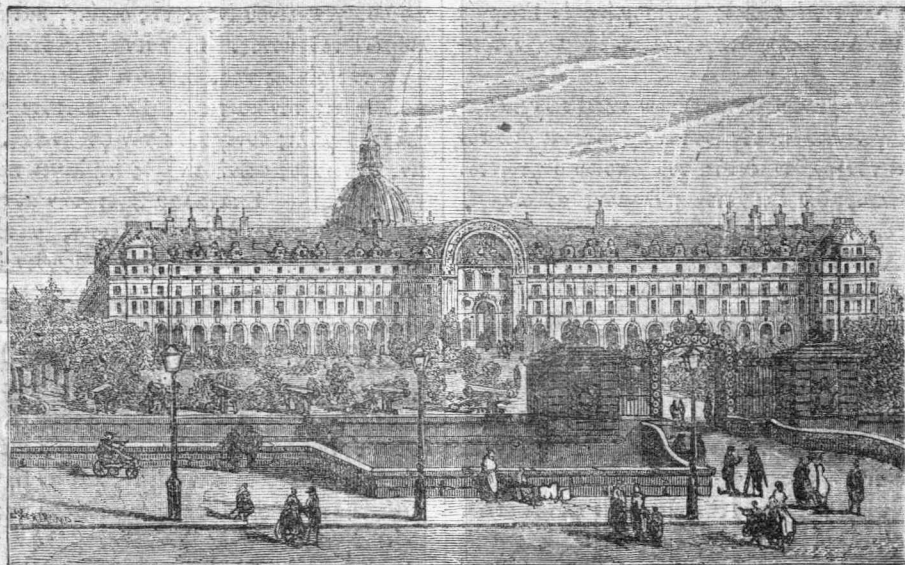
Ο Α. ήτο νεκρός. Ο κύων εξετέλεσεν έργον δημίου.

Η ΠΟΛΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΛΛΟΝ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΑΥΤΗΣ.

(Ίδε σελ. 207, και 251, και Τόμ. Α' σελ. 227, 307 και 337.)

Το μέγαρον των Απομάχων (Hôtel des Invalides) ήκοδομήθη επί Λοδοβίκου ΙΔ' από του 1671 μέχρι του 1674, καιτοι Έρρίκος δ' Δ' συνέλαβε πρῶ-

Το Μέγαρον των Απομάχων.

ύλλα εξ όρειχάλκου, κολοσσιαία ταῦτα, προσετέθησαν εις τους Απομάχους ως τρόπαια της άλώσεως της Αλγερίας. Και εκ της Κίνας δὲ και Κοχινγκίνας ήχθησαν αύτῳσε δύο πυροβόλα.

Μετά τα πυροβόλα, εκτείνεται μέχρι του κτιρίου κήπος καλλιεργούμενος υπό των γηραιών στρατιωτών, έπειτα δ' εγείρεται το μέγαρον, γεραρόν την πρόσῳφιν, τέσσαρας έγον όροφάς, έφ' εκάστης των όποιων ύψοῦνται τρόπαια. Οπισθεν δὲ της προσόψεως κείνται τέσσαρες αύλαι, ή της Αύστερλίττης, ή της Ανδρίας, ή του Αγγουλέμου και ή της Νίκης, περικυκλούμεναι υπό κατοικιών διακειμένων εν συγκοινωνία, και εις το κέντρον πέμπτη αύλη μεγάλη, ή επίτιμος, έχουσα μήκος μὲν 130 μέτρων, πλάτος δὲ 62· εις ταύτης της αύλης την νότιον πλευράν εγείρεται ή θύρα του ναού των Απομάχων, όστις καλεΐται του Αγίου Λοδοβίκου.

Πριν ή εισέλθη τις εις τον ναόν τουτον, συνήθως επισκέπτεται τα ένδον του καταστήματος. Τέσσαρες μεγάλαι αναβάθραι, κείμεναι εις τας γωνίας της αύ-

τος την ιδεάν της ιδρύσεως άσουλου τινός υπέρ των γενηρατότων ή τραυματιών και ήρωοτηριασμένων στρατιωτών, ένθα οὔτοι, άφού υπηρέτησαν την πατρίδα, να εύρίσκασιν δικαίαν άναπαυσιν και περιθαλψιν μέχρι τέλους ζωής.

Εν τῷ μεγαλοπρεπεί τούτῳ καταστήματι καταλύσασιν τῶν απομάχων περι τῶν τρισηλίων. Κείται δὲ εις θέσιν ύψηλῃν, και ο τροῦλος αυτού, επιχρυσωθείς κατά τὸ έτος τουτο, διακρίνεται πανταχόθεν. Περὶ την οικόδομήν όλην ύπάρχει τάφος, άνωθεν της οποίας είναι ετημένα αρχαία πυροβόλα, άλωθέντα κατά καιρούς επί των πολεμιών. Τούτων ο κρότος αναγγέλλει εις τους Παρισιανούς πᾶσαν εθνικήν της Γαλλίας δόξαν ή πανήγυριν. Ο αυτοκράτωρ Ναπολέων Α', επισκευάσας το μέγαρον των Απομάχων, προσέθηκε και άλλα τοιαῦτα βροντώδη εφόματα εκ των νικιών αυτού. Μεταξύ τούτων είναι και δύο όλμοι άλγερινοί, φέροντες άραβιστι την έπιγραφήν, «έχωνεῦθη κατά διαταγήν Μεχμέτ πασσα, ου τινος ο Θεός διευκολύνει πᾶσαν επιχείρησιν.» Έτερα δώδεκα άλγερινά πυρο-

λης, άγουσιν εις τα επάνω· και επί μὲν του εδάφους κείνται εύρύχωροι αίθουσαι, κεκοσμημένα δια πινάκων παριστώντων τας πόλεις όσας οι Γάλλοι κατέκτησαν κατά τας εκστρατείας των εις Φλανδριάν τε και Ολλανδιάν και Αλσατιάν· εις δὲ το πρώτον και το δεύτερον πάτωμα της δεξιᾶς πτέρυγος εύρίσκονται αι κλίνας. Αξιοπεριέργον είναι και το μαγειρεϊον, ένθα βλέπει τις δύο φηβερούς λέβητας, χωρητικούς 600 χιλιογράμμων (480 ογκάδων) κρέατος.

Εις το πρώτον πάτωμα της μέσης πτέρυγος ύπάρχει βιβλιοθήκη εξ 20,000 τόμων. Εις τα ύπερῳα είναι εκτεθειμένα εν αναγλύφῳ τα σχέδια των πρωτίστων φρουρίων της Γαλλίας· αλλά ταῦτα μόνον από της 1ης μαΐου μέχρι της 15 Ιουνίου παντός έτους δύναται να ιδη το δημόσιον, άλλως, είναι ανάγκη να λάβη τις άδειαν παρὰ του προέδρου της επί των όργανισμάτων επιτροπῆς, έδρευούσης εν τῷ ύπουργείῳ των στρατιωτικῶν. Μεταξύ των σχεδίων τούτων είναι και τα της πολιορκίας της Σεβαστουπόλεως, της Ρώμης και της Αμβέρσης, ως και τα της διαβάσεως των

Γάλλων διά τε του Κηνισίου όρους και της γεφύρας της Αόδης.

Εκαστος των Απομάχων λαμβάνει καθ' εκάστην 687 γραμμαρίων και ήμισος άρτον, και έτερον 62 γραμμαρίων διά τον ζωμόν του κρέατος· 250 γραμ. κρέας βραστόν, και 93 εκατοστῶν της λίτρας οϊνον. Έντός δὲ της εβδομάδος, πεντάκις μὲν φαγητόν μετά κρέατος 250 γραμ. εκάστοτε, έπτάκις δὲ όσπρια χλωρά, και πεντάκις ζηρά. Κατά κυριακήν δὲ δίδεται εις αυτούς και φυλλίς (σαλάτα) και κατά παρασκευήν τυρός 125 γραμ. Όλα ταῦτα υπό την επιτήρησιν άξιοματικῶν σταθμιζόμενα και διανεμόμενα.

Ο άρτος κατασκευάζεται εν τῷ καταστήματι.

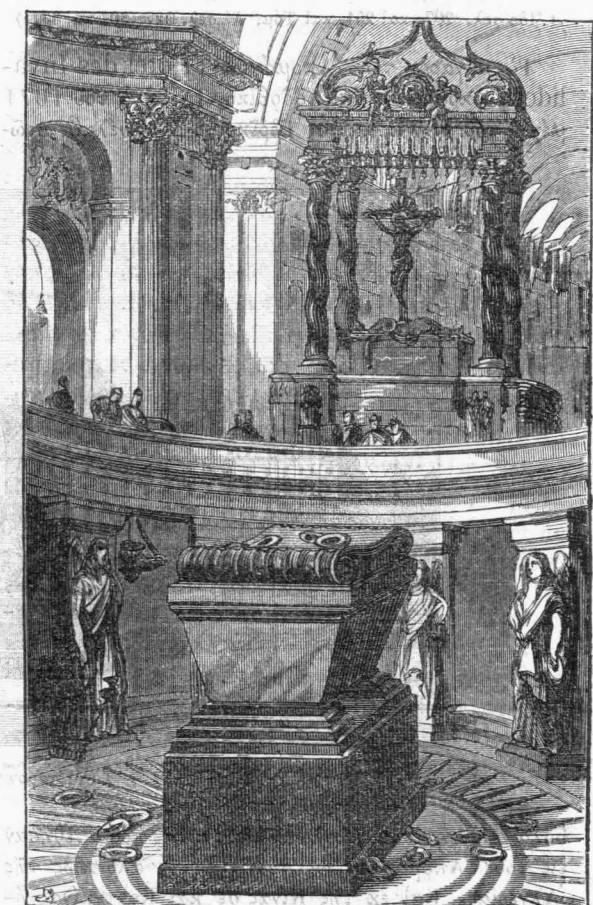
Ο ναός των Απομάχων.

ίνα ή κάνισ μου αναπαυθή παρὰ τας όχθας του Σηκουάνα, εν μέσω του γαλλικού λαού όν τοσοῦτον ήγάπησα.» Ο νεκρός του Ναπολέοντος Α' μετεκομίσθη από της νήσου Αγίας Ελένης εις Παρισίους βασιλεύοντος του Λοδοβίκου Φιλίππου, εν έτει 1841. Αμφοτέρωθεν της πύλης ιστανται δύο κολοσσοί, ών ο μὲν εικονίζει την άστυκήν, ο δὲ την στρατιωτικήν Δύναμιν.

Εις βάθος 6 μέτρων από του εδάφους, ή κρύπτη σχηματίζει κύκλον ακτίνος μέτρων 11· και μέρος μὲν αυτης, κειμένης υπό το κέντρον του θόλου του ναού, είναι άσκαπῆς και όρατον προς τους ισταμένους επί του εδάφους της εκκλησίας· φαίνεται δ' εν τῷ μέσω της κρύπτης ο τάφος, έχων μήκος μὲν μέτρων 4, πλάτος δὲ 2, ύψος δὲ 4 μέτρων και ήμισος. Περὶ

Μεταβαίνομεν εις τον ναόν των Απομάχων.

Ο ναός οὔτος είναι ή καλλίστη των κατά ρυθμόν ελληνικών σχεδιασμένων θρησκευτικῶν οικοδομῶν της Γαλλίας. Ο τροῦλος εκτίσθη υπό του αρχιτέκτονος J. H. Mansard αρχομένου του ΙΖ' αϊώου. Η γαρίεσσα αυτού ακμή έχει ύψος 105 μέτρων από του εδάφους. Πολλοί και όρατοί άνδριάντες και εικόνες κατακοσμοῦσι των Απομάχων τον ναόν· πολλοί στρατηγοί περιώνυμοι έτάφησαν εις τας υπό το εδαφος αυτού κρύπτας, μεταξύ των όποιων εζάρχει ή του Ναπολέοντος Α'. Εις την κρύπτην ταύτην εισέρχεται τις διά πύλης όρειχάλκινης, έφ' ης αναγιγνώσκειται γαλλιστί οὔτος ο λόγος του αυτοκράτορος, «Επιθυμῶ

Ο τάφος Ναπολέοντος του Α'.

τον τάφον ύπάρχει στοά έσκεπασμένη, κεκοσμημένη δι' αναγλύφων· δώδεκα δὲ κολοσσοί (παριστώντες τας δώδεκα επιφανέστερας νίκης του αυτοκράτορος εκείνου), βλέπουσι τον σαρκοφάγον έχοντας τα νῦτα στηριγμένα εις την στοάν· μεταξύ δὲ των αγαλμάτων τούτων είναι τεθειμένα εις δέσμας 54 σημαϊαι άλωθείσαι κατά την εν Αύστερλίττη μάχην.

Ο σαρκοφάγος είναι εκ συνήτου λίθου έρυθροῦ της Φιλλανδίας, δώρου του αυτοκράτορος των Ρωσσιών Νικολάου· ελαξεύθη δὲ διά μηχανῆς άτμοκινήτου. Απέναντι της θύρας της εισόδου, έντός σαρθηκής εκ μαρμαρου μελανός, φωτιζόμενης υπό λυχνίας και άπρκεκλεισμένης διά κηχλίδος, βλέπει τις άγαλμα εκ μαρμαρου λευκοῦ παριστόν τον Ναπολέοντα εν μεγάλη αυτοκρατορικῇ ζολῃ, προς δὲ και το ζίφος

ὁ ἔφερον ἐν Αὐστέρλιττη, τὸ χρυσοῦν ζέμμα ὃ προσέφερον ἢ πόλις Χερβοδργον, καὶ τὰ παράσημα ἅπαντα ἐκόσμουσαν τὰ στήθη τοῦ αὐτοκράτορος.

Μόνον κατὰ πᾶσαν δευτέραν καὶ πέμπτην τῆς ἑβδομάδος, ἀπὸ μεσημβρίας μέχρι ὥρας τρίτης, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν τυχόντα ἢ εἰσόδος ἐν τῇ κρύπτῃ.

Ο ΧΟΡΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΙΣΠΑΝΟΙΣ.

(Ἴδε καὶ σελ. 1.)

Θαυμάζομεν πολλάκις ἀκούοντες τὰ παράδοξα ἔθιμα τῶν ἀποτάτων, ἀπολιτίων ἢ ἀγρίων λαῶν, ἐνῶ εἰς τὴν Εὐρώπην αὐτὴν, μεταξύ πεφωτισμένων ἐθνῶν, ἀπαντῶνται πολλὰ τοιαῦτα ἀπίστευτα, περὶ ὧν πολλοὶ ἐξ ἡμῶν, μὴ ἀνιόμενοι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως συγγραμμάτων τοῦ εἴδους τῶν Μυρίων Ὄσων, δὲν ἔχομεν αὐτὴν ἰδέαν.

Ἡ χορομανία τῶν Ἰσπανῶν, λαοῦ γενναίου, τὸν ὁποῖον ἡμῶς ἡ δεισιδαιμονία κατέστησε κακοδαίμονα, προσῆλθε μέχρι τοῦ ἱεροῦ εἰς τινὰς τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Σεβίλλην, πρωτεύουσαν τῆς Ἀνδαλουσίας· ὥστε οὐ μόνον οἱ Αἰθίοπες καὶ ἄλλοι βάρβαροι ἢ ἀγριοὶ λαοὶ αἰνοῦσι μέχρι σήμερον «τὸν Κύριον ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῶ», ἀλλὰ καὶ χριστιανοί. Ἐπειδὴ ὁ Δαυὶδ ἐγόρευεν ἐμπροσθεν τῆς Κιβωτοῦ, ἡ ἰσπανικὴ ἐκκλησία ἐπιτρέπει εἰς τινὰς παιδάς, ἐπὶ τούτῳ γεγενημένους καὶ ὀνομαζομένους Σέζας (Seises), νὰ προσπορεύονται τῶν ἀγρᾶντων μυστηρίων κροτοῦντες κρέμβαλα ἐν ταῖς χερσὶ, καὶ χορεύοντες ὀρχησίν τινα σοβαρὰν μὲν, ἀλλ' ὅπωςδήποτε οἰκτρὰν, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς βλεπόντας κατὰ πρότερον τοιοῦτο θέαμα.

Ἐκτὸς τοῦ προειρημένου παραδείγματος τοῦ Δαυὶδ, ὁ ἰσπανικὸς κληρὸς φέρει καὶ ἄλλα τοιαῦτα βιβλικὰ, δικαιολογῶν τούτο τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔθιμον· ἀναφέρει τὰς θυγατέρας τοῦ Ἀαρὼν καὶ τοῦ Ἰεφθῆ, ἔπειτα δὲ καὶ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ Λευιτικῆ, ἐνθα οἱ Ἑβραῖοι προστάττονται νὰ λάβωσι βῆαια καὶ νὰ χορεύωσι φαιδρῶς ἐν τῷ ἱερῷ. Εἰς ταῦτα προσθέτουσι τὰς μαρτυρίας καὶ τινῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἰδίως δὲ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ, συγχωρήσαντος εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουλιανὸν τὰς θρησκευτικὰς ὀρχήσεις ἐν ἀπαγορεύσει πάσης ἄλλης· εἶπε δὲ πού καὶ ὁ Ἅγιος Βασίλειος, ὅτι οὐδεμία ἐπὶ γῆς εὐφροσύνη μείζων τῆς τοῦ μιμεῖσθαι τῶν ἀγγέλων τὸν οὐράνιον χορὸν.

Ἐπέρχονται δὲ οἱ δυτικοὶ Πατέρες· Θωμᾶς ὁ ἐκ Βιλλανόβας, ἐπίσκοπος Βαλλεντίας, μαρτυρῶν ὅτι εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἐτελείτο ὀρχησις πρὸ τῶν ἀγρᾶντων μυστηρίων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Σεβίλλης, τοῦ Τολεδου, τῆς Βαλεντίας, καὶ ἄλλας, καὶ ἐπιδοκιμαζῶν τούτο τὸ ἔθιμον, καίτοι ὁ πάπας Ζαχαρίας, πολλοὺς αἰῶνας πρὸ αὐτοῦ ζῆσας, εἶχεν ἀπαγορεύσει τὸ χορεύειν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ ἐν τοῖς κοιμητηρίοις καὶ ἐν ταῖς λιτανείαις. Καρδινάλιος τις, λιμένης καλούμενος, ἐπανήγαγεν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ Τολεδου τὸ παλαιὸν ἔθος τῶν Μω'αραβικῶν λειτουργιῶν, καθ' ἃς ἐγίνοντο καὶ ὀρχήσεις ἐντὸς τοῦ τε χοροῦ τῶν ψαλτῶν καὶ τοῦ καθολικοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

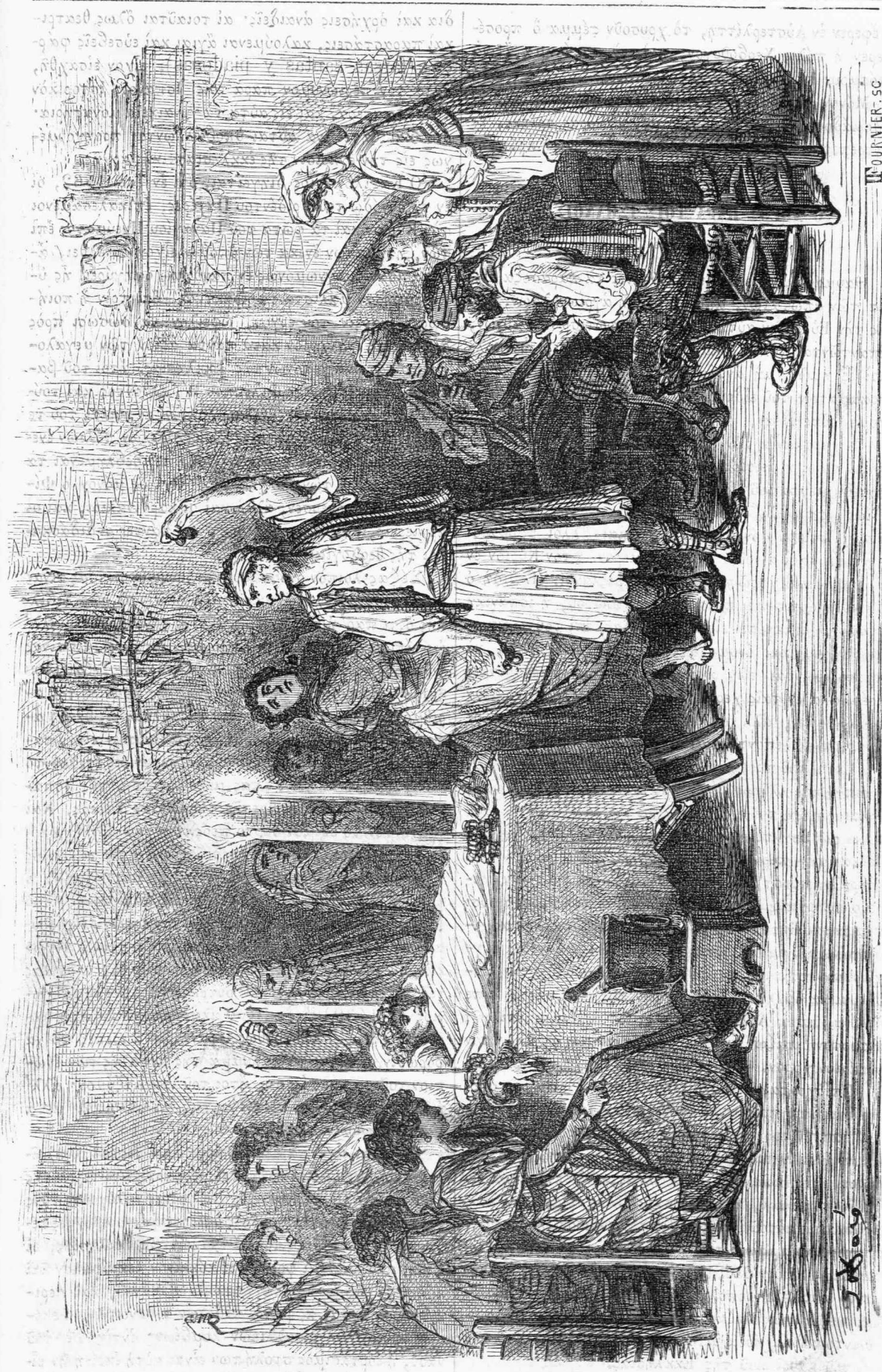
Ὁ ἰσπανὸς ἱστορικὸς Μαριάνας μέμφεται τὰς εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ εἰσαχθείσας ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εὐλαβεῖς συνθέσεις, ἐνθα συνανεμίνοντο ἀπρεπῆ ἐπεισά-

δια καὶ ὀρχήσεις ἀναιδεῖς· αἱ τοιαῦται ὅλως θεατρικαὶ παραστάσεις, καλούμεναι ἄγαι καὶ εὐσεβεῖς φάρσαι (farsas santas y piadosas), εἶχον εἰσαχθῆ, κατὰ τὸν περιώνυμον παρὰ τοῖς Ἰσπανοῖς ἱστορικὸν τούτον πατέρα, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ γυναικεῖα μοναχῆρια· διὸ καὶ ζητεῖ ἵνα αὐταὶ υποβάλλωνται προηγουμένως εἰς τὴν ἐγκρίσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

Ὁ Κασιλβλάσιος διηγᾶται, ὅτι ἐν ἔτει 1562, οἱ ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ Τριδέντου Πατέρες, ἐπικαλεσάμενοι τὸν Κύριον καὶ τὰ φῶτα τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐπὶ τῶν ζητημάτων ἐνεκα τῶν ὁποίων εἶχον συνέλθει, ἀπεφάσισαν ὁμογνημόνως ἐν πανδήμῳ ὁμηγύρει, ἧς ὑπεγράφησαν μάλιστα τὰ πρακτικὰ, ὅτι πρὶν ἢ ποιῆσωσιν ἐναρξίν τοῦ ἔργου, ὄφειλον νὰ δώσωσι πρὸς τὰς κυρίας ἕνα χορὸν κατὰ πάντα ἄξιον τῶν μεγαλοπρεπεστάτων ἡγεμόνων τῆς Ἐκκλησίας, ἧτοι τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου Β', ἐλθόντος καὶ τούτου εἰς τὴν σύνοδον. Ὅλαι λοιπὸν αἱ κυρίαι τοῦ τε Τριδέντου καὶ τῶν πλησιεζέρον ἰταλικῶν πόλεων ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν χορὸν τούτον, περιβεβλημέναι τὰ ἐπαγωγότατα τῶν θεληγῆτρων. Ὅχι δὲ μόνον ὁ Φίλιππος Β' ἐγόρευεν, ἀλλὰ καὶ οἱ καρδινάλιοι, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ πάντες οἱ διδασκαλοὶ τῆς θεολογίας.

Σέζας λοιπὸν ὀνομάζου ἐν Ἰσπανίᾳ παιδάς τινὰς ἐκπληροῦντας ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς Σεβίλλης ὅ,τι παρ' ἡμῖν οἱ ἰσοκράται ἢ κανονάρχιοι· ἀλλ' ὡς εἶπομεν, οἱ Σέζαι χορεύουσιν ἐνταῦθ' εἰς τινὰς τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν. Καλοῦνται δὲ Σέζαι (Los seises, ἧτοι οἱ ἕξ) ἐπειδὴ κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἕξ τὸν ἀριθμὸν· ἀλλὰ, καίτοι σήμερον ἠξήθησαν εἰς δέκα, ἀποκαλοῦνται πάλιν ἕξ. Ἡ ὀρχησις αὐτῶν εἶναι παράδοσις τῶν παραστάσεων καὶ χορῶν ἐν οἷς ἐτελοῦντο κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὰς μεγαπόλεις τῆς Ἰσπανίας αἱ λιτανεῖαι τῆς ἑορτῆς τῆς Ἁγίας Δωρεᾶς. Καὶ ἐφάνη μὲν τὸ ἔθιμον τούτο πρὸς τινὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων τῆς Σεβίλλης ὡς ἀσυμβίβαστον μετὰ τοῦ πρὸς τὰ ἄγρᾶντα μυστήρια ὀφειλομένου σεβασμοῦ, ἀλλ' ὁ κληρὸς, διαφωνῶν ὡς φαίνεται πρὸς τὴν γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἐναύλωσε πλοῖον καὶ ἐξεῖλεν εἰς Ῥώμην τοὺς Σέζας, ἵνα ἴδῃ ὁ πάπας ὅτι ἡ στολὴ αὐτῶν καὶ οἱ χοροὶ ἀνεδείκνουν μάλιστα τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς λαμπροτέρας, καὶ οὕτως ὁ τότε πάπας Εὐγένιος Δ' (1439) ἐξέδωκε σιγγίλιον ἐπιτρέπον τοὺς χοροὺς τούτους. Ἀκολούθως ἐφάνη ὡς ἀπρεπὲς τὸ νὰ φορῶσιν οἱ Σέζαι τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς τῶν ἐνώπιον τοῦ σαντισίμου, ἧτοι τοῦ ἱεροῦ ἄζύμου· ἀλλ' ἡ αὐλὴ τῆς Ῥώμης ἐπέτρεψε καὶ τὸ κάλυμμα μετὰ τῆς καθιερωμένης στολῆς.

Οἱ Σέζαι εἶναι παιδὲς τοῦ ἐργατικοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λαοῦ, γινόμενοι δεκτοὶ εἰς ἡλικίαν κατωτέραν τῆς δεκαετοῦς. Οἱ ψάλται τῆς ἐκκλησίας ἐκλέγουσι τοὺς ἐξ αὐτῶν εὐφωτοτέρους, τοὺς ὁποίους ἀναγορεύοντες Σέζους ἐνδύουσιν ἰδίως πως. Ἐξω μὲν τῆς ἐκκλησίας, οἱ Σέζαι ἀπαντῶνται φοροῦντες κόκκινον κεκρύφαλον καὶ κόκκινον μανδύαν μετὰ περιωμίον κυανοῦ, καὶ περικνημίδας μελαίνιας μετὰ πεδίλων θυσανωτῶν, κεκοσμημένων διὰ μεταλλικῶν κομβίων· ἐντὸς δὲ τοῦ ναοῦ, ἡ ἐορτάσιμος στολὴ τῶν εἶναι αὐτὴ ἐκείνη ἣν εἶχον καὶ κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα· μέλας πῖλος ἀπολήγων εἰς κωνικὸν σχῆμα, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ γύρος ἀνυψοῦται ἀπὸ τοῦ ἐνὸς πλαγίου, κροτούμενος διὰ κα-

TOURNIER. SC

Ἰσπανοὶ χοροῦντες· καὶ χορεύοντες ἐπὶ νεκροῦ πένθου.

σύμφης ἐκ βελούδου λευκοῦ, ἐξ οὗ ἀναδίδεται λῶφρος ὡς τὸ φραγκικὸν σουρτοῦκον λεγόμενον, κομβιοπετρῶν κυανῶν καὶ λευκῶν. Τὸ ἐνδυμᾶτων εἶναι μὲν ἐμπρὸς διὰ μιᾶς σειρᾶς κομβίων· τούτο δ' ἐξ

υφάσματος μεταξίνου κυανού μετά ζώνης πλατείας, ής αι άκραί πίπτουσι άριστερόθεν σχεδόν μέχρι των ποδών. Φοροῦσι δ' ἐπὶ τούτων καὶ βραχύν τινα μανδύαν τοῦ αὐτοῦ χρώματος· ἀλλὰ τὸ περιεργότατον πάντων εἶναι τὸ περιλαίμιόν των, κατεσκευασμένον ἐκ λεπτοῦ υφάσματος λευκοῦ, σχηματίζοντος πυκνάς σωληνοειδείς πτυχὰς περίξ τῆς κεφαλῆς, καὶ διαχωρίζοντος αὐτὴν ἐκ τῶν ὤμων.

Ὁ χορὸς τῶν Σέζων ἐπισύρει πολλοὺς περιέργους εἰς τὴν Σεβίλλην, καὶ μάλιστα εὐρίσκει τις θέσιν ἐν τῷ ναῷ ὡσάκις αὐτοὶ μέλλουν νὰ χορεύσωσι. Ἄρχονται δὲ τῆς ὀρχήσεως βραδέως, κρούοντες τὰ ἐλεφάντινα κρέμβαλα ἅτινα φέρουσιν ἀνά χεῖρας, καὶ τὸ χορευτικὸν βῆμά των ἔχει τὸν χρόνον τῆς βάλσης· συγχρόνως δὲ ὑμνοῦσι τὴν Πανηγίαν διὰ τῆς ἐπομένης ἡμέρας.

Salve, oh Virgen! mas pura y mas bella
Que la aurora y que el astro del dia
Hija, Madre y esposa, oh Maria!
Y la puerta de Dios orientada!

Τούτεστι «Χαίρε, ὦ Παρθένε! ὠραιοτέρα τῆς αὐγῆς καὶ καθαρωτέρα τῶν ἡλιακῶν λαμπηδόνων. Μαρία, ἁγία μήτηρ καὶ νύμφη· σὺ, ἡ ἀνατολικὴ πύλη τοῦ Θεοῦ.»

Εὐτυχῶς, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίᾳ, πλὴν τῶν ἁπλῶν βημάτων ἅτινα γίνονται ἐπὶ τῆς τελετῆς τοῦ ἰάμου κυκλοειδῶς, ψαλλομένου τοῦ «Ἰσαΐα, χάρετε,» οὐδὲν τοιοῦτο ἀπαντᾷται ἔθιμον. Ἄλλ' εἰς τινὰς τῶν ἰσπανικῶν ἐπαρχιῶν ἢ μουσικῇ καὶ ὁ χορὸς εἰσάγονται καὶ εἰς τὰς νεκρικὰς κηδεῖας. Γάλλος τις περιηγητὴς διηγεῖται τὰ ἐπόμενα.

«Μίαν τῶν ἡμερῶν, εὐρισκόμενος ἐν τῇ πολει Χιχόνα (Jijona), καὶ διαβαίνων ὁδὸν τινα ἐρήμην, ἠκκουσα ἐξεργόμενον ἐκ γαμπλῆς τινος οἰκίας ἢχον κιθάρης μετὰ κρότου κρεμβάλων καὶ ὀξυφώνου ἄσματος. Προσώθησα λοιπὸν τὴν θύραν τῆς οἰκίας ταύτης, ὡς ν' ἡμικνεωγμένη, νομίσας ὅτι γάμος ἐγίνετο· ἀλλ' ἠντι γάμου βλέπω μετὰ θαυμασμοῦ λεῖψανον. Πρὸς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ἔκειτο ἐπὶ τραπέζης ἐσκεπασμένης διὰ τάπητος μία κόρη νεκρά, ἕως ἐξαετῆς, ἐστολισμένη καὶ ἔχουσα εἰς τὴν κεφαλὴν στέφανον ἐξ ἀνθέων πορτογαλλέας. Κατ' ἀρχὰς τὴν ἐξέλεθον κοιμωμένην, ἀλλὰ παρατηρήσας τὰς περὶ αὐτὴν ἀναμμένας λαμπάδας, καὶ τὸ ἀγγεῖον τοῦ ἁγιασμοῦ πλοσίον τῆς τραπέζης, ἐνόησα. Νέα τις γυνὴ, ἢ μήτηρ τῆς κόρης, ἐκάθητο ἐκεῖ πλησίον καὶ ἔκλαιε γοερῶς. Ἄλλ' ὅμως οἱ ἄλλοι ὄλοι ἐφαίνοντο τούναγτίον εὐθυμοῦντες· ἴσταντο ἐν τῷ μέσῳ ἀνὴρ τις μετὰ γυναικὸς χορεύοντες χόρταν, καὶ κροτοῦντες κρέμβαλα, οἱ δὲ μουσικοὶ καὶ οἱ προσκεκλημένοι, σχηματίζοντες περὶ αὐτοὺς κύκλον, τοὺς παρώτρυνον εἰς τὸ χορεύειν ἄδοντες καὶ χειροκροτοῦντες. Ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου εἰς τινα πλησίον τοῦ ὁποῖου εὐρισκόμην· πῶς ἐγίνετο νὰ εὐθυμῶσι παρόντος τοιοῦτου πένθους! — Està con los angeles (μετέξῃ εἰς τοὺς ἀγγέλους), μοὶ ἀπεκρίθη. Ὅπωςδὴποτε, τὸ πρᾶγμα τοῦτο μοὶ ἐφάνη ἀπαίσιον. Οἱ χορευταὶ ἦσαν μισθωτοί, ὡς καὶ οἱ μουσικοὶ, ἄνθρωποι τῆς ἐσχάτης τάξεως, σχεδὸν βαρενοῦται. Πλησίον των ἐκάθητο καὶ εἰς ἱερεὺς, φορῶν τὸν ἀλλόκοτον πῖλον τῶν ἰσπανῶν κληρικῶν, καὶ ὡσανεὶ τερπόμενος ἐκ τῶν ἤχων ἐκεινῶν καὶ ὀρχήσεων.»

Τῇ ἀληθείᾳ, ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἔχει ἐχθροὺς κινδυνωδεστέρους τῶν λειτουργῶν του αὐτῶν, ἐν τῇ Δυσεί μάλιστα.

HOHEN H-METABOAH TΩN TIMΩN
Εἰς τὰ ἔξω τὸ Ζῆν.

(186 ἔσλο. 299. — Συνέχεια.) ὁ κερδοσκοπία

Ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων, δυστυχῶς δὲν ἔχομεν πρὸ τοῦ 1848, ἐκτός τοῦ σίτου· ὥστε μόνον ἐπὶ τοῦ στοιχείου τούτου, ὡς προεῖπομεν, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν κατὰ καιροῦς ἀξίαν τῶν πολυτιμῶν μετάλλων. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ 1849, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν νέων μετάλλων τῆς Καλιφορνίας καὶ Αὐστραλίας, ἀφθονοῦσιν αἱ ἀποδείξεις, καὶ ἀκριβεστάται μάλιστα. Ἐκτοτε γινώσκωμεν ἀλαθῶστα τὴν μεταβολὴν τῆς τιμῆς πλήθους πραγμάτων, ὅποσα πολύτιμα μέταλλα ἐξορύττονται ἐτησίως, καὶ κατὰ πόσον προόδουσαν ὁ δημοσίος πλοῦτος κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν.

Τινὲς τῶν οἰκονομολόγων κακῶς συμπεραίνουσιν ὅτι τὰ πολύτιμα μέταλλα ἐξακολουθοῦσιν ὑποτιμωμόμενα. Εἰς ἐξ αὐτῶν, ὁ JEVONS, λαμβάνων ὡς τύπους τεσσαράκοντα εἶδη ἐμπορευμάτων, συγκρίνει τὰς τιμὰς τοῦ 1849 μετὰ τῶν σημερινῶν· ἐπειδὴ δ' εὐρίσκει εἰς αὐτὰς ὑψώσιν 18 τοῖς 100, ἐξάγει ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται ἐκ τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ σημαίνει ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς ὑποτιμῆσεως ταύτης. Ἄλλ' ὁ τρόπος οὗτος τοῦ σκέπτεσθαι κατὰ δύο τινὰ ἐνδέχεται ν' ἀμαρτάνῃ· πρῶτον, καθ' ὅτι λαμβάνεται ὡς ἀφετηρία τὸ 1849, ἔτος τὸ ὁποῖον δίδει τὰς τιμὰς ἐν μὴ συνήθει καταστάσει πραγμάτων. Ἀπὸ τοῦ 1853, ὁ μέσος ὅρος τῶν τιμῶν τούτων ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων ἅτινα λαμβάνει ὁ ῥηθεὶς ὡς τύπον, νῆξῃσεν ὑπὲρ τὰ 20 τοῖς 100 μέχρι τοῦ 1849· ἐν δὲ ἔτει 1854, ἡ ἀνατίμησις προσέβη εἰς 30 τοῖς 100. Πρέπει ἀρὰ γε νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἶχον ἤδη ἐπιδράσει εἰς τοῦτο τὰ πολύτιμα μέταλλα; Ἐν ἔτει 1853, μάλιστα πρὸ τεσσάρων ἐτῶν εἶχον ἀνακαλυφθῆ τα μέταλλεῖα τῆς Καλιφορνίας, καὶ μάλιστα πρὸ ἐνόσ ἐτους τὰ τῆς Αὐστραλίας· αἱ δύο δὲ αὐταὶ γῶραι ὁμοῦ εἶχον διαχύσει εἰς τὸν πολιτισμένον κόσμον περὶ τὰ 1000 ἑκατομμύρια φράγκων, 3 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ ὃ εἶχομεν ἐν ἔτει 1848. Τοῦτο λοιπὸν δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὰς τιμὰς. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, τὰ πολύτιμα μέταλλα δὲν ἠφθάνουν ὑπερβαλόντως, μάλιστα δὲ ἦσαν ἥττονα τῶν χρειῶν τοῦ ἐμπορίου, καθὼς παρατηρήθη ἐκ τῆς ἐπομένης περιστάσεως. Ἀπ' ἐκεινοῦ τοῦ καιροῦ ἤρχισαν νὰ ἐλαττώνται ἐν παντὶ τόπῳ, ἰδίως δ' ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, αἱ χρηματικαὶ ἀποθήκαι, ἐν αἷς εἶχε γίνεαι συσσώρευσις μεγάλη κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν περίοδον, ἦτοι κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀπραξίας, καὶ ἐδέησε ν' ἀνυψωθῆ ὁ προεξοφλητικὸς τόκος ὅσον πρὸ πολλοῦ δὲν εἶχομεν ἰδῆ. Ἐνθυμείται ἴσως ἕκαστος πόσον τὸ ἐμπόριον ἀπῆντα δυσκολίαν πρὸς εὐρεσίαν χρημάτων. Ὅστε προδήλως φαίνεται ὅτι ἡ τότε ἀνατίμησις τῶν πραγμάτων δὲν προήλθεν ἐκ τῆς ἀφθονίας τῶν πολυτιμῶν μετάλλων, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ· ἐφάνη δὲ τότε μεγάλη, ἐπειδὴ

ἐπὶ τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου τὰ πάντα εἶχον ὑποτιμηθῆ ὑπερμέτρως. Συνέβη καὶ τότε ὅ,τι συνήθιναι πάντοτε σχεδὸν ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, διαδεγομένης τῆς ἐργηγόσεως τὴν μακρὰν ἀτονίαν. Ἡ κερδοσκοπία προσώθησε τὰς τιμὰς μέχρις ὑπερβολῆς. Ἄλλ' ἀμέσως κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, μετὰ τὴν κρίσιν, αἱ τιμαὶ ἐξέπεσον, καὶ ἐτι σήμερον εἶναι κατώτεραι τῶν πρὸ δώδεκα ἐτῶν.

Δεύτερον δὲ, ὁ ῥηθεὶς οἰκονομολόγος σφάλλει θέτων τοὺς μέσους ὅρους ἔνθα δὲν ἐπιτρέπουσι τὰ πράγματα. Σεβόμεθα τὴν στατιστικὴν, θεωροῦντες αὐτὴν ὡς ὠφέλιμον πρὸς διασαφήσιν πολλῶν ἀποριῶν· ἀλλ' ἡ στατιστικὴ ἐφαρμόζεται ἐπὶ πραγμάτων τῆς αὐτῆς φύσεως, ὑπέκουσα εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν πραγμάτων ἐπηρεαζομένη. Εἰς τὰς μεταβολὰς ὅμως τῶν διαφορῶν ἐμπορευμάτων, ἡ στατιστικὴ δὲν εἶναι ὁ μόνος γνώμων. Παραδείγματός χάριν, εἰς τοὺς πίνακας ἐξ ὧν ὁ JEVONS ἐπορίσθη τὰ συμπεράσματα, βλέπομεν τὴν τιμὴν τοῦ ἀκαθάρστου βάρβακος τριπλασιασθεῖσαν καὶ τετραπλασιασθεῖσαν ἐπὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῆς Ἀμερικῆς· ἐτι δὲ καὶ σήμερον ἀνωτέραν τῆς ἐν ὁμαλοῖς καιροῖς· ἐξ οὗ ἐπηρεάζονται ἐξ ἀνάγκης καὶ τῶν υφασμάτων αἱ τιμαὶ. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ μέταξά εἶναι ὑπερτετιμημένη, ἔνεκα τῆς νόσου ἐξ ἧς ἐπάθον ἐσχάτως οἱ μεταξοκόλλητες. Τέλος δὲ, καὶ ἂν ἐτι βάλωμεν κατὰ μέρος τοὺς γενικοὺς πολιτικοὺς λόγους, μὴ λαμβανομένους ὑπ' ὄψιν ὅσον ἐπρεπεν, ἐν τῇ περιόδῳ ἧτις παραβάλλεται, ἐγένοντο ἐκπτώσεις διατιμῆσεων καὶ ἀπενεμήθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον μείζονες εὐκολίαι, πράγματα ταῦτα ἐπενεργήσαντα ἐπὶ τῶν τιμῶν. Ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ τεθῆ μέσος ὅρος ἐν τοιαύταις περιπτώσεσιν;

Ἐν ἔτει 1864 συνέταξέ τις ἐν Γαλλίᾳ πίνακα τῆς μεταβολῆς τῶν τιμῶν ἀπὸ τοῦ 1827 μέχρι τοῦ 1862 ἐπὶ ἐνιαῶν τινῶν ἐμπορευμάτων, τάξας αὐτὰ ὑπὸ διαφόρους κατηγορίας καὶ λαβὼν ὡς βᾶσιν τὰς ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου ἐπίσημους καταγραφὰς· ἐκ τῶν ἀριθμῶν λοιπὸν τοὺς ὁποίους ἀπαντῶμεν ἐν τούτῳ τῷ πίνακι δηλοῦται πόσον μικρὸν κύρος ἔχουσιν οἱ τιθέμενοι ὡς μέσοι ὅροι ἐπὶ πολλῶν καὶ διαφορῶν πραγμάτων. Βλέπομεν ἐν αὐτῷ ὅτι τὸ μὲν κρέας, τὰ ὀρνίθια, τὰ ὠὰ, ἀπὸ τοῦ 1847 μέχρι τοῦ 1868 ἀνετιμήθησαν κατὰ μέσον ὅρον ὡς 90 τοῖς 100· τὰ δὲ φυτικὰ προϊόντα, ὡς ὁ καφῆς, τὸ τέϊον καὶ τὸ ἔλαιον, ὑπετιμήθησαν ὡς 40 τοῖς 100· ἐπειδὴ ὅμως τὰ ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων εἰδῶν τέλη ἠλαττώθησαν κατ' ἐκείνην τὴν περίοδον εἰς 50 τοῖς 100, πρέπει νὰ λογισωμεν ὡς μόνον 10 τοῖς 100 τὴν εἰς τὰ εἶδη ταῦτα ἀνατίμησιν. Εἰς δὲ τὰς πρώτας ὕλας, ἐν αἷς ὁ βάρβαξ, τὰ μαλλία, ἢ μέταξά, ἐγένετο ἀνατίμησις 50 τοῖς 100. Εἰς τὰ μέταλλα ὅμως τὰ πρωτοχώνευτα, ὡς τὸν ἀκαθάρστον χαλκὸν, τὸν μὲλυδον καὶ τὸν ζῆγκον, οὐδεμίαν σχεδὸν εἶχε γίνεαι μεταβολή. Τούναγτίον, εἰς τὰ ἐπεξεργασμένα εἶδη ἐφάνη ὑποτίμησις 33 τοῖς 100, ὡς καὶ εἰς τὰ βαμβάκινα αὐτὰ υφάσματα, ὧν ἡ πρώτη ὕλη ὑπέστη σημαντικὰς ἀλλοιώσεις τιμῆς, καὶ σήμερον εἶναι μᾶλλον ἀνατετιμημένη ἢ ἐν ἔτει 1847. Ἐξαιροῦνται τὰ μεταξίνα πεποικιμένα υφάσματα, ὧν ἡ τιμὴ ἀνέβη ἀπὸ 110 εἰς 115 φράγκα, ἀφοῦ τὸ 1857 ταῦτα εἶχον ἀνατιμηθῆ μέχρι 275 φράγκων.

Μὰς ἐκπλήττει ἡ τῶν πραγμάτων ἀνατίμησις ἐ-

πειδὴ βλέπομεν αὐτὴν πρὸ πάντων εἰς τὰ τῆς τροφῆς καὶ εἰς τὰ ἀπαιτούμενα ἡμερομίσθιον. Τὰ ἐμπορεύματα ὧν ἡ παραγωγή εἶναι σχεδὸν ἀπεριόριστος, καὶ τὰ ὅποια δύνανται ν' αὐξήσωσι κατὰ τὰς παρουσιαζόμενας χρεῖας, ἐνῷ ὅλαι αἱ πρὸδοι τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς βιομηχανίας συντρέχουσι πρὸς τὸ νὰ καταστήσωσιν οἰκονομικώτεραν τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτῶν, γὰρ νοῦσιν ἐκ τῆς ἀξίας των· εἰς τοῦτο ὑπόκεινται τὰ χειροτεχνήματα. Τούναγτίον δὲ, τὰ ἐμπορεύματα ὧν ἡ παραγωγή δὲν δύναται πάντοτε νὰ προσθήσῃ τὰς παρουσιαζόμενας χρεῖας, ὡσάκις μάλιστα αὐταὶ αὐξήσωσι διὰ μιᾶς, — καὶ τοιαῦτα εἶναι τὸ κρέας καὶ τινὰ τῶν ἐδωδιμῶν, — ἀνατιμώνται σημαντικῶς. Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰς πρώτας ὕλας, ἀναζητούμενας περισσότερο ἀμα ὡς κινηθῆ ἢ βιομηχανία. Τῶν φυτικῶν ἐδωδιμῶν αἱ τιμαὶ δὲν μετεβλήθησαν πολὺ, ἐπειδὴ ἡ ἀγορὰ ἐξετάθη μόνον ὅσον ἀπῆτει ἢ ἀνάγκη. Κρέας, ὠὰ καὶ βούτυρον δὲν δύναται τις νὰ φέρῃ πανταχόθεν, διὰ τὸ δαπανηρὸν καὶ δύσκολον τῆς μετακομίσεως, ἐνῷ καφῆς καὶ τέϊον καὶ ἔλαιον δύναται νὰ ζητηθῆ καὶ ἐκ τῶν ἀπωτάτων χωρῶν, διότι ἡ μετακομίσις οὔτε δύσκολος εἶναι, οὔτε πολυδάπανος σχετικῶς. Οὕτω λοιπὸν ἐξηγεῖται τὸ σχετικῶς ἀμετάβλητον τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων τούτων. Περὶ δὲ τῶν μετάλλων τῶν λεγομένων πρωτοχώνευτων, ἡ οἰκονομία ἐν τοῖς τρόποις δι' ὧν ἐξαγονται καὶ ἐπεξεργάζονται ἀντεστάθμισε τὴν αὐξήσιν τῆς πρὸς αὐτὰ ζήτησεως, καὶ διὰ τοῦτο δὲν μετεβλήθησαν αἱ τιμαὶ των. Ἄλλ' ὅ,τι ὡσαύτως νῆξῃσεν πολὺ, εἶναι τὰ ἡμερομίσθια· εἶναι βέβαιον ὅτι ἀπὸ τοῦ 1847 προσετέθησαν εἰς αὐτὰ 30 τοῖς 100, ἐνῷ ἤδη εἶχον αὐξήσει καὶ κατὰ τὰ προλαβόντα εἰκοσιν ἔτη ἀπὸ 10 ἕως 15 τοῖς 100. Καὶ τὸ κρέας ὅμως ὑπῆρχεν εὐωρότερον ἐν ἔτει 1827 ἢ ἐν 1847.

Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἐν γένει θεωρουμένη ἡ τιμὴ τῶν ἐμπορευμάτων σήμερον εἶναι ἀνωτέρα τῆς πρὸ εἰκοσι ἐτῶν· ἀλλὰ τοῦτο προήλθεν ἀπλῶς ἐκ τῆς προόδου τοῦ δημοσίου πλοῦτος. Εἶναι ἀναντιρρήτον ὅτι μετὰ τῆς προόδου καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς εὐζωίας τῶν λαῶν γίνεται πλείων ἀνάλωσις, καὶ ἐπειδὴ συνήθως ἀναλίσκονται ἐκεῖνα πρὸ πάντων τὰ εἶδη, ἅτινα δὲν προάγονται ὅταν θελήσῃ τις, οὔτε προσφέρονται ὅσον τάχιστα ἀπαιτήσωσιν αἱ νέαι χρεῖαι, οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ συναθροισθῶσι καὶ νὰ φυλαχθῶσιν ἐπ' ἀόριστον, — τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ τροφίμα, — φυσικῶ τῷ λόγῳ ταῦτα ἀνατιμώνται· καὶ τόσον ταχύτερον ἀνατιμώνται, ὅσον ἡ ζήτησις ὑπερβαίνει τὰ ὑπάρχοντα. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἡμερομισθίων, ἀνατιμωμένων ἀναλόγως τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς κινήσεως.

Περὶ δὲ τῶν χειροτεχνημάτων, τεινόντων ἐν γένει εἰς ὑποτίμησιν ἔνεκα τῆς ἐφαρμογῆς πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἐφευρέσεων καὶ πάσης προόδου, ἡ τάσις αὕτη βραδύνεται μὲν ὑπὸ τῆς αὐξήσεως ἧτις γίνεται καθ' ἐκάστην ἐν τῇ ἀναλώσει αὐτῶν, ἀλλ' οὐχ ἥττον ὅμως ἐπιμένει, καὶ δὲν εἶναι χρεῖα νὰ ἐπισκεφθῶμεν τοὺς ἐπίσημους πίνακας, ἵνα ἴδωμεν ὅτι σήμερον δαπανᾷ τις ὀλιγώτερα ἢ πρὸ τοῦ 1848 πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ προμήθειαν πραγμάτων τινῶν τῆς συνήθους χρήσεως, μάλιστα δὲ καὶ τῆς πολυτελείας, ὡς χαρτίων καὶ σκευῶν ἀργιλλοπλάστων τε καὶ κρυσταλλίνων. Ὡσαύτως εἶναι σήμερον εὐωρότερα ὅλα τὰ ἐκ σιδήρου κατασκευαζόμενα, ὡς ἐργαλεῖα, μαχαίρικα

είδη και άλλα βωπικά. Τέλος δὲ, ἐξω τῶν μεγαλοπόλεων και τῶν βιομηχανικῶν κέντρων, εὐρίσκει τις ἐτι οἰκήματα ὧν τὸ ἐνοίκιον δὲν εἶναι ἀνώτερον τοῦ πρὸ εἰκοσαετίας.

Ὅστε οὐδὲν ἠλλοιώθη ἐν ταῖς νόμοις καθ' οὓς μεταβάλλονται αἱ τιμαὶ τῶν πραγμάτων. Τὰ αὐτὰ ἀνετιμώθησαν και ὑπετιμώθησαν· μόνον αἱ ἀναλογίαι τῶν ὑπῆρξαν διάφοροι, και ἂν ἀπὸ τοῦ 1848 αὐταὶ προσέβησαν μᾶλλον πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ και ἡ πρόοδος ἔγινε σημαντικωτέρα ἔκτοτε. Εἶναι ὁμως και πράγματα ὧν ἡ ἀξία ἠλαττώθη ἀπὸ τοῦ 1848, και ἄλλα ὧν ἔμεινε εἰσαίσιμος· ἀλλὰ τὸ σφαιερὸν τῆς ἰδέας, ὅτι τὰ πολυτίμα μεταλλά ὑπετιμώθησαν, και ὅτι ἐκ τούτου προήλθον αἱ μεταβολαὶ τῶν τιμῶν εἰς τὰ πράγματα, ἀποδεικνύεται προφανῶς ἐκ τῶν τιμῶν αὐτῶν, αἰτινες ἐν γένει σήμεραν εἶναι κατώτεροι τῶν πρὸ δώδεκα ἐτῶν, και τοῖ ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι ἐξηκολούθησεν αὐτῶν τὸ ποσὸν τῶν πολυτίμων μετάλλων. Τοῦλάχιστον προκύπτει ἐκ τούτου ὅτι τὰ δύο ταῦτα, ἡ αὐξίσις τοῦ μεταλλικοῦ και ἡ ἀνατίμησις τῶν πραγμάτων, δὲν εἶναι ἀλλήλκένδετα. Ἡδύνατό τις ν' ἀπατηθῆ κατά τοῦτο ἐν ἔτει 1857 και 1858, ἐπὶ τῆς ἐξαίρετικῆς και ἐτι προσφάτου περισεύας τῶν πολυτίμων μετάλλων, μεθ' ἣν αἱ τιμαὶ τῶν πραγμάτων ἀνυψοῦντο κατ' ἔτος ἀνευ ὑποτροπῆς· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, μετὰ τὴν γενομένην σχετικὴν ὑποτίμησιν τῶν πραγμάτων, αὐτὴ ἡ ἀπάτη διελύθη.

Τί δὲ νὰ εἰπῶμεν περὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου, ἥτις μένει σταθερὰ και ἀμετάβλητος; Ὁ σίτος εἶναι εἶδος τοῦ ὁποίου ἡ παραγωγή ἀπαιτεῖ πάντοτε σχεδὸν τὴν αὐτὴν δαπάνην· ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος μετρεῖται πρὸ αἰῶνων διὰ τοῦ εἶδους τούτου· ὁ σίτος παρεκλούθησεν ὅλας τὰς μεταβολὰς τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος, και ὁ σίτος ἔχει σήμεραν τὴν αὐτὴν τιμὴν ἣν και πρὸ εἰκοσι ἐτῶν. Ἐν Γαλλίᾳ, ἐν ἑκατόλιτρον σίτου πωλεῖται κατά μέσον ὄρον πρὸς φρ. 18, ὡς και πρὸ τοῦ 1848· μάλιστα δὲ πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐξέπεσε και μέχρι φρ. 16 και 15. Ἡ σταθερότης τῶν τιμῶν τοῦ εἶδους τούτου δυσκόλως θὰ ἐξηγήτο, ἂν ἐγίνοντο τυλικαῦται μεταβολαὶ εἰς τὴν ἀξίαν τῶν πολυτίμων μετάλλων οἷας συμπεραίνουσιν. Ἐφερον εἰς παράδειγμα τὴν Ἰνδικὴν πρὸς ἀποδείξιν τῶν μεταβολῶν τούτων· ἐκλεξάν τὰς ἐποχὰς ὅτε εἶχεν εἰσκομισθῆ εἰς τὴν χώραν ἐκείνην τὸ πλεῖστον χρηματικόν· κατέδειξαν τὰς μετὰ τούτο τιμὰς τῶν λεγομένων ἀνατολικῶν προϊόντων, και εὐρίσκοντες αὐτὰς ὑψωμένας, ἐσυμπεράνον ὅτι ἡ ὑψοσις ἐσήμαινε τὴν ὑποτίμησιν τοῦ ἀργύρου και τοῦ χρυσοῦ. Ἡμεῖς, ἐξετάσαντες αὐτοὺς τοὺς πίνακας οὓς φέρουσιν εἰς ἀποδείξιν τούτου, ἐξάγομεν ἄλλο συμπέρασμα. Ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι τοῦ 1845 ἐγένετο εἰς τὴν Ἰνδικὴν εἰσαγωγή πολυτίμων μετάλλων πολὺ μειζων ἢ κατά τὰ προλαβόντα δέκα ἐτὶ· 525 ἀντὶ 300 ἑκατομμυρίων· ἀλλ' ὁμως, κατά τὰ ἐπακολούθησαντα πέντε ἐτὶ (1845—1850), αἱ τιμαὶ τῶν πραγμάτων δὲν ἀνέβησαν· τὸναντίον κατέβησαν ὑπὲρ τὰ 20 τοῖς 100 κάτω τοῦ μέσου ὄρου τοῦ 1830—1835. Ὡσαύτως κατέβησαν και μετὰ τὰ εἰσαχθέντα ἀπὸ τοῦ 1855 μέχρι τοῦ 1857 μεγὰ ἐκείνα ποσὰ μεταλλικοῦ, μόλις ἀναλαβοῦσαι ὅτε εἶχον ἀρχίσει ν' ἀνοίγνται εἰς τὴν χώραν ἐκείνην νέαι ὁδοὶ, νὰ κατασκευάζωνται σιδηρόδρομοι, νὰ παρουσιάζωνται και ἄλλαι ἀγοραὶ, δηλαδὴ ὅτε εἶχε γίνεαι νέα τι

ἐμπορικὴ κίνησις. Ὅστε ἡ ἀνατίμησις τῶν πραγμάτων προσέχεται, ὡς φαίνεται, πάντοτε ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας· ἢτοι ἐκ τῆς προόδου τοῦ δημοσίου πλούτου.

Ἀς ἰδῶμεν δὲ τώρα ὁποῖον ποσὸν χρυσοῦ και ἀργύρου παρήχθη ἀπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν χρυσαυρυχείων τῆς Καλιφορίας και τῆς Αὐστραλίας, και ἐπέφερον, ὡς διατείνονται, τὴν ὑποτίμησιν τῶν μετάλλων τούτων. Ὑπελογίσθη ὅτι τὸ 1848 εὐρίσκοντο εἰς τὴν Εὐρώπην και Ἀμερικὴν, εἰς τὸν πολιτισμένον λεγόμενον κόσμον, 34 χιλιακατομμυρίων φράγκων πολυτίμα μεταλλά, ὧν 20 ἀργυρος και 14 χρυσός. Μετὰ ταῦτα, τὰ μεταλλεῖα τῆς Καλιφορίας και Αὐστραλίας, συμπεριλαμβανομένων και τῶν τῆς Ρωσσίας, προσέθεσαν 10 ἕως 12 χιλιακατομμύρια· ὡς σήμεραν πρέπει νὰ ἔχωμεν 46 χιλιακατομμυρίων φράγκων μεταλλά πολυτίμα, ἀντὶ τῶν 34 ἀντιὰ εἶχόμεν μέχρι τοῦ 1848· τούτέστιν νῆξησεν ὁ ἡμέτερος πλοῦτος κατά 35 τοῖς 100 κατ' ἔτος. Εἶδομεν ὅτι κατά τὴν δευτέραν πεντηκονταετηρίδα τοῦ 19 αἰῶνος, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1640, και καθ' ὅλον τὸν 17 αἰῶνα, καθ' ὃν τὰ μεταλλεῖα εἶχον δώσει 27 χιλιακατομμύρια φράγκων κατ' ἔτος (αὐξίσην 1 και ἡμισί τοῖς 100), αἱ πρόσοδοι τοῦ ἐμπορίου, ἡ ἐξαγωγή και ἡ χρῆσις τῆς βιομηχανίας, ἀπερόβησαν τὰς αὐξήσεις ταύτας· ἐλέγη μάλιστα ὅτι, ἀμα ὡς εἶχεν ἐλαττωθῆ τὸ προῖον τῶν μεταλλείων ἐπὶ τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πολέμων τῶν ἰσπανικῶν ἀποικιῶν (1816—1830), ἐπήλθεν ἀναργυρία, ἐξ ἧς ἐπαθον αἱ τιμαὶ τῶν πραγμάτων. Ἐδέξασε λοιπὸν κατά τὴν μακρὰν ἐκείνην περίοδον ν' αὐξήσῃ τὸ χρηματικόν ὡς 1 και ἡμισί τοῖς 100 πρὸς πληρῶσιν τῶν ὑπαρχουσῶν χρειῶν. Ὀλίγα δ' ἐτὶ πρὸ τοῦ 1848, ὁ χρυσός, ὅστις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος νῆξησεν ὡς 58 τοῖς 100, τόσον ἦτο σπάνιος, ὡς ἐπημείβετο. Τίνες λοιπὸν αἱ σήμεραν ὑπάρχουσαι χρειαι; τούτο εἶναι τὸ ζήτημα.

Ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1852, ἡ εἰσαγωγή τῶν ξένων προϊόντων ἐν Ἀγγλίᾳ ἀναβαίνει δι' ἕκαστον τῶν κατοίκων τῆς εἰς 60 σελλίνια και 6 δηναρία, μέχρι 82 σελλινίων· ἢτοι εἰς 30 τοῖς 100. Τὸ 1862, ἢτοι μετὰ 10 ἐτὶ, ἀνέβαινε εἰς 154 σελλίνια μετὰ αὐξήσεως 100 τοῖς 100. Ἐν Γαλλίᾳ, τὸ ἐξαγόμενον εἶναι ἐτι θαυμαστότερον· τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον παρίστα δι' ἕκαστον κάτοικον 49 φράγκα και ἡμισί τὸ 1827, 73. 94 τὸ 1847, και 221 φράγκα τὸ 1867· ἢτοι ἡ αὐξίσις, ἥτις κατά τὴν πρώτην εἰκοσαετὴ περίοδον ἔγινεν ὡς 47 τοῖς 100, κατά τὴν δευτέραν ἀνέβη εἰς 185 τοῖς 100. Ἐὰν δὲ κρίνωμεν περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Γαλλίας ἐκ τῶν πράξεων τῆς Τραπεζῆς τῆς, και τούτο ἐτετραπλασιάσθη σχεδὸν ἀπὸ τοῦ 1848· ἀπὸ 2,705 ἑκατομμυρίων τοῦ 1847, ἀνέβη ἐν ἔτει 1866 εἰς 8 χιλιακατομμύρια, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ 1827 μόλις εἶχε διπλασιάσθη. Ὅστε, ἂν και τὰ πολυτίμα μεταλλά νῆξησεν διὰ μᾶς σημαντικῶς, αἱ ἐπιχειρήσεις ἐπληθύνθησαν ταχύτερον ἐτι· αὐταὶ ἐτετραπλασιάζοντο, ἐνῶ ὁ χρυσός και ὁ ἀργυρος νῆξαν ὁμόν κατά 35 τοῖς 100. Εὐρίσκον λοιπὸν νὰ τοποθετῶνται τὰ μεταλλά ταῦτα καθόσον ἐξήγαντο ἐκ τῆς γῆς, και, ἀνευ τῆς τεραστίας ἀναπτύξεως ἣν ἐλάμβανε συγχρόνως ἡ δημοσία πίστις, αὐτὴ θὰ ἐπήρκει. Ἐν Ἀγγλίᾳ σήμεραν οἱ λογαριασμοὶ ἐξοφλοῦνται διὰ περιαγωγῆς ἐν πᾶσι γραφεῖσι· αἵτινα ἐκεῖ καλοῦνται clearing houses. Εἰς ταῦτα τὰ καταστήματα

προσέρχονται καθ' ἑκάστην, εἰς τινὰς ὥρας προσδεδωρισμένας, οἱ ὑπάλληλοι τῶν πρώτιστων τραπεζιτικῶν καταστημάτων, ἀναλλάσσουσι μεταξύ τῶν τὸ χρῆσιν ὅσον ἔχει ἕκαστος εἰς διατάγην, και πλείστα πληρωμὰ γίνονται οὕτω πῶς ἀνευ χρηματικοῦ. Μόνον ἐν Λονδίῳ ὑπολογίζονται αἱ πράξεις αὐταὶ ἀναβαίνουσαι εἰς 2 χιλιακατομμύρια φράγκων καθ' ἑβδομαδα, ἢ εἰς 4 χιλιακατομμύρια λίτρων στερλινῶν κατ' ἑβδομαδα. Ἀλλ' ὁμως ἡ πίστωσις δὲν ἀντικαθίστα τὸ ἀργύριον ἐν παντὶ καιρῷ· φέρομεν εἰς παράδειγμα τὸ 1856 και 1857. Ἐπειδὴ κατά τὰ δύο ταῦτα ἐτὶ τὸ μεταλλικὸν τῆς Γαλλικῆς Τραπεζῆς ἠλαττώθη κάτω πρὸς 200 ἑκατομμυρίων φράγκων, ἐδέξασε ν' ἀνυψωθῆ κατὰ τὸν ἴσον τῆς προεξοφλήσεως εἰς 7 και 8 τοῖς 100. Τὸ αὐτὸ συνέβη και τὸ 1864. Ἡ πίστωσις εἶναι μέγας ἀνάγκη εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀλλ' εἶναι μόνον ἀρωγὴ· τὸ πρῶτον ὄργανον εἶναι πάντοτε τὸ ἀργύριον, και καθ' ὅσον ἀναπτύσσονται αἱ ὑποθέσεις, χρειάζεται ἀργύριον περισσότερον. Ἡμεῖς σήμεραν, εἰς τὴν Γαλλικὴν Τραπεζὴν ὑπάρχει πληθώρα χρυσοῦ και ἀργυρίου· ἀλλὰ τούτο δὲν ἔχει πικρὸν μετα τῆς αὐξήσεως τῶν πολυτίμων μετάλλων· και πρὸς ἀποδείξιν, ἀρκεῖ νὰ ἐξετάσωμεν τὰς τιμὰς παντὸς πράγματος, τὰς ὁποίας θὰ εὐρωμεν ἐν γένει μετριοτέρως τῶν πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν, ὅτε τὸ τῆς Τραπεζῆς μεταλλικὸν εἶχεν ἐλαττωθῆ κάτω πρὸς 200 ἑκατομμυρίων. Καὶ οὕτε ὑπάρχει τάσις πρὸς ὑψώσιν. Ταῦτα ὑπῆρχον ἡ θέσις τῶν πραγμάτων και ἐν ἔτει 1850 και 1851· ἀλλ' ὅτε μετὰ δύο ἢ τρία ἐτὶ και ὑποθέσεις ἀνέλαβον, τὸ μεταλλικὸν ἠλαττώθη ἐπισημαστικῶς, τὸ δ' ἐν κυκλοφορίᾳ εὐρίσκόμενον, τόσον ἀνεπαρκῆς εἶχε καταστήσει, ὡς ἐναγκάσθη ἡ Τραπεζὴ ἡ Γαλλικὴ, ὅπως φυλάξῃ τὸ δέον ποσὸν ἐν τοῖς καταμείσις τῆς, νὰ ὑψώσῃ τὸν τῆς προεξοφλήσεως τόκον ὑπὲρ τὸ σῆθηδες και τότε μόνον ἤρχισαν τὰ πράγματα ν' ἀνατιμῶνται. Ἴσως λοιπὸν ἐπαναληφθῆ και σήμεραν τὸ αὐτὸ τοῦτο. Αἱ τιμαὶ τηροῦνται κατώτεροι ἢ ὅσον ἔπρεπε νὰ ἦναι, ἢ ὅσον ἦσαν τοῦλάχιστον τοῦτο δ' ἐνεκα τῆς ἐλαττώσεως τῶν ὑποθέσεων, και ἐνῶ διακρίνεται ἀποταμιευμένον ἀπειρον ἀργύριον· ἀλλ' ὅταν αὐριον ἐκλείψωσιν αἱ ἀνησιμῖαι ἐξ ὧν περιωρίσθησαν αἱ ὑποθέσεις, και ἀναγεννηθῆ ἡ ἐμπορικὴ κίνησις, θὰ ἴδωμεν νὰ ἐλαττωθῶσιν αἱ παρακαταθηκαὶ τοῦ ἀργυρίου, και συγχρόνως ν' ἀνατιμῶνται ὅλα τὰ εἶδη. Ἐπί ἄριστον τοῦτο ἐπιχείρημα πρὸς ἀποδείξιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ὑπερμετρος ἀφθονία πολυτίμων μετάλλων, και ὅτι αὐτὴ οὐδὲν πρὸς τὸ παρὸν ἐπιφέρει τὰς μεταβολὰς τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων. Κατὰ τὸν 17 και 18 αἰῶνα, ἤρχισεν ἡ ἐξορύξις 70 ἑκατομμυρίων φράγκων μόνον, ἐξακολούθησεν ἐν διαστήματι 170 ἐτῶν, νὰ μεταβάλλῃ μεγάλως τὰς τιμὰς, ἐνῶ αἱ ἐπιχειρήσεις ἦσαν λίαν περιωρισμένα. Κατὰ τὸν 19 αἰῶνα, ἡ ἐξορύξις προσέβη εἰς 200 ἑκατομμύρια, και ἐπίποτε δὲν ἀπέτελεσε πρὸς τὸ 1848 προσέβη εἰς 450 ἑκατομμύρια, και μόλις ἐπήρκει σήμεραν εἰς 70 ἑκατομμυρίων· ἀλλὰ, συγχρινόμενη πρὸς τὴν πρῶτον τῶν ὑποθέσεων, εἶναι μετριοτέρα τῆς τῶν 200 ἑκατομμυρίων τοῦ 19 αἰῶνος και τῆς τῶν 450 ἑκατομμυρίων τῆς πρὸ τοῦ 1848. Ὅς εἶπομεν, ἐκ τῶν χιλιακατομμυρίων ἑκατομμυρίων, ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ ἐξα-

γομένου ποσοῦ, και τοῦ ἀναγκαιούτος πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπωλειῶν, ἀπομένουσι μόνον 500 τὸ πολὺ διαθέσιμα· τοῦθ' ὅπερ ἀξίζει τὸ ἀποθηκευμένον ἀργύριον κατά 1 τοῖς 100. Πρὸ εἰκοσι ἐτῶν νῆξασεν κατά 1 τοῖς 100 ἐπομένως, ἂν ἡ ἐξορύξις μείνῃ ὡς ἔχει τὰ νῦν, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος μὴ ὑπερβῆ τὰς χρειὰς· ἐν ὁμοίῳ καιροῖς, εἶναι μάλιστα ἐλάσσων αὐτῶν.

Ἀλλ' ἀρὰ γε οὕτω πάντοτε θὰ ἔχωσι τὰ πράγματα; Ἀς ἐξετάσωμεν.

Οὐδεὶς βεβαίως δύναται νὰ προφητεύσῃ τούτο, ἐπειδὴ τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ μέλλοντος τῶν μεταλλείων και ἐκ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως· ἀλλ' ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύσωμεν ὅτι οὕτε αἱ τιμαὶ τῶν πραγμάτων θὰ λάθωσιν ἐκ τούτου ἐπαισθητὰς μεταβολὰς, οὕτε τοῦ νομίσματος ἡ ἀξία θὰ πάθῃ ἀξιολόγον τινα ἐπιπτώσιν. Παραλείποντες τὴν χρῆσιν τῆς βιομηχανίας, ἥτις ἀξίζει μετὰ τοῦ προσδεύοντος πλούτου και τῆς πολυτελείας, δυνάμεθα σήμεραν ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι, ὅσον αὐξάνῃ τὸ ποσὸν τοῦ χρυσοῦ και ἀργύρου, τόσον θ' ἀνοίγνται νέαι ὁδοὶ πρὸς χρῆσιν αὐτῶν. Καὶ ἡ γινόμενη δὲ ἀπόλειά ἐπὶ 46 χιλιακατομμυρίων ἀπορροφᾶ κατ' ἔτος 200 ἑκατομμύρια. Πρέπει πρὸς τούτους νὰ λάθωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ σχέσεις τῆς Εὐρώπης και Ἀμερικῆς μετὰ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν θὰ ἐκτείνωνται ὁσημέραι, και ἐκεῖ θὰ ἔχωμεν μέγιστον πόρον, σύροντα τὸ περισσεύμα τῶν πολυτίμων ἡμῶν μετάλλων. Ὁ Μακφερσὸν, ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τοῦ ἐμπορίου μετὰ τῆς Ἰνδικῆς» λέγει, ὅτι αἱ ἀνταλλαγὰ μετὰ τῶν χωρῶν ἐκείνων νῆξαν καθ' ὅσον τὰ μεταλλεῖα τῆς Ἀμερικῆς ἐξεκένωνον τοὺς θησαυροὺς τῶν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἥτις, ἀνευ τούτου, θὰ κατεπλημμυρεῖτο ὑπ' αὐτῶν. Ὅ,τι συνέβη κατά τὸν μεσαιῶνα συμβαίνει και σήμεραν. Καθ' ἕκαστον ἔτος στέλλομεν εἰς τὴν Ἰνδικὴν ποσὰ χρημάτων ὑπέρογκα· ἡ ἀπορροφητικὴ αὐτὴ δύναμις τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἐνθα κατοικοῦσιν ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων ψυχῶν, μετὰ τῶν ὁποίων αἱ σχέσεις ἡμῶν πόρῳ ἀπέχουν τοῦ νὰ ἦναι ὅ,τι ἐσονται μίαν ἡμέραν, ἀρκεῖ νὰ μᾶς κληθῆ συχάσῃ περὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ τέλος πάντων, τίς ἐγγυᾶται ὅτι τὰ μεταλλεῖα θὰ δίδωσι πάντοτε τὰ χιλία ἑκατομμύρια φράγκων κατ' ἔτος, αἵτινα δίδουν σήμεραν, και δὲν θὰ ἐξαντληθῶσι; Σχετικῶς, εἶχον ἐξαντληθῆ μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς· ἐδέξασε δὲ νὰ μηχανευθῶσιν οἱ ἀνθρώποι νέους τρόπους ἐξορύξεως, ισχυροτέρους, ὅπως ἐπαρκῆ τὸ προῖον εἰς τὰς παρουσιαζόμενάς χρειὰς. Τὸ αὐτὸ τοῦτο παρατηρεῖται και σήμεραν. Εἰς τὴν Καλιφορίαν και Αὐστραλίαν τώρα ὁ χρυσός δὲν εὐρίσκειται πλέον, ὡς πρότερον, εἰς τὰς ἀμμους και τὰ γωμάτα ἀτίνα σφῆραι ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων τῆς γῆς ἢ βροχῆ, ἀλλ' εἶναι χρεῖα νὰ θραυθῶνται πέτραι σκληρότάται, ἢ νὰ ἐκπλύνεται μεγὰ ποσόν γωμάτων, ἵνα ἐξ αὐτῶν ἐξαχθῶσιν ἐλάχιστά τινα ψήγματα χρυσοῦ. Αὐτὴ δὲ ἡ ἐργασία εἶναι δαπανηροτάτη, και ἐνόσω δὲν ἀνακαλυφθῶσι νέα στρώματα ἀφθονα και εὐκεμετάλλευτα, ὡς ἦσαν κατ' ἀρχὰς τὰ τῆς Καλιφορίας και Αὐστραλίας, τὸ προαγομένον δὲν θὰ ἦναι τοσοῦτον ἀφθονὸν ἢ εὐεξαγωγόν, ὡς τὸ νὰ ἐπηρεάσῃ εἰς τὰς τιμὰς τῶν χρειῶν τῶν πραγμάτων. Ἐνδέχεται μάλιστα νὰ τελειοποιήσωσιν αἱ κτηνῶν ἐτι μᾶλλον τὰ μέσα τῆς πιστώσεως, πρὸς ἀπόκτησιν και ἄλλων συναλλάγματικῶν ὀργάνων.

Τοιοῦτο παρίσταται τὸ μέλλον εἰς τὸν παραβλά-
λονται τὴν κίνησιν τῶν πολυτίμων μετάλλων πρὸς τὴν
ἐφικτὴν πρὸδον τοῦ πολιτισμοῦ.

(Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές.)

Τάχιστα καταλύει ὁ χρόνος πᾶν ὅ,τι δὲν ἔγινε
μετ' αὐτοῦ.

Ο ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝΙΤΗΣ.

Πᾶν ὅ,τι ἀπηγορευμένον, ἐξάπτει τοῦ ἀνθρώπου τὴν
φαντασίαν ἢ τὴν περιέργειαν· καὶ οἱ Φράγχοι λοιπὸν
ἔχουσιν ὄνειρώδεις ιδέας περὶ τῆς καλλονῆς τῶν Ὀ-
θωμανίδων, κρυπτομένων ὀπισθεν τῶν δικτυωτῶν κι-
κλίδων τοῦ γυναικωνίτου.

«Ὡ, ἂν αἱ κικλίδες αὐταὶ ἀφηροῦντο μίαν ἡμέραν!
πόσα ὄνειρα τοιαῦτα θὰ ἐξητιμίζοντο!

Καὶ πρῶτον, αἱ καλλοναὶ αἵτινες θὰ ἐξήρχοντο εἰς
τὸ φῶς τοῦ κόσμου, οὔτε ἐξαισιώτεροι θὰ ἦσαν, οὔτε
πολυπληθέστεροι τῶν ἐν παντὶ τόπῳ, ἐνθα εὐρίσκονται
λευκόδερμοι ἄνθρωποι· περὶ δ' αὐτῶν θὰ συνεσσω-
ρευέτο τοιαύτη πληθὺς γυναικῶν ἀσχήμων, ὥστε πε-
πεισμέθα ὅτι θὰ ἔλεγον οἱ Φράγχοι θεαταί, « Ἄς λεί-
ψωσι λοιπὸν αἱ μόνον τόσαι εὐειδεῖς, διὰ νὰ μὴ προσ-
τεθῶσι τόσαι δυσειδεῖς εἰς τὰς ἴδῃ παρ' ἡμῖν ὑπαρ-
χούσας! »

Καὶ τοῦτο μὲν, κελῶς γινώσκωμεν ἡμεῖς οἱ Ἄνα-
τολικοὶ, πολλὰκις ἀπαντήσαντες καθ' ὁδὸν ἀπικρυ-
πτόμενα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἄθλια γραῖδια, ἢ
δύστηνα πλάσματα γυναικεῖα, ὧν ἡ ἀφάνεια εἶναι
μᾶλλον εὐεργεσία ἢ στέρησις πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα·
ἀλλὰ πείσει περὶ τούτου τὸν Φράγκον! Ὁ Φράγκος
δὲν ἐννοεῖ ποτὴν λόγον ἔχουν αἱ μὴ εὐειδεῖς τῶν Ὀ-
θωμανίδων νὰ κρύπτονται. Καὶ ἐξηγεῖται μὲν εἰς αὐτὸν
ὅτι τοῦτο εἶναι γενικὴ ἀπικρύφωσις τοῦ Κορανίου πρὸς
τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ δὲν σὲ καταλαμβάνει. Διὰ τὰς
εὐμόρφους, τὸ ἐννοεῖ· διὰ τὰς δυσμόρφους, ὄχι. Μία
μόνη Παρισιανὴ κάπως ἠδυνήθη νὰ μὲ ἐννοήσῃ, ὅταν
τὴν ἠρώτησα ἂν ἐγνώρισέ τινα γυναῖκα θεωροῦσαν ἐνυ-
τὴν ὡς στερημένην παντὸς θελήτηρου, ὅσον καὶ ἂν
ἐτύγχανεν ἠδικημένη ὑπὸ τῆς φύσεως.

Ἐτυχεν ἐκεῖ πρόχειρον τὸ βιβλίον περιηγητοῦ ἐν
Τουρκίᾳ « Les femmes Turques, leur vie et leur
plaisirs, par M. F. JERUSALEM », ἐντὸς τοῦ ὁ-
ποίου εὐρίσκατο καὶ ἡ ἀπέναντι εἰκὼν. Ὡς δὲ Ἄνατο-
λικὸν, μὲ ἠρώτησεν ἡ Γαλλίς κατὰ πόσον εἶχοντο ἀ-
ληθείας ὅσα ὁ περιηγητὴς αὐτὸς περιέγραψεν.

Ἀπεκρίθη ὅτι αἱ πληροφορίες τοῦ περιηγητοῦ εἶ-
ναι ἀτελεῖς, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς Εὐ-
ρωπαϊοὺς περιηγητὰς, τοὺς μὴ διατριψάντας εἰς τὰς
χώρας ἡμῶν ἰκανὸν χρόνον, οὔτε εἰσαχθέντας εἰς τὰς
διαφόρους ἐθνότητας ἐξ ὧν συντίθεται ὁ πληθυσμὸς
τῆς Τουρκίας. Ὅτι δὲν ἀρκεῖ νὰ συναστραφῇ τις
μόνον Ἀρμενοκαθολικὸς καὶ Φράγκος διὰ νὰ μάθῃ
τὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Ἑλλήνων, οὔτε μόνον Ὀθω-
μανὸς καὶ Ἑβραῖος διὰ νὰ μάθῃ τὰ τῶν Ἀρμενίων
καὶ Ἀρμενοκαθολικῶν. Ὅτι ὡς πρὸς τὴν εἰκονογρα-
φίαν ἦν εἶχον ἐν ὄψιν, τὰ ἐν αὐτῇ πόρρω ἀπέειχον
τοῦ νὰ ἦναι πάντα πιστῶς ἀπεικονισμένα. Καὶ πρῶ-
τον, τὰ κοσμημάτα τοῦ τοίχου, ἀριστεροῦθεν τῆς εἰ-
κόνης ταύτης, οὐδέποτε εἶναι ἐν ταῖς ὀθωμανικαῖς οἰ-

κίαις τόσον πλούσια ἢ κομψὰ, ὅσον φαίνονται· τὰ
δὲ δεξιόθεν, ὅτι εἶναι μᾶλλον φαντασιώδη ἐνταῦθα ἢ
ἀληθῆ· τέλος δὲ, ὅτι αἱ ἐνδυμασίαι τῶν Ὀθωμανίδων,
καὶ τοὶ ποδήρεις καὶ ἐκείναι, δὲν ἔχουσιν ἀκριβῶς τὸ
σχῆμα τοῦτο· περὶ δὲ τῶν προσώπων, ὅτι ὁ ζωλογρά-
φος τὰ ἐπλασεν ὄλα σχεδὸν ὠραῖα κατὰ θέλησιν.

Ὅταν εἶπον ὅτι ὁ περιηγητὴς δὲν λέγει ἀλήθειαν ἐν
οἷς ἀναφέρει περὶ τῶν Ὀθωμανίδων, ὅτι ἀναχωροῦσιν
ἐκ τῶν νυκτερινῶν συναναστροφῶν περὶ ὠραν τετάρ-
την τῆς πρωΐας, ἡ παρισιανὴ κύρια ἠρώτησε διατί;

— Διότι, ἀπεκρίθη, αἱ καλὰ γυναῖκες τῶν Τούρ-
κων δὲν ἐξέρχονται τῶν οἰκιῶν των διὰ νυκτός, ὡς αἱ
Εὐρωπαῖαι.

— Ἄλλ' ἂν τύχῃσι προσκεκλημέναι εἰς τινα χορὸν;
Ἐγέλασα. — Δὲν συμβιβάζονται αὐτὰ τὰ πράγ-
ματα μὲ τὰ τουρκικὰ ἔθνη· οὔτε εἰς ἀπλὴν τινα συνα-
ναστροφὴν νυκτερινὴν συνέρχονται πώποτε αἱ γυναῖ-
κες ἐκεῖναι.

— Καὶ λοιπὸν, τὰς ἐσπέρας πῶς τὰς περνοῦν;

— Τὰς ἐσπέρας, ἐπειδὴ τὸ σκύτος καταπέμπεται
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὄχι μόνον διὰ τὰ πετεινὰ, ἀλλὰ καὶ
διὰ τοὺς ἀνθρώπους, πρᾶττον καὶ οἱ πιστοὶ Μου-
σουλμάνοι ὡς τὰ πετεινὰ τὰ μὴ νυκτινομα καὶ ἀπαί-
σια· κοιμῶνται ἐνωρίς.

— Τόσον ἐνωρίς κοιμῶνται;

— Ναί, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσθέσω πρὸς ἐπαινὸν
των, ὅτι καὶ ἐξυπνοῦν μὲ τὸν ὄρθρον.

— Καὶ τί κάμνουν αἱ γυναῖκες των τόσον πρωΐ;

— Χύνουν εἰς τὸν κύριόν των νὰ νιθῆ.

— Ὅταν ἦναι δούλαι· αἱ ὀδαλίσσαι ἴσως, ὄχι ὁ-
μως καὶ αἱ σύζυγοι.

— Καὶ αἱ ὀδαλίσσαι, ἢ μᾶλλον ὀδαλίκισσαι,
καθὼς ἡμεῖς εἰς τὴν Ἄνατολὴν τὰς λέγομεν, καὶ αἱ
σύζυγοι· διότι καὶ πάσης νομίμου σύζυγου ὁ ὀθωμα-
νὸς ἀνὴρ εἶναι ἀγᾶς· εἶναι κύριος αὐτῆς.

— Ἐπειτα δὲ, τί κάμνουν;

— Τί νὰ κάμνουν; τοῦ πλύνουσι ἢ τοῦ τρίβουσι τοὺς
πόδας, καὶ ἀφοῦ καλῶς τὸν ἀναπαύσων, φροντίζουν
καὶ αὐτὰ νὰ συγροισθῶν ἢ, ἂν ἦναι ἐκ τῶν ἀπορω-
τέρων, βάζουσι τὰ στρώματα εἰς τὰς θέσεις των.

— Εἰς ποίας θέσεις; Ἐπιδιορθῶν δὴ λαδὴ ἐκ νέου
τὰς κλῖνας;

— Ὅχι, διότι κλῖνας δὲν ἔχουν.

— Δὲν ἔχουν κλῖνας;

— Δὲν ἔχουν κλῖνας βέβαια· τὸ ἐπιπλον τοῦτο εἰς
τοὺς Ὀθωμανοὺς εἶναι περιττόν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν νύ-
κτα στρώνουσι χαμαὶ, τὸ πρωΐ ἀποφέρουσι τὰ στρώματα.

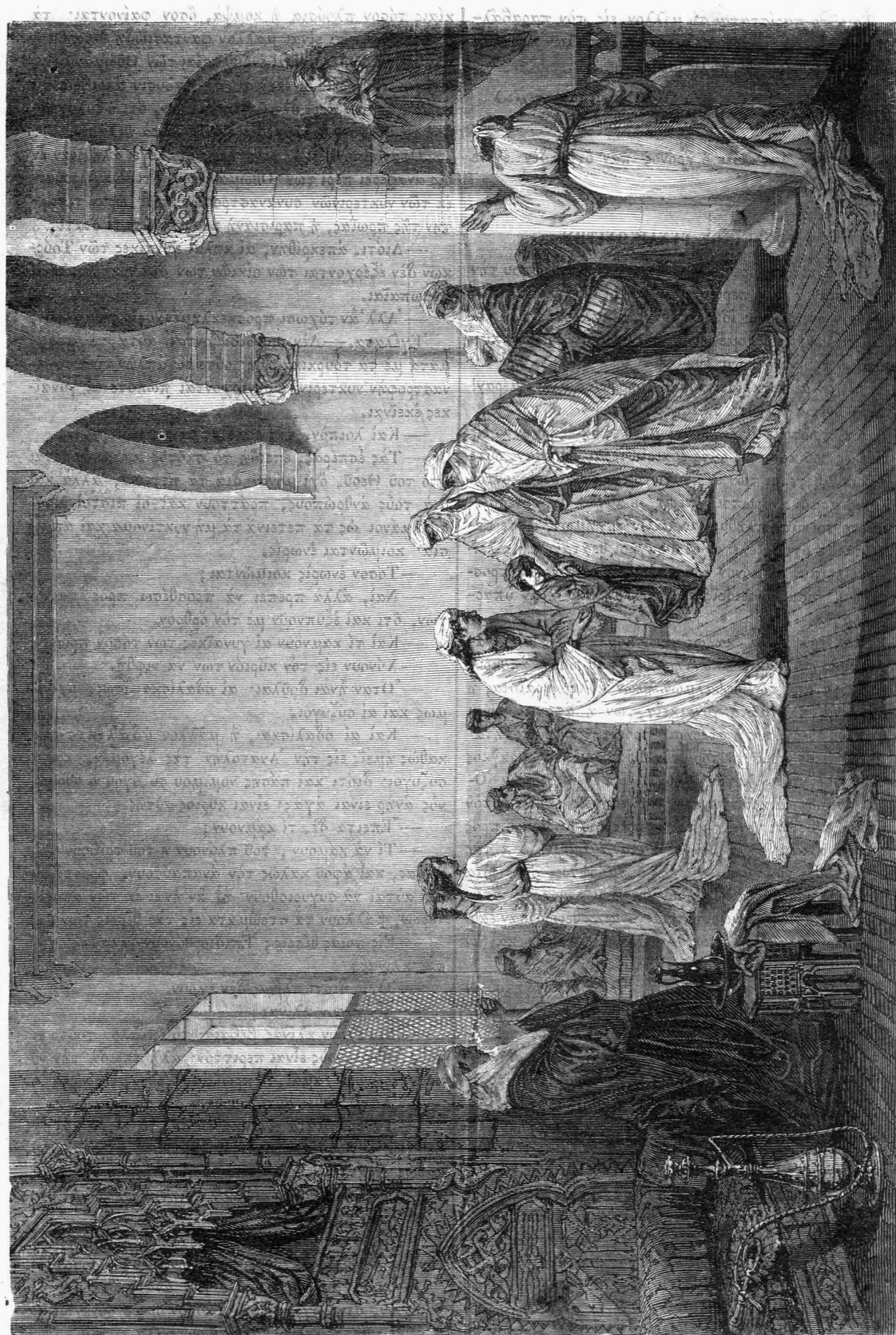
— Ἀστεῖ' εἰσθε· αὐτὸ πωθεὶν δὲν τὸ ἀνέγνωσα.

— Τὰ πράγματα εἶναι καθὼς σὰς τὰ λέγω· καὶ σὰς
βεβαίω ὅτι οὐδὲν προσθέτω ἐκ τῆς φαντασίας μου,
καθὼς πρᾶττον ἐξαιρέτως οἱ ὑμέτεροι περιηγηταί,
ἀμιλλόμενοι τίς νὰ ἐπινοήσῃ ποιητικώτερα καὶ θαυ-
μαστότερα παρομύθια.

— Δὲν ἀνχνιώσκουν, δὲν γράφουν, δὲν ζωγραφί-
ζουν αἱ Ὀθωμανίδες; τέλος πάντων, δὲν μουσουργοῦν;

— Ὅχι, αἱ Ὀθωμανίδες δὲν ἀνχνιώσκουν, δὲν
γράφουν, δὲν ζωγραφίζουν· ἀδου ὁμως συνεχῶς καὶ
χοροῦσιν μεταξύ των, καὶ παίξουν καλὰ τὸ τύμπανον.

Ἐσιώπησεν ἡ παρισιανὴ δέσποινα βλέπουσα με-
τὰ ἀπόρων ὀφθαλμῶν. Εἶμι βέβαιος ὅτι δὲν μ' ἐ-
πίστευσε. Ἡ πνεύματὰ τῶν Φράγκων εἶναι σήμερον
τόσον γοητευμένα ὑπὸ τῶν μύθων τῆς Χαλιμάς! Νῦν

Δεξιόσσις ἐντὸς ὀθωμανικοῦ γυναικωνίτου.

ἐν Τουρκίᾳ τὰ πάντα ἀνθῆν. Ὁ Λαμαρτίνος, ἐν τῇ
τελευταίᾳ περιηγήσει του, μὴ δὲν παρομοιάζει τοὺς
μινωκέδας μὲ κάλυκας κοίτων; Χαίρετε λοιπὸν Θε-

ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ. (1081)

Εβασίλευεν ἐν Κωνσταντινουπόλει Νικήφορος Β' Βοτανειάτης ἐπονομαζόμενος, ὅστις, ἄξιος στρατηγὸς ὢν ἐπὶ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Ζ' τοῦ Παραπινάκου, καὶ στασιασὰς κατ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ συστράτηγού του Νικήφору τοῦ Βρυενίου, ἀνηγορεύθη αὐτὸς αὐτοκράτωρ ἐν ἔτει 1078.

Ἀνηγορεύθη, διότι ὁ Παραπινάκης κατεπολεμήθη συγγρόνως ὑπὸ δύο ἀντιζήλων, ἠθύμης, καὶ ἀποθέσας τὴν ἀρχὴν ἐξήτησε τὴν ἡσυχίαν τῆς ζωῆς ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι.

Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις συγκεφαλαιώσασιν τὴν ἀγωγὴν καὶ τύχην σχεδὸν ὅλων τῶν στρατηγῶν καὶ ἡγεμόνων τοῦ ἀτυχοῦς Βυζαντινοῦ κράτους.

Ἐν Ἰταλίᾳ, ὁ Ροβέρτος Γυσκάδος εἶγεν ἡδὴ ἀφαιρέσει ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἀπάσας αὐτῶν τὰς κτήσεις καὶ ἀπέβαιναν εἰς τὴν Ἰλλυρικὴν παραλίαν. Τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἐλεηλάτουσιν οἱ Σελσούκκοι, προσελθόντες νικηφόροι ἐπ' αὐτὴν. Παρὰ τὸν Ἰστρον, τὸ κράτος ἠπειλείτο συγγρόνως ὑπὸ Οὐγγρων, Βουλγάρων καὶ Κροατῶν. Ὡς ἂν μὴ ἤκουον δὲ ταῦτα τὰ δεινὰ, ἐξήκολούθουν καὶ οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοί. Δύο ἀνεψιοὶ Ἰσακίου Α', τοῦ Κομνηνοῦ, Ἰσαάκιος καὶ Ἀλέξιος, ἐπωφθαλμίων εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βοτανειάτου.

Ὁ Ἰσαάκιος εἶχε τὸ κῆρισμα στρατηγῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁ Ἀλέξιος, ἐκπεμφθεὶς κατὰ τινων Νορμανῶν μισθοφόρων, οἵτινες, δυσαρετηθέντες ἐκ τῆς κυβερνήσεώς, ἐλίπτευσαν καὶ ἐδήουν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, πρῶτον κατὰ τὸν βορρῆον, ἔπειτα δὲ κατέβαλε καὶ τὸν ἀντιζήλον τοῦ Βοτανειάτου στρατηγὸν Νικήφору Βρυενίου.

Ὁ Βοτανειάτης εἶχε λάβει γυναῖκα τὴν σύζυγον τοῦ προκατόχου του Μιχαὴλ Ζ', ζῶντος ἐτι τούτου· ἡ δὲ γυνὴ αὐτὴ ἐνήργει ἵνα ἡ διαδοχὴ τοῦ θρόνου περιέλθῃ, ὅχι εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ δευτέρου συζύγου της, τὸν νεόν Συναδηνόν, ἀλλ' εἰς τὸν ἐκ τοῦ πρώτου καὶ νομίμου γάμου υἱόν της.

Οἱ Κομνηνοί, Ἰσαάκιος καὶ Ἀλέξιος, μαντεύσαντες τὸν σκοπὸν τούτου τῆς γυναικὸς, ὤμοσαν νὰ συμπράξωσιν ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της· τότε δὲ ἡ αὐτοκράτειρα ἐξεμύνησθεν εἰς αὐτούς, ὅτι οἱ αὐλικοὶ συνεφώνησαν γὰρ τοὺς πρῶσιν ἐπιβουλῆς εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Βοτανειάτου, καὶ νὰ τοὺς τυφλώσωσιν ἐπὶ ψευδεῖ τινὶ κατηγορίᾳ.

Τούτο κατέπεισε τὴν ἀνταρσίαν των, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ παρέσχεν αὐτοῖς κατάλληλον πρὸς τούτο εὐκαιρίαν, διατάξας τὸν Ἀλέξιον νὰ φέρῃ εἰς Κωνσταντινουπόλιν μέρος τοῦ δυτικοῦ στρατοῦ, ἵνα ἐκστρατεύσῃ μετ' αὐτοῦ κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐπὶ ταῦτα τὴν λοιπὴν τὴν πρόφασιν, ὁ Ἀλέξιος ἐκάλεσεν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Θεακῆς τοὺς ἀξιωματικούς ὅσοι τῶ ἦσαν πιστοί, ἐκεῖ ἤγειρε τὴν σημαίαν τῆς ἀνταρσίας, καὶ κατευθυνθεὶς ἐπὶ τὴν πρωτεύουσαν ἀνηγορεύθη ἔσθθεν αὐτῆς αὐτοκράτωρ (1801), ἀσμένως συγκατατιθεμένου εἰς τούτο τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἰσαακίου.

Μανθάνων ταῦτα ὁ γηραιὸς Βοτανειάτης, συνέσπυγε μὲν ὅσον ἠδύνατο τὴν εὐνοίαν καὶ πίστιν τῶν πολιτῶν διὰ δωρεῶν, χρημάτων, ἀξιοματιῶν, καὶ

διὰ παντός μέσου δι' οὗ θέλγεται καὶ καταδημαγὼν γέεται τὸ πλῆθος, θέλων δὲ νὰ καταστήσῃ μείζονα καὶ ἀρρηκτότερον τὸν δεσμὸν τῆς εὐνοίας, ἠνάγκασε ἕκαστον τῶν συγκαλητικῶν νὰ ὑπογράψῃ μετὰ ὄρκων φρικτῶν καὶ ἀρῶν παλαυναίοτάτων, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἀνόμαζον βασιλέα ἢ δεσπότην τὸν Ἀλέξιον. Καὶ ἐτι μὲν πρόβου εὐρισκομένου τοῦ νεοῦ μνηστῆρος τούτου, καὶ ἀναγκαιζομένου ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τῆς πρωτεύουσας, ὑπεγράφων ὅλοι, πειθαρχοῦντες εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος· ἀμα δὲ ὡς ἐκεῖνος ἐφθασεν εἰς τὸ χωρίον Ἀλμείας, καὶ ἐμελλε τὴν ἐπαύριον ν' αὐλισθῇ εἰς τὰ παλάτια τοῦ Δαματρός λεγόμενα, προσελθόντες αἰφνιδίως ποδὸς τὸ λυκαυγὲς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὁ μάλιστα καὶ τινες τῶν πατρικίων, καὶ ὅλοι τῶν σωματιῶν οἱ ἄρχοντες, καὶ τινες ἄλλοι τῶν ἀφανέστερων, ἔκραζον κἀτωθεν νὰ καταβῇ ὁ πατριάρχης, ἐπειδὴ εἶχον νὰ τῷ διακοινώσωσιν σπουδαῖα πράγματα.

Ὁ πατριάρχης δὲν ἐπειθετο νὰ καταβῇ, ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς θύρας του, καὶ τὴν εἴσοδον τοῦ λαβυρίνθου ὅστις ἦγεν εἰς τὰ ὑπερῶα τῆς ἐκκλησίας, ἐπεμψε δύο ἀνεψιούς του νὰ ἐρωτήσωσιν τί τὸν ἤθελον.

Ἐν τούτοις, εἶχε συναθροισθῇ καὶ ἄλλο πλῆθος, διότι ἡδὴ εἶχε διαδοθῇ ἡ φήμη, καὶ συνέτρεχον σωρηδόν, ὅχι μόνον ἄνθρωποι ἐπιχαίροντες συνήθως εἰς τοὺς νεωτερισμούς, ἀλλὰ καὶ τῶν συνεπιωτέρων ὅχι ὀλίγοι, ὡς καὶ συγκαλητικοὶ ἐκ τῶν μὴ ἰκανῶς θεραπευθέντων ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Συλλαβόντες λοιπὸν οὗτοι τοὺς ἀνεψιούς τοῦ πατριάρχου, ἠπειλοῦν νὰ τοὺς πνίξωσιν, ἂν αὐτὸς δὲν κατέβαινε πάραυτα.

Τότε ὁ πατριάρχης, ἐκὼν εἴτε ἄκων, — ἀλλ' ἐκὼν, ὡς ἔλεγον οἱ πλείστοι, — φορέσας τὴν ἀρχιερατικὴν διπλοῖδα, καὶ ἀναλαβὼν τὰ λοιπὰ παράσημα τῆς ἀρχιερωσύνης, κατέβη ἀκχιζόμενος καὶ προσποιούμενος ὅτι ἔπασχε δῆθεν διὰ τὰ γινόμενα. Ἦσαν δὲ ταῦτα πάντα σκηνὴ (λέγει ὁ ἱστορικός Κεδρηνός), καθὼς ἀπεδείχθη ἔπειτα ἐκ τῶν πραγμάτων· διότι μόλις καταβάντα, τὸν περιεκύκλωσαν οἱ ἐξήψαντες οὕτω τὸν λαόν, καὶ κομίσαντες θρόνον, τὸν ἐκάθισαν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ ἁγίου βήματος.

Καὶ πρῶτον μὲν, διὰ τὸ πρόσχημα, τὸν παρεκάλεσαν νὰ μεταβῇ εἰς τὸν αὐτοκράτορα ὡς πρεσβευτῆς, ὅπως τοῖς ἀποδοθῇ τὸ παρ' αὐτῶν ὑπογραφὴν ἔγγραφο, ἀφοῦ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτὸς ἐσυνθηκολόγησε δῆθεν μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν βασιλέα· διότι ἄλλως, ἔκειντο μεταξύ δύο ἀτόπων ἡ νὰ κατασταθῶσιν ἐπίορκοι εὐφημοῦντες ὡς βασιλέα τὸν Ἀλέξιον, ἢ νὰ τιμωρηθῶσιν ὡς ὑδρίσαι βασιλέως.

Ὁ δὲ πατριάρχης, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνεδέχετο τὸ αἶτημα τοῦ πλῆθους καὶ ὑπέσχετο νὰ τὸ εκπληρώσῃ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, ἀφίσαντες ταῦτα πάντα, ἀνηγόρευσαν βασιλέα τὸν Ἀλέξιον Κομνηνόν, καὶ ἐκήρυξαν ἀποστάτας καὶ ἔχθρους τῶν Ῥωμαίων τοὺς μὴ τούτου ἐξήγοντας· συγγρόνως δὲ ἐδοκίμασαν νὰ διαρπάσωσιν διὰ τοῦ ὄχλου τὰς οἰκίας αὐτῶν, συμπάροντες καὶ συνευδοκοῦντες τοῦ πατριάρχου πρώτου, διὰ τοῦ δευτέρου τῆς ἐκκλησίας Στεφάνου. Οὐχ ἦττον δὲ καὶ ὁ τῆς Ἀντιοχείας πατριάρχης Θεόδωρος, ἀνακηρύχας οὗτος τὴν νέαν ἀναγορεύσιν μετ' εὐφημιῶν, προέτρεπεν εἰς ἀγασκαφὴν καὶ διαρπαγὴν τῶν οἰκιῶν τῶν ὅσοι δὲν ἠρέσκοντο εἰς τὰ γινόμενα.

Ταῦτα ἀκούμεθα, ὅτι ἐκ λατινῶν ἱστοριογράφων, εἰς οὐς μικρὰν ἔχομεν πίστιν, ἀπαιτῶν καὶ ἀσφατάτοι

αὐτῶν ἐπηρεάζονται ὑπὸ τοῦ παπικοῦ φρονήματος ἐν ᾧ ἐκπαιδεύονται ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν Βυζαντινῶν συγγραφῶν, ἐξ ὧν προκύπτει εἰς φῶς ὅτι ὁ κλήρος, εἰς τὰ πολιτικά ἀναμιγνύμενος, ἐνῷ ἀγεται καὶ φέρεται καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν ἐγκοσμίων παθῶν, ζημιῶν τὴν τε θρησκείαν καὶ τὸ κράτος. Διὸ καὶ αἱ νεώτεροι κοινωνίαι θέλουν νὰ περιορίσωσιν τὸ ἱερατεῖον εἰς μόνα τὰ τοῦ ἱεροῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπραττεν ὁ πατριάρχης ἔσθθεν τοῦ θείου καὶ περιωνύμου ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας· πέμψας δὲ κήρυκα πρὸς τὸν Ἀλέξιον, καὶ ἄλλους πρὸς τὸν γέροντα Βοτανειάτην, πρὸς ἐκεῖνον μὲν μνησθεὶς νὰ σπύσῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἀπαιτῶν συγγρόνως παρ' αὐτοῦ ἀνταμοιβὴν δι' ὅσον συνήργησεν ὅπως γίνῃ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν ἐφεσίην του· πρὸς τοῦτον δὲ, νὰ καταβῇ ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων, κατ' οὐδὲν προσηκόντων εἰς αὐτὸν τοῦ λοιποῦ. Οὕτως, ὁ πατριάρχης ἐφάνη ἀπροφάσιτος, ὡς ὅχι μόνον συμμέτοχος τῆς ἀποστασίας, ἀλλὰ καὶ πρωταίτιος.

Περίεργον καὶ χαρακτηριστικὸν τῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων κατ' ἐκεῖνους τοὺς καιροὺς εἶναι, ὅτι ὁ Βοτανειάτης, ὅταν ἤκουσε τοὺς πρὸς αὐτὸν πεμφθέντας μητροπολίτας, ἠρώτησε, «Καὶ τί μοι δίδει ὁ πατριάρχης ἀντὶ τῆς βασιλείας;» — «Τὴν βασιλείαν τὴν οὐράνιον,» ἀπεκρίθησαν εἰς αὐτόν. Ἀμέσως δὲ ὁ γέρον ἀποβάλλει τὴν πορφύραν καὶ τὰ κοκκοβαφῆ αὐτοκρατορικὰ πέδιλα, ἐνδύεται ἐσθῆτα ἰδιωτικὴν, καὶ καταβὰς ἀπέρχεται εἰς τὴν ἐν τῇ ἀκροπόλει οἰκίαν αὐτοῦ.

Ὁ Κεδρηνός, ἐξισορῶν ταῦτα, προσθέτει τὰ ἐξῆς, παράδοξα εἰς τὸν σημερινὸν αἰῶνα· «Πάντως δὲ θὰ ἤξιοῦτο (ὁ Βοτανειάτης) τῆς οὐρανόου βασιλείας, ὡς ἐπεθύμει καὶ ὡς ὑπέσχετο εἰς αὐτὸν οἱ μητροπολίται, ἐὰν ἐξ ἀρχῆς τῆς ἀποστασίας τοῦ Ἀλεξίου ἀνεχώρει καταλιπὼν τὰ ἀνάκτορα· ἐπειδὴ ὅμως εἶχεν ἐγκαρτερήσει μέχρι πολέμου, καὶ ὑπέφερε νὰ ἴδῃ τοσαύτην πτώσιν ὁμοφύλων ἀνδρῶν, καὶ μόνον ἀφοῦ ἐθραύσθη καὶ κατεσεύσθη ὑπὸ τῶν πολιτῶν παρήτησεν ἄκων τὴν βασιλείαν, ἀγνοῶν ἐὰν λάβῃ εἰς ἀντιμισθίαν τῆς ἐπιγείου βασιλείας τὴν οὐράνιον. Ἀλλὰ περὶ τούτου γινώσκει ὁ Θεός.»

Ἡ πτώσις τοῦ Βοτανειάτου συνέβη τὴν 31 αὐγούστου· εἰσῆλθε δὲ ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός εἰς τὰ ἀνάκτορα περὶ δειλὴν τῆς ἐπιούσης, καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἐν μέσω ἀπέριου πλῆθους εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, ἐταινιωθὴ ἄνωθεν τοῦ ἄμβωνος διὰ τῶν χειρῶν τοῦ πατριάρχου τῷ βασιλικῷ διαδήματι, καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων.

Ἐκαλούμεθα καὶ ἡμεῖς τότε Ῥωμαῖοι, καὶ ἀνειχόμεθα τὸ ξένον καί, ὡς ξένον, ἀτιμον τούτο ἐθνικὸν ὄνομα ἕως χθές, καθὼς ἀνέχονται αὐτὸ οἱ Δάκες ἕως σήμερον.

Ἐνταῦθα λέγει ἡ ἱστορία τοῦ Κεδρηνοῦ· ἀναλαμβάνει δὲ αὐτὴν ὁ Ἰωάννης Σκυλίτζης, ἐπιλεγόμενος κουροπαλάτης', καὶ ζήσας περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ

(1) Ἡ ἐξὴν καὶ κακόνχος λέξις αὕτη ἦτο τίτλος μεγάλης τιμᾶς παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς· παράγεται μὲν ἐκ τῶν λατινικῶν λέξεων eura (εροντίς) καὶ palatium (ἀνάκτορον) καὶ ἀναλογεῖ πρὸς τὸν τίτλον epi-palatinus τῶν κιν. εὐρωπαϊκῶν αὐτῶν, ἀλλὰ τότε τὸ ἀξίωμα τοῦ κουροπαλάτου ἐπῆρθετο ἀμέσως μετὰ τὸ τοῦ βασιλέως. Ἡράκλειος δὲ θεοδώρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν τὴν μετ' βασιλείᾳ πρώτην ἀρχὴν κεντημέων, κουροπαλάτην δὲ αὐτόν οἱ «περὶ τὰ βασιλεῖα καλεῖν εἰώθασι.» (Νικήφ. ἐν Ἐπιτ. Ἰστ.) «Βάρδας μὲν γὰρ ἐφ' ἑαυτὸν τὴν ἀρχὴν ὑποποιούμενος, πρῶτον μὲν κουροπαλάτης» κτλ. (Νικήφ. Παράγ.) Ὁ αὐτὸς οὗτος

ἐκεῖνος ἐνδεκάτου αἰῶνος· Κατὰ τὸν ἱστοριογράφον λοιπὸν τοῦτον, ὁ Ἀλέξιος Κομνηνός, ἀναζωσάμενος τὴν βασιλείαν κατ' ὄν τρόπον εἶδομεν, ἀφιερώσεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τὴν οικονομίαν τῶν ἑαυτοῦς πραγμάτων, ἀλλοτριώσας τούτου παντάπασι τὴν βασιλείαν, ὥστε νὰ μὴ διορίζωνται τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως οἱ ἐπὶ τῆς οικονομίας καὶ τῆς λοιπῆς προνοίας τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἀλλὰ νὰ ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ πατριάρχου.

Ἰδὼν δὲ τὴν ὑπάρχουσαν ἐνδειαν τοῦ ταμείου, ἐπέβαλε φόρους βαρεῖς εἰς τὸ δημόσιον, καὶ ἠλάττωσε τοὺς μισθοὺς τῶν ἐν ἀξιώμασιν, ἀλλ' ἐνταυτῷ ἐφράντισεν ἐκ φειδωλίας νὰ προσθήσῃ καὶ ἄλλους ἀγροὺς εἰς τὴν βασιλείαν· διὸ καὶ ἀπεστέρησε τοὺς ἰδιώτας πολλῶν κτημάτων, παριδὼν τὰ χρυσοῦσθρα αὐτῶν. Ἐνέσκηψε δὲ καὶ εἰς τινὰ τῶν μοναστηρίων, ὧν πολλὰς ἀφῆρεσε κτήσεις, τροπολογίσας τὸ πρᾶγμα ὅτι, ἐπειδὴ ὀλίγον ἀρκεῖ εἰς τοὺς μονάζοντας, τὸ περιττὸν ἔπρεπε νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸ δημόσιον. — «πράξις, λέγει ὁ Σκυλίτζης, φαινομένη μὲν ὡς ἀσεβῆς καὶ παρὰ νόμον, ὥς καὶ ἱεροσυλος, πρὸς τοὺς ἀκρίτως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου θεωροῦντας αὐτὴν, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμβριθῶς καὶ πνευματικῶς ἐξετάζοντας μὴδὲν ἄτοπον ἀποτελοῦσα, ἐπειδὴ φέρει εἰς ἀκτημοσύνην τοὺς ταύτην ἐπαγγεिलाμένους, καὶ τὴν συβαρατικὴν καὶ χλιδῶσαν περικόπτει τρυφὴν, καὶ μὴδὲ τῶν πρὸς χρεῖαν ἐπιτηδείων καὶ ἀναγκαίων ἀποστερεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγρογέιτονας ἀπαλλάττει ἀπὸ τῆς τῶν μοναχῶν κακότητος καὶ πλεονεξίας. Καὶ εἶθε μάλιστα, προσθέτει ὁ σύγχρονος ἱστοριογράφος, αὐτὸ τούτο νὰ κατορθοῦτο, ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν μοναστηρίων, ἀλλὰ καὶ ἐν γένει ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων.»

Ὁ Σκυλίτζης φαίνεται προϋούσης τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου φιλόθρησκος καὶ εὐλαβῆς, ἀλλ' ὅχι ὅμως καὶ τετυφλωμένος ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ τῶν καιρῶν ἐκεῖνων μέχρι οὗ νὰ μὴ διακρίνῃ τὰς ἀνωτέρω ἀληθείας.

Ὁ πατριάρχης, λέγει κατωτέρω ὁ ἱστοριογράφος ὃν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν, θάρσυσας ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπλήσου εὐνοίας τοῦ βασιλέως, ἐφρονηματίσθη κατ' αὐτοῦ, ὥστε ἐὰν ποτε ἤθελέ τι ἢ ὄραμα ὑπὲρ τινος, δὲν περιωρίζετο εἰς αἰτήσεις καὶ παραίνεσεις, ἀλλὰ πολλάκις ἀποτυγχάνων τοῦ ποθομένου διὰ τὸ συνεχὲς καὶ φορτικὸν τῶν αἰτήσεων, μετεχειρίζετο καὶ ἀπειλὰς καὶ ἐπιτίμια ἄτοπα· ἂν δὲ ὁ βασιλεὺς δὲν ἐπειθετο, κατήντα ὁ πατριάρχης καὶ ν' ἀπειλῇ ἐκπτώσιν τῆς βασιλείας, ἐπιλέγων ἤττον τι δημῶδες καὶ καθημαζευμένον ἐκεῖνον τοῦ καιροῦ, «εἰ σε ἐκτίσα φύρονε, εἰώ ἵνα σὲ γαλάσω.» — Ἐὼ ἐπρόφερε τότε ὁ βυζαντινὸς λαὸς τὴν λέξιν ἐγώ.

ἠθελσε δὲ πρὸς τούτοις ὁ πατριάρχης ἐκεῖνος καὶ νὰ φορῇ πέδιλα κοκκοβαφῆ (κόκκινα), ὡς οἱ αὐτοκράτορες, λέγων ὅτι τούτο ἦτο ἔθος τῆς παλαιᾶς ἱερωσύνης, καὶ ὅτι τοιοῦτου χρώματος πέδιλα ἔπρεπε νὰ φορῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς, ἐπειδὴ οὐδόλως, ἔλεγεν, ἢ ὀλίγον διεφέρεν ἡ ἱερωσύνη τῆς βασιλείας· μάλιστα δ' ἐπειδὴ ἡ ἱερωσύνη εἶναι τιμιωτέρα, εἰς τὴν ἱερωσύνην μᾶλλον ἔπρεπον οἱ ἐπίτιμοι στολισμαί.

Ταῦτα ἀκούων ὁ βασιλεὺς ὑπ' ὀδόντα λαλοῦντος Ἰωάννης Σκυλίτζης ὑπέβη καὶ πρωτοβεστιάριος καὶ ἀρουγχιάρης τῆς βίβλ. (ἀρουγγία ἐλεγετο μοῖρα στρατιωτικῆ βίβλ. ἢ θεῆ ἢ φρούρα.)

μενα, λέγει ο ιστοριογράφος (ὡς ἂν ἤθελεν εἰπεῖ Γάλλος τίς sous sa barbe), ἐσπεύσε νὰ πράξῃ μᾶλλον ἢ νὰ παθῇ. Ὅθεν, ἐφισταμένης τῆς ἐροτῆς τῶν ἀρχαγγέλων, καὶ ἐξεληθόντος τοῦ πατριάρχου εἰς ναὸν κείμενον πρὸ τῆς πόλεως ἵνα ἐκτελέσῃ φιλοτιμῶς τὰ τῆς ἐροτῆς, ὁ βασιλεὺς, ὡς ἐρμῆιον ἀρπάσας τὴν εὐκαίριαν, ὅπως μὴ γίνῃ θόρυβος καὶ ταραχὴ, ἀποστέλλει εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον στίφος στρατιωτικῶν (Βαράγγους ὀνομάζε τούς στρατιώτας τούτους ἢ τότε κοινῇ διάλεκτος) αὐτὸ δ' ἐπαιρεῖ τὸν πατριάρχην ἐκ τοῦ θρόνου ἀνάρπαστον, τὸν καθίζει ἀτίμως ἐπὶ ἡμιόνου, καὶ οὕτω τὸν συνελαύνει μέχρι τῆς ἐν Βλαγέρναις ἀκτῆς, αὐτὸν τε καὶ τοὺς δύο ἀνεψιούς του· ἐκεῖθεν δὲ ἐμβυθασθέντα εἰς λέμβον τὸν περιορίζει εἰς τὴν Προκόννησον (τανῶν νῆσον Πρίγκηπον).

Ἐκεῖ συσκέπτεται ὁ πατριάρχης ἐπὶ τοῦ παθήματος μετὰ τινῶν τῶν μητροπολιτῶν, καὶ θέλει νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου πρὶν ἀποβληθῆ ἀτίμως ὑπὸ συνόδου· ἀλλ' οἱ μητροπολιταί, μὴ εὐρίσκοντες εὐλογοντὴν κατ' αὐτοῦ καταφορὰν τοῦ βασιλέως, δὲν ἤθελον νὰ τὸν καθαιρέσωσι. Φροντίζοντας δὲ τοῦ βασιλέως περὶ τούτου διηκνῶς, ὁ πατριάρχης ἠσθένησε καὶ ἀ-

πέθωσεν ἐν τῷ μεταξύ εἰρηκτικῶς. Τὸ τέλος τοῦτο ἐνέβαλεν εἰς μετάνοιαν τὸν βασιλέα, ἐκπλαγέντα μάλιστα ἐκ τινος θαύματος. Ἡ δεξιὰ χεὶρ τοῦ πατριάρχου, σταυροειδῶς σχηματισθεῖσα, καθὼς ὅταν εὐλογῶσιν οἱ ἱερεῖς ἐπιφωνοῦντες τὴν εἰρήνην εἰς τὸν λαόν, ἔμεινε ἀτρεπτος, μὴ ἀλλοιωθεῖσα ὑπὸ τῆς νεκρώσεως τοῦ σώματος.

Καὶ ὁ ιστοριογράφος οὐδεμίαν ἐπιφέρει ἐπὶ τούτου ἰδίαν παρατήρησιν.

Τότε ἐχειροτονήθη καὶ ἀνέβη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ὁ μέχρι τοῦδε πρόεδρος καὶ πρωτοβεστιάριος Κωνσταντῖνος ὁ Λειγουδης, ἀνὴρ διακεκριμμένος ἐπὶ σοφίᾳ.

Μερὶ δὲ τοῦ Βοτανειάτου, οὗτος ἐτελεύτησεν εἰς εἰς μοναστήριον.

II ΣΙΒΗΡΙΑ.

Ἡ μεγάλη καὶ υπερβύρειος γῶρα τῆς Σιβηρίας, κειμένη ἐν τῇ ἀσιατικῇ Ῥωσίᾳ, ὑποδιαιρεῖται εἰς ἐννέα ἐπαρχίας· ἐξ αὐτῶν πλησιέστεραι εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Ῥωσίαν εἶναι ἡ Τοβόλσκα καὶ ἡ Ὀμσκα·

μετὰ ταῦτα δὲ, πρὸς ἀνατολὰς, κείνται ἡ Τομσκα καὶ Γενισεϊσκα, παρέκει δὲ, πρὸς ἀνατολὰς πάντοτε, ἡ Ἰρκούσκα, ἡ Ἰακουτκα, ἡ Ὀμόσκα, ἡ Καμφάτκα, καὶ βορειότερα πασῶν ἡ Τούκτκα, ἡ ἄκρα τις σχηματίζει τὴν μίαν τῶν ὄχθων τοῦ Βεργιγγεῖου πορθμοῦ. Τὴν ἄλλην ὄχθην τοῦ πορθμοῦ τούτου σχηματίζει, ὡς γνωστὸν, ἡ βορειοτάτη ἄκρα τῆς Ἀμερικῆς. Τὴν Σιβηρίαν ὀρίζουσι πρὸς δυσμὰς μὲν τὰ Οὐράλια ὄρη, διαχωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσίας, πρὸς βορρᾶν δὲ ἡ παγωμένη θάλασσα, πρὸς νότον δὲ ἡ Ταοταρία, ἡ Μογγολία καὶ ἡ Μανσουρία, πρὸς ἀνατολὰς δὲ ὁ ἀνατολικὸς Ὠκεανός· ἐνῷ δὲ ἡ ἐ-

Τάρανδος· Ἡ περὶ ταύτην ἐν τῷ κεντρικῷ μέρει τῆς Σιβηρίας ἐκτεταμένη ἐστὶν ἐπιπέδου περὶ τὰς 40,000 τετραγωνικῶν λευγῶν, δὲν ἔχει κατοίκους πλείονας τοῦ ἐνός μέχρι δύο εκατομμυρίων. Ὁ πληθυσμὸς τῆς γῶρας ταύτης εἶναι λίαν ἑτερογενῆς, συγκεῖμενος ἐκ Τογγουσίων, Ὀσριάκων, Μογγόλων, Ταρτάρων, Σαμογεδῶν, Κουριλαίων, Καμφατκαίων· ὅλων δὲ τούτων διαφέρουσι τὰ τε ἦθη καὶ ἡ γλῶσσα. Ἡ Ῥωσικὴ κυβέρνησις ἔχει διηρημένην τὴν Σιβηρίαν εἰς τρία κυβερνεῖα· τὸ τῆς Ἰρκούσκα, τὸ τῆς Τοβόλσκα, καὶ τὸ τῆς Τομσκα· ἐκεῖ δ' ἐξορίζει, ὡς γνωστὸν, τοὺς πολιτικούς καταδίκους.

Εὐρυτάτη τῶν ἐννέα ἐπαρχιῶν τῆς Σιβηρίας εἶναι ἡ Ἰακουτκα, ἣν διατέμνει ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν ὁ μέγας ποταμὸς Λένας. Ἐχει δὲ εἰς τὸ κέντρον σχεδὸν αὐτῆς πρωτεύουσαν ὁμώνυμον, κειμένην ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ.

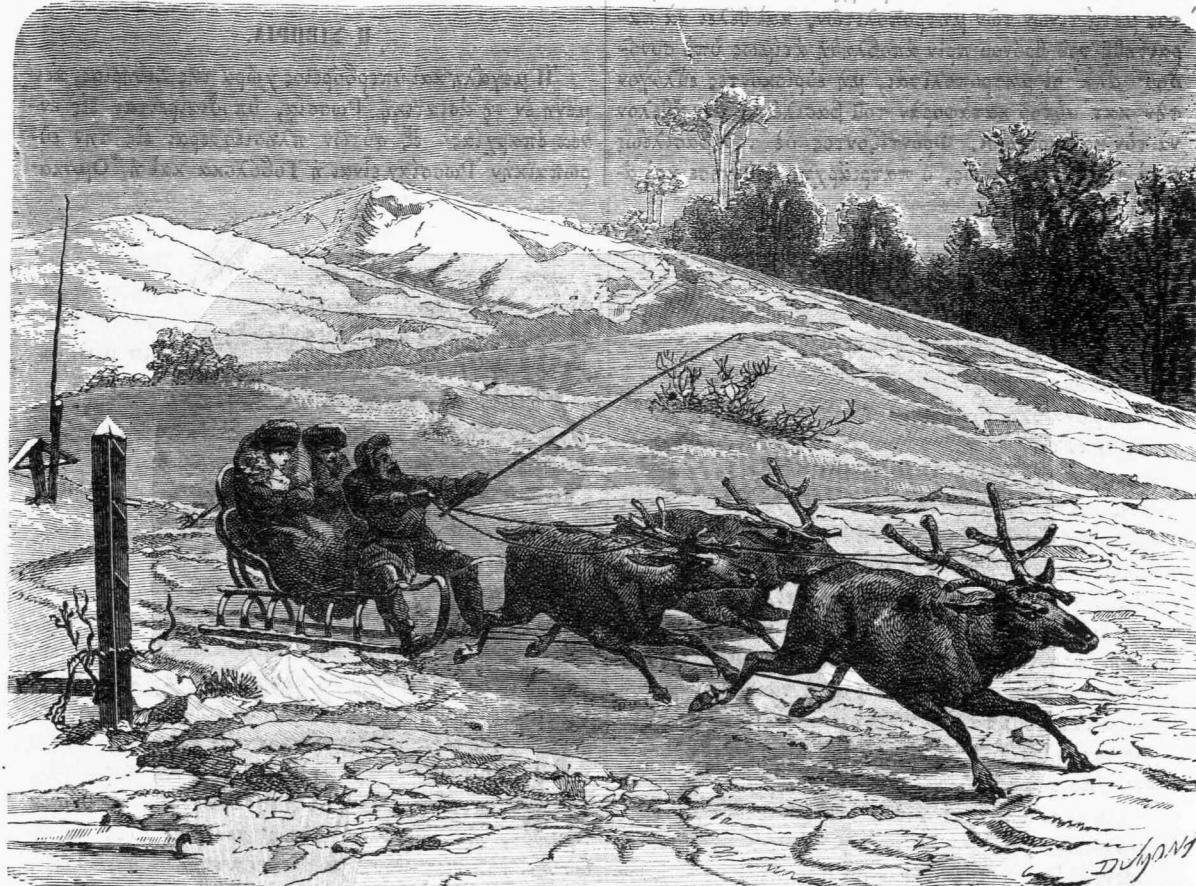
Εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὁ χειμὼν διαρκεῖ οκτὼ μῆνας, ἓνα μῆνα τὸ ἔαρ, ἓνα τὸ φθινόπωρον, καὶ δύο τὸ θέρος, ὅτε γίνεται καὶ ἐκεῖ πολὺς καύσων.

Ὅσον ἄλλιος καὶ ἂν ἦναι τόπος τις, σπανίως στερεῖται πάσης τέρψεως. Κατὰ τοὺς δύο θερινούς μῆνας, οἱ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας βλέπουσι τὸν ἥλιον σχεδὸν πάντοτε· μόλις δύει, καὶ πάλιν ἀνατέλλει.

Τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Λένα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰακουτκα ἀφθονοῦσιν ἐξαιρετῶν ἰχθύων, τοὺς ὁποίους οἱ

κάτοικοι τρώγουσιν ὠμούς καὶ ἀλατάτους, διὰ τὴν ἐλλείψιν ἀλατός. Σκαπτοῦσι πλησίον τοῦ τόπου ἐνθα τοὺς ἀλιεύουσι λακκὸν βαθύ, στρώνουσιν εἰς τὸν πυθμένα φλοιούς δένδρων, ὡς καὶ εἰς τὰ πλάγια, χυνοῦσιν ἐντὸς τοῦ λακκοῦ τοὺς ἰχθῦς, ἀφῶ ἀφαιρέσωσι τὰ ἐντόσθια καὶ τὰ ὅστα των, καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀφίονου οὕτω νὰ σαποῦσι, μέγιστον ἀναλύονται εἰς πόλτον τινὰ κυανοῦν, καὶ οὕτω τοὺς τρώγουσιν. Εἰς τοὺς ἐρωτῶντας αὐτοὺς, πῶς δὲν ἀδιάζουσι τοιοῦτους ἰχθῦς σεσηπότας, ἀποκρίνονται γελῶντες, «Μήπως καὶ οἱ ναυτοὶ ἰχθῦς τοὺς ὁποίους σὺ τρώγεις δὲν σάπονται ὡσαύτως ἐντὸς τοῦ στομάχου σου;»

Πολλοῦ τῆς Σιβηρίας ἀπαντᾶται σφριγγώσα βλάστησις, δάση, μάλιστα δὲ θαμνῶνες πυκνότεροι, τού-

Κάτοικοι τῆς Σιβηρίας ὀδοποροῦντες ἐπὶ χαμουλκοῦ, συρομένης ὑπο ταρανδῶν.

ὁποίους ὁ κύων μόλις δύναται νὰ διαπεράσῃ. Καρποὶ ὅμως ἄλλοι δὲν εὐρίσκονται ἢ μυρτίλος ὁ ἐρυθρὸς (καρπὸς τις ὑπόζυμος εἰς κόκκους σφαιροειδεῖς), ἔμπετραν μέλαν (camarine), ῥιβήσιον ἐρυθρὸν (τὸ κοινῶς λεγόμενον φραγκοστάφυλον), ἀρκτοβότρως (ἀρκουδοστάφυλον) καὶ κόκκοι κυνοσβάτου (ἀγριοτριανταφυλλίας).

Ἡ γεωργία εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος εἰς τὸ πλεῖστον τῆς Σιβηρίας· μόνον πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸς νότον εὐδοκимоῦσιν οἱ δημητριακοὶ καρποί. Μεταλλεῖα ὅμως εὐρίσκονται ἀφθονα καὶ πολὺτιμα.

Ἡ χιών σχηματίζει στρώμα ὑψηλότερον τῶν οἰκιῶν· ὁ ἄνεμος πνέει σφοδρῶς, ὥστε μόλις κρατεῖται ὁ ἄνθρωπος εἰς τοὺς πόδας του· τὸ ψῦχος κόπτει τὴν ἀναπνοήν, καὶ ἐπὶ δύο μῆνας τοῦ χειμῶνος δὲν βλέπει τις ἥλιον.

Οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἐκ κυνηγεσίας, φνεύοντες ἀλώπεκας παντοίων χρωμάτων, σκιούρους, ἄρκτους μελαινας τε καὶ λευκάς, λευκοκίτιδας (κακούμια), σίμωνας (σαμούρια, Ῥωσιστὶ σο πόλ ἢ ζαπέλ), ἰππάκρους, καὶ ταρανδούς, οὗς ὁ Ἡσύχιος ὀρθῶς γαφακτρίζει ὡς «ζῶα ἐλάφου παραπλήσια, ὧν τὰς δορὰς εἰς χιτῶνας χρωταῖ οἱ Σκύθαι.» Ἄλλ' ὁ ταρανδὸς παρέχει καὶ γάλα καλόν, καὶ ζῶν καθίσταται γρησιμώτατος εἰς τοὺς κατοίκους τῶν τόπων ἐκείνων, ὡς ὑποζυγοῦμενος καὶ ἔλκων ἐπὶ τῆς χιάνος τὰς ὀδοπορικὰς χαμουλκούς.

Ὁ ταρανδὸς ἔχει μέγεθος μᾶσχου διετοῦς, καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὸ ζῶον τοῦτο κατὰ τοὺς πόδας καὶ τὸ ῥύγχος, ἀλλὰ κατὰ τὸ λοιπὸν σῶμα εἶναι ἐλάφου. Τὰ κέρατα τοῦ ταρανδοῦ εἶναι μακρότερα τῶν τῆς ἐλάφου,

ή δε θόρα του λευκή ή οφρηνός (κονίως μουντή). Αι κινήσεις του έχουν χαλιν. Κατά πέν έτος πέπτουσι τα κέρατά του, τα δε αναφύσιν να νέα αποκτώσιν έτι ένα κλάδον. Καθ' ήν εποχήν πέπτουσι, το ζώον καθίσταται άσθενές και ανάκονον προς εργασίαν.

Αι χαμουλκοί, εις την Σιβηριάν ονομαζονται ναρκ' εν γενει δε σύρονται υπό τριών τάρανδων, οίτινες τρέπονται προς τα δεξιά ή άριστερά, κατά θέλησιν του ελαύνοντός αυτους, δια σχοινίων δεδεμένων εις τους κλάδους των κέρατων. Ο ελαύνων κρατεί προς τουτοις άντι μαστιγος μακράν τινα ράβδον, έχουσαν εις την άκρην σιδήρον, και δι' αυτής συνεχει τους τάρανδους. Τόσον δε άσφαλείς και ελαφρούς έχουσι τους πόδας τα ζώα ταύτα, ώστε ποτέ δεν βυθίζονται εντός της χιόνος, άλλ' ευρίσκονται πάντοτε εις την επιφανειαν αυτής, και ο ελαύνων δεν έχει χρείαν να τά οδηγη εις τους κερασαγμένους ή πεπατημένους δρόμους, διότι μόνον ανακαλύπτουσι την ασφαλεστέραν οδόν.

Η δε άκυποδία των είναι θαυμασία· αναβαίνουσι τους δυσβατότάτους των λόφων, και τους καταβαίνουσι χωρίς ποτέ να βραδύνουσι το βήμα. Δύνασαι δε να τα αναγκαιώσιν ακινδύνως επί κρημνού.

Οι οδηγοί των τάρανδων ουδέμίαν φροντίδα έχουσι περι τροφής των αγαθών τουτων ζώων, τρωγόντων τα χορτα άτινα ευρίσκονται υπό την χιόναν· όταν πεινώσιν, απολύονται ελευθερα προς αναζήτησιν του χορτου το όποιον αγαπούν, και αφού χορτάσων επανέρχονται μόνον υπό τον ζυγόν. Είναι δε καρτερικά και άντέχουσι εις τον πολύν κόπον· δύναται να διατρέξωσι τριακόνα χιλιόμετρα άπνευστί. Όταν αποκάμωσι, εξαπλούνται επί της χιόνος, αναπαύονται εκεί ολίγον, και έπειτα επαναλαμβάνουσι τον δρόμον ως ουδόλωσ αποκαμύοντα πρό μικρού. Απειθούν δε μόνον όταν ο οδηγός των, κεκμηκότα έτι, θέληση να τα βιάση εις δρόμον· τότε θανατώνονται μάλλον, αλλά δεν προχωρούν. Το αυτό λεγεται ότι συμβαίνει και εις τους σκύλους, τους όποιους άντι τάρανδων μεταχειρίζονται προς τα ανατολικά μέρη της Σιβηρίας.

Ο τάρανδος δεν υποφέρει τον καύσονα, και δια τουτο από του άπριλιου μηνός κατευθύνεται προς τα Ουράλια όρη, όπου αι χιόνες ουδέποτε διαλύονται. Τότε λοιπόν όλοι όσοι έχου τάρανδους τους σημειούν δια στίγματος, έκασος ιδίου, έπειτα δε τους αφήνουν ελευθερούς, και τα ταλαίπωρα ταύτα ζώα επανέρχονται κατά την προσέγγισιν του χειμώνας εις τους κυρίους των.

Αι χαμουλκοί των μακρυνών όδοιποριών είναι σκεπαστά· έχουσι στρώμα εκ πτερόν, εφ' απλώματα εκ σισυρών παχειών, μικράς θυρίδας προς ανάνεωσιν του άέρος, και δι' αυτών όδοιπορεί τις, όχι καθήμενος, αλλά κοιτώμενος ως εις την κλίνην του. Οι Σιβηριανοί δεν έννοούν άλλον τρόπον όδοιπορίας παρά τουτον.

ΝΕΩΤΕΡΑ

ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ.

Εξεδόθησαν κατ' αυτας εν Ιεροσολύμοις, μεταφρασθέντες εκ της γερμανικής υπό του Κ. Ιερωνύμου Μυριανθίως, διδάκτορος της φιλοσοφίας και καθηγητου της θεολογίας εν τη Θεολογική Σχολή των Ιερο-

σολυμών « Ερνέστου Λουθάδου, διδάκτορος και καθηγητου της θεολογίας, ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΟΙ » περί των θεμελιωδών αληθειών του ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ, έγκρίσει μὲν του Μακαριωτάτου Πατριάρχου των Ιεροσολυμών Κυρίλλου του Β', τυποίς δε του Αγίου Τάφου.

Το έργον είναι οικοδομητικώτατον, εξαίρετον και ως συγγραφή, και ως μεταφρασις, και ως τυπωσις· αληθώς δε το ιεροσολυμητικόν προίον τουτο φανήσεται τοις πάσι ευπρόσδεκτον. Το βιβλίον σύγκειται εκ 300 σελιδων εις 8^{ον} τιμάται δε 25 γροσιών τουρκικών.

— Έκ τινος εφημερίδος αγγλικής άρουμεθα τον επόμενον κατάλογον των επιχορηγήσεων ών απολαύουσιν οι ήγεμόνες των λαών της Ευρώπης.

Ο αυτοκράτωρ της Ρωσίας	42,000,000 φρ.
Ο της Γαλλίας	35,000,000 »
Ο σουλτάνος της Τουρκίας	33,000,000 »
Ο αυτοκράτωρ της Αυστρίας	20,000,000 »
Ο βασιλεύς της Ιταλίας	16,000,000 »
Ο της Πρωσίας	12,000,000 »
Η βασίλισσα της Αγγλίας	11,750,000 »
Ο βασιλεύς της Βαυαρίας	6,250,000 »
Ο της Πορτογαλλίας	3,325,000 »
Ο της Ολλανδίας	2,500,000 »
Ο της Σουηδίας	1,300,000 »
Ο της Δανίας	1,200,000 »
Ο της Βυρτεμβέργης	1,000,000 »
Ο πάπας	1,000,000 »

— Εις τον βοτανικόν κήπον των Παρισίων κατεπέταξεν εσχάτως ωραίος τις ψιττακός, δραπετεύσας τις οίδε πόθεν, και εξαθήσεν επί δένδρου κειμένου πλησίον των κλωθών όπου είναι έγκεκλεισμένοι οι παντοίων ειδών ψιττακοί, ών βρήθει ο δημόσιος ούτοσκήπος, συνηγμένων πανταχούθεν της γής. Εις τουτο το μέρος ειλικυσαν, ως φαίνεται, τάν δραπέτην αι φωναί των όμοίων του· αλλά μη θέλων να δεσμευθί ως αυτοί, επέτα από κλάδου εις κλάδον, ώστε καθίστα ματαιάς τας προσπαθείας των ζητούντων να τον συλλάβωσι. Τότε εις των επιτηρητών του βοτανικού κήπου ελαβε ΤΥΦΕΚΙΟΝ, έμβολών δε εις αυτό πυρόκονιν, κατεβίβασεν έπειτα επ' αυτής στρογγύλον τι βύσμα ελαφρόν, αλειμμένον εις λίπος· τέλος δε χύσας εν τῷ σωλήνι του τυφεκίου και ήμισυ ποτήριον ΥΔΑΤΟΣ, εσχόπευσε προς το πτηνόν, καθήμενον έτι επί του δένδρου, επυροβόλησε, και το έρριψε χαμαι, ζαλισμένον μὲν, αλλά ζών, και ούτω το συνέλαβε.

ΤΑ ΤΟΥ ΣΥΡΜΟΥ

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΔΙΑΦΟΡΑ.

Εν Παρισίοις, 15(27) όκτωβρίου, 1869.

Άκουσε λοιπόν.

Οι χειμερινοί επενδύται των γυναικῶν, εις μὲν τας συνήθεις εκδρομάς, θά ηναι παλετά (paletots), εις δε τας επισήμους, καζάκαι (casaques).

Και τα μὲν παλετά θά ηναι ως πάντοτε εξ ύφασμάτων πολυγνῶν (peluchés), ή εξ έριούχου πολυμή-

λου (drap moutonné), διάλου άνευ πυκασμάτων (garnitures), ή ολίγων·—μόνον εν λέγγον (galon) ή ολίγων βελούδον. Μεγάλα τα κομβία· τετραγωνοί οι θυλακες εις τας δύο πλευράς, και αναστρέμματα (revers) σχηματίζοντα τράχηλον τετραγωνικόν εις τον αυχένα, ή και στρογγύλον (col carré ou col droit).

Σε τα γραφω, βλεπεις, και γαλλικά, όχι μόνον δια να ευχαριστήσω την καταγελαστον γαλλομανίαν σας, αλλά και δια να εξηγήσω σαφέστερον τας καινολογίας μου, — μολοντι δεν είναι νέα όλα μου αυται αι λέξεις, και μόνον ολίγη καλή θέλησις χρειάζεται δια να γίνουιν άπασται.

Δεν υποφέρω, αδελφή Έλληνοδίκη, να σε ακουω έχουσαν γαρνι τουράις· πως δεν καταλαμβάνεις, ου ή τόσο φιλόκαλος και τόσο νοήμων, ότι δεν γυνεύονται τοιαυτά λέξεις υπό λαού έχοντος γλώσσαν όποια ή γλώσσά μας; Πυκάσματα λέγε, άντι γαρνιτούραις, εις το εξής· ή θά με κάμης να κρατήσω με τας δύο χειράς τα ότά μου και να πάρω τα βουναί!

Ειξεύρεις ότι γίνεσαι άσχημη όταν προφέρης τοιαυτα κακοπρόφερα;

Αι δε καζάκαι (λέγω δε καζάκαι, διότι αυται είναι ένδυμα έχον ιδίαν τοιαύτην ονομασίαν) αι μάλλον πλούσιαι θά ηναι ή εξ έριούχου άπλου, ή εκ βελούδου παντός βαθέος χρώματος. Αυται δε θά φορουνται πυκασμένοι ή δια σισύρας (γουναικου δηλαδή) ή δια κροσσών συγκεκλωσμένων και καμποιειδῶν (chenilles), ή δια πλουσιών σειρητιών (passementeries), αναμειγμένων με διάτρητα (guipures).

Αλλά το άριστον πρότυπον τοιούτου ένδύματος θά ηναι πάντοτε ή καζάκα ή επιλεγομένη μουσκαταρική (mousquetaire), τουτέστιν ή απλή εκείνη και απεριττος, ή κοντή και ξενή, ή ανοικτή εις τας δύο πλευράς, μετα αναστρεμμάτων κρατουμένων δια κομβίων, έχουσα, εις μὲν τας χειρίδας, πλατυτάτας παρυφάς (hauts parements) επί δε του στήθους, αναστρέμματα, και εις τους γύρους μόνον εν λέγγον, ή μάλλον μίαν λωρίδα από ατλάζιον.

Μ' έρωτάς πόσα μέτρα ύφασματος χρειάζονται δια μίαν εσθήτα άνευ προσθέτων ποδογύρων (φαλβαλάδων), και πόσα δι' άλλην έχουσαν τοιούτους. Η άπόκρισις είναι δύσκολος, διότι τουτο εξαρτάται και εκ των αναστημάτων, και εκ του πλάτους των ποδογύρων και εκ του πλήθους των, και πρό παντός άλλου εκ του πλάτους του ύφασματος. Αλλ' όμως, συμβουλευθεϊσα αξίαν τινα ράπτριαν των ένταυθα, ως έγγιστα υπολογίσασαν επί μετρίου αναστήματος, δεν απέχω της αληθείας πλέον του ήμισους ή, το πολυ, τριών τετάρτων ενός μέτρου, λέγουσα σοι ότι, δια μὲν εσθήτα μετρίως ποδήρη απαιτείται 15 μέτρων ύφασμα· δια δε την αυτην εσθήτα, ή προσθήκη των γύρων απαιτεί έτέρων 5 μέτρων ύφασμα. Και ή μὲν εσθής ήτις ζυρίζει την γην χωρίς να σύρεται, στερείται δε και ποδογύρων, έχει 4 μέτρων ευρύτητα· ή δε μετα ποδογύρων, έχει αυτη μὲν ευρύτητα μέτρων 3. 25, οι δε ποδογυροι απαιτουν 5 μέτρα, εάν ηναι απλῶς στολιδῶδες (σουφρωμένοι), ή 7 μέτρα, εάν τους θέλης συνεπτυγμένους (plissés).

Η ευρύτης πάσης εσθήτος αυξάνει αναλόγως του μήκους το όποιον αφήνεται εις τα όπισω.

Κόπτονται δε όλα σχεδόν αι εσθήτες κατά τον επόμενον τρόπον· το φύλλον το εμπρόσθιον καθως και

τα πλάμα, λοζά· συρόπτεται δε ή ευθεία πλευρά των πλαγιών φύλλων μετά του εμπροσθίου φύλλου.

Κατά τον χειμῶνα τουτον, θά γίνη χρῆσις πολλή χρυσῶν άνθῶν επί της κάμης εις τους χορούς και τας μουσικας συναναστροφάς. Εις τας τοιαύτας συναναστροφάς τα μεταξίνα ύφασματα θά έχωσι συνυφασμένα χρυσά και άργυρά νήματα, σχηματίζοντα άνθη ή φύλλα. Ωσαύτως και τα τούλλια ή αι γάζαι θά ηναι με χρυσας ή άργυρας γραμμάς. Πολλά λέγνα και κεντήματα χρυσά βλέπω επεράμμενα και εις τους επενδύτας τους οικιακούς, ως και εις τους μεθ' ών εισέρχονται αι γυναίκες εις τα θεάτρα.

Εις τον κόσμον τουτον εδῶ, όστις πάντα σκώπτει, πάντα μυκτηρίζει, εις πάντα ευρίσκει τι να εξουχίση, και κατά πάντα θεωρεί έαυτον άλθναστον, πολλά έχει τις να σκώψη, πολλά να μυκτηρίση, πολλά να εξελέξη ως άτοπα ή προφανώς ήμαρτημένα. Μεταξύ του πλήθους των εν τη πρωτεύουση ταυτη εκδιδομένων εφημεριδῶν, είναι και τις καλομένη Figaro, ομώνυμος (ουκ οίδα πως) του κακοθούς ισπανου κορέως όν, μόλις γνωστον παρ' ολίγοις εκ του μυθιστορηματος του Beaumarchais, ή μουσική του Ροσσίνη κατέστησε πασίγνωστον. Η εφημερις αυτη έχει δια τα σκώμματα και την λοιπήν περτερείαν αυτης μεγάλην ένταυθα διάδοσιν. Ευρίσκεται πανταχού. Προχθές λοιπόν ανέγνωσα εν αυτη τα επόμενα·

Il y a en ce moment, dans toute la chrétienté, 134 évêchés vacants, etc. etc.

« Ο έστι μεθερμηνευόμενον, « Σήμερον, εις όλην την χριστιανωσύνην υπάρχουν 134 επισκοπαί κεναι, » κτλ.

Ενεθυμήθην πάραυτα τας μαίας, τας τίτθας και εν γενει τα πτωγά και άμαθη γραϊδία των τόπων μας, όταν αποτροπιαζόμενα επισπανούσι· — Χριστέ μου! τέτοιον κακό να μὲν το ιδῆ ποτέ μήτε χριστιανός, μήτε Αλαμάννος!

Ως αν μη ησαν χριστιανοί και οι Αλαμάννοι, τουτέστιν οι Γερμανοί.

Ούτω και ο Figaro, θεωρών ως χριστιανούς μόνους τους εις την εκκλησίαν της Ρώμης υποτασσομένους, αριθμεί 134 επισκοπάς « εν όλη τη χριστιανωσύνη » κενάς σήμερον!!!

Γινώσκουσα την άμάθειαν των παρ' ήμιν πτωγῶν γραϊδιών, ουδέποτε ήπόρησε· αλλά δια την πολυμαθειαν των συντακτών της εν λόγω παρισιανής εφημερίδος δεν θά προσθέσης και άλλα εις τα τρία μου θαυμαστικά;

Σ' είπα, ως νομίζω, και άλλοτε· εις αυτην την μεγαλόπολιν της κλασικής επιτηδεύσεως και της ευσχημονος άγυρτείας, άπειρα θά έχη τις να συλλέξη, και γελοία, και, μη την αλήθειαν, άπρεπή, και εξ αυτών να πληρώση τόμους. Με λέγεις ότι εκ συστήματος μέμφομαι τα ένταυθα, παροξυνομένη υπό της νοσταλγίας· άλλ' αν προχθές σε είχα εις το θεάτρον μετ' έμου, θά ώμολόγεις ότι ή νοσταλγία μου δεν προέβη μέχρι συγχύσεως της κρίσεώς μου.

Εισέρχεται εις το θεάτρον, αναβαίνεις εις τα θεωρεία. Εις τους λαβυρίνθους τους όπισθεν αυτών σε προύπαντων γυναίκες επισατούσαι εις τα καθίσματα, αίτινες, αφού λάβωσι γνώσιν του αριθμού τον όποιον φέρεις, σε δεικνύουν δια τίνος θύρας να εισέλθης εις την θέσιν σου. Γίνονται δεκα κομμάτια δια να παρα-

στήσουν ὅτι εἶναι ἱκαναὶ καὶ νὰ κατακοποῦν διὰ σέ. Τότε τὰς λέγεις «εὐχαριστῶ», καὶ ἐτοιμάζεις νὰ καθίης. Ἀλλὰ μένουν ἐκεῖ καὶ σέ βλέπουν. Τὰς βλέπεις καὶ σύ. Διὰ τί ἄραγε περιμένουν; Ἀκόμη δὲν ἐκατάλαβες; Κύπτουν λοιπὸν καὶ σέ λέγουν μ' ἓνα μελιτώδη τρόπον, — Et votre ouvreuse? Δηλαδή, «Κ' ἐκείνην ἥτις σ' ἤνοιξε τὸ θεωρεῖον, τὴν λησιμονεῖς;

Ψεῦμα· οὔτε θεωρεῖον σ' ἤνοιξεν, οὔτε τίποτε ἄλλο ἔκαμεν, εἰμὴ ὅτι σ' εἶπε ποῦ εὕρισκετο ἡ θέσις σου, καὶ ἠθέλησεν ἔπειτα καὶ νὰ σέ τὴν δείξῃ. Δι' αὐτὸ λοιπὸν τώρα ἀπαιτεῖ ἀντιμισθίαν· καὶ, ἂν δὲν τὴ δώσης τίποτε, δὲν πράττει αὐτὴ ἀδιακρισίαν ἐπαιτούσα τοιουτοτρόπως, ἀλλὰ σὺ ὁ μὴ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπαίτησάν της.

Καὶ ξενίζονται ἔπειτα οἱ παρισιανοὶ περιηγηταὶ ὅτι οἱ Τοῦρκοι ζητοῦν παντοῦ καὶ πάντοτε παξίσι! Ταλαίπωρε Αἴσωπε μὲ τὸν περὶ δισακκίου μῦθόν σου; Εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τοῦ ἐσχάτου Παρία μέχρι τοῦ ἀνωτάτου Παρισιανοῦ, θά ῥιπτῇ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ἀμαροτήματα εἰς τὸν ἐμπρόσθιον, τὰ δὲ ἑαυτοῦ εἰς τὸν ὀπίσθιον σάκκον.

Παξίσι! εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὀνομάζεται pour boire· ἡ λέξις μόνον διαφέρει. Δοκίμασε νὰ πῆς τι ἐν καφενεῖῳ, καὶ νὰ μὴ δώσης εἰς τὸν ὑπρέτην τὸ παξίσι του· ἡ δοκίμασε νὰ καταβῆς ἐξ ἀγοραίας ἀμάξης, καὶ νὰ μὴ δώσης παξίσι εἰς τὸν ἀμαξηλάτην! Σὲ καθυβρίζει, ἔσο καὶ γυνή. Ἡ galanterie française; ἡ περιώνυμος αὐτῇ γαλλικῇ ἀβροφροσύνη πρὸς τὰς γυναῖκας, ἀπὸ ἀτμιδὸς λεπτῆς πίπτει εἰς πᾶγον. Ὁμολογῶ ὅτι οἱ ἐν ταῖς δημοσίαις λειτουργίαις δὲν ζητοῦν παξίσι· ὄχι ὅμως διότι ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ ἐξηυγενίσθη πλειότερον ἢ ἄλλου, ἀλλὰ μόνον διότι ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ νόμου εἶναι αὐστηρά. Καὶ πάλιν ὅμως, χρήματα μὲν δυσκόλως ἀνοίγεται ἡ χεὶρ νὰ δεχθῇ, ἀλλ' εὐρε τρόπον νὰ δωρήσης εἰς τὴν γυναῖκα τοῦ ὑπαλλήλου ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ ὑπόθεσις σου ἐν ἀδαμάντινον περιδέραιον, ἐν βαρῦτιμον φόρεμα, ἢ καὶ εἰς τὸν ἄνδρα αὐτὸν ἐν ξένον παράσημον, ἓνα ἄγγρον, καὶ πέπεισο ὅτι στρεφόμενη πρὸς ἐμέ, θά φέρῃς εἰς τὸν κρόταφόν σου τὸ μανδύλι σου, καὶ θά ὑποψιθυρίσης, — Ἀδελφῆ, παντοῦ τὰ πάντα.

Αἰ, φίλη μου! «Δῶρα καὶ θεοὺς πείθουσιν», ὡς εἶπον οἱ παλαιοί· — καίτοι ὁ μεγαλεπήβολος γαλλικὸς λαὸς εἶναι ἀναντιβῆτως φιλοτιμώτατος, γενναιοτάτος καὶ νομιμονέστατος· ἀλλὰ δῶρα καὶ θεοὺς πείθουσιν· ἀκούεις; — θεοὺς! Ὁ Λαμαρτίνος ἄλλως εἶδε τὰ τῆς Τουρκίας ἀφοῦ ἔλαβε τὰς ἐν Θύρα γαῖας εἰνας . . .

Ἵπόθες (ὡ τῆς ποθεινῆς ὑποθέσεως!) ὑπόθες λοιπὸν, Ἑλληνοδίκη μου, ὅτι λέγομεν ταῦτα συνδιαλεγόμενα εἰς τὸ θέατρον, ὅπου ἤλθομεν πρὸ μικροῦ, καὶ περιμένομεν τοῦ παραπετάσματος τὴν ἄρσιν.

Τὰ θρονία ἐν τούτοις πληροῦνται, τὰ θεωρεῖα κατακομοῦνται ἐξ εἰδώλων ζωντανῶν· τὰ βίπιδια κινουῦνται ἀδιαλείπτως ὡς μηλολόνηθι πτερυγίζουσα πρὸ τοῦ προσώπου πάσης . . . καὶ πάσης, ὡς πρὸ παικίλων ἀνθῶν. Τὰ μύρα τῶν μανδυλίων σχηματίζουσι μετὰ τῆς θερμότητος τῶν πνοῶν καὶ τῶν φώτων μίαν ἀτμοσφαῖραν κολάσεως ἐν παραδείσῳ.

Ἀδιάφορον· λάμπουν τὰ κρύσταλλα, στίλβουν τὰ ψέλλια, φέγγουν τὰ κάτοπτρα, τὰ ἐγκόλπια σπιν-

θηρίζουν ἐπὶ κόλπων γυμνῶν (ἐνῶ αἱ ἀνοδοῦμαι φυλλομετροῦνται διὰ χειρῶν ἐνδυμένων), αἱ διόπτραι παίζουσι, περιεργάζονται, ἀποστρέφονται, μέμφονται, καλοῦν, ἀπειλοῦν· σχήματα, βλέμματα, χρώματα, λαμπηδόνες· παντοῦ αἴγλαι, παντοῦ μειδιάματα, παντοῦ ψιθυρίσματα, καὶ ὅλα ὁμοῦ συγγέονται εἰς ἓνα βρόμβον ψυχῶν πολυλάλων, αἵτινες ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ, ὡς ἐν τῇ καρδίᾳ γιγαντείου ῥόδου ἑκατονταφύλλου, μυρμηκιοῦν.

Τί δὲ εἶναι αἱ μονήρεις αὐταὶ φωναὶ, αἱ ἀυθαδῶς βαλλόμενα τῆδε κάκεισε; Τί λέγων ἐπαναλαμβάνει ὡς δαιμονισμένος ἐκεῖνος ἐκεῖ;

— Πωλεῖ πορτογάλλια;

— Καὶ ὁ ἄλλος παρέκει;

— Ἐφημερίδας.

— Καὶ ὁ ἄλλος;

— Τὰ πρόσωπα τῶν βουλευτῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως φωτογραφημένα.

— Καὶ ὁ ἄλλος, καὶ ὁ ἄλλος ἐκεῖ, καὶ ὁ ἄλλος;

— Ὁ μὲν βίπιδια, ὁ δὲ διόπτρας, ὁ δὲ λαίμοναδαν, πέμματα, ζύθον, παγωτά.

Ὡ τοῦ δυσπαραδέκτου, ὡ τοῦ ἀπαρισιανοῦ παρισανισμοῦ! Τὸ θέατρον ἀπέχει μὲν τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀπέχει ὡσαύτως καὶ τῆς ἀγορᾶς. Ἀναντιβῆτως εἶναι βράνουσι αὐταὶ αἱ κραυγαί. Πῶς ἀντέχουν εἰς αὐτὰς τὰ ὦτα τῶν ἡμιθέων τοῦ κόσμου τούτου; Οἱ δὲ Ὀλύμπιοι θεοὶ τοὺς ὁποίους φέρεῖ ἡ ὄροφῆ ἐν ζωγραφίᾳ, πῶς συμβιβάζονται μετὰ τῆς ἀσεβείας ταύτης;

Χρήματα, χρήματα! Ὁ θεατρῶνης ἔχει ὡς φαίνεται, κέρδος τι ἐκ τῶν πωλούντων. Ἀλλὰ τοῦτο μόνον; Τὸ παραπέτασμα τῆς σκηνῆς γέμει, ὡς βλέπεις, εἰδοποιήσεων, ἔνθα μεγάλοις γράμμασιν ἀναγινώσκεις ὅτι ὁ δεῖνα πωλεῖ χειρόκτια καὶ ὁ δεῖνα μυραλοῖφην, ἢ ἀντιβρόγχια, φύκος, παιπαλῆν, ἢ καὶ ἰγδύα, μὰ τὴν ἀλήθειαν!

Μέγα μὲν τι πάντως κερδαίνει ὁ θεατρῶνης καὶ ἐκ τῆς παραχωρήσεως ταύτης, ἀλλὰ δὲν σέ φαίνεται κατάχρησις ἔχουσα χαρακτῆρα ἐμπαιγμοῦ πρὸς τὸ δημόσιον, καὶ δὲν ἀπορεῖς πῶς μέχρι σήμερον δὲν ἐξεσυρίχθη ὑπ' αὐτοῦ;

Ταῦτα θέλω τοὺς ἡμετέρους ἱκανοὺς νὰ περιεργάζονται, καὶ ὄχι νὰ τ' ἀπομιμῶνται ὅλα ὡς ἄριστα, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι γίνονται ἐν Παρισίαις. Τοῦτο εἶναι ἀνάξιον ἀνθρώπου ἔγοντος ἰδίαν κρίσιν. Πρέπει νὰ διακρίνη ἕκαστος τ' ἀναξιόμιμητα τῶν ἀξιόμιμητων· — ἐπειδὴ εἶναι βέβαιον ὅτι καὶ ἀξιόμιμητα οἱ Γάλλοι ἔχουν πολλά.

Καὶ ἰδοὺ μετὰξὺ τούτων τί ἐνθυμοῦμαι τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ σημειώσω, λήγουσα τὴν παροῦσάν μου. Εἰς τὸ λιθόστρωτον τῶν ὁδῶν, σπανίως ἀκούεται συρομένη ἡ σπάθη στρατιωτικοῦ γάλλου· ἐνῶ οἱ Γάλλοι εἶναι ἀδιαφιλονεικῆτως ἔθνος πολεμικὸν ἐκ τῶν πρώτων. Δὸς, παρακαλῶ, τὴν εἰδήσιν ταύτην μετὰξὺ τῶν τοῦ παρισιανοῦ συρμοῦ εἰς τοὺς ἡμετέρους στρατιωτικούς, ἴσως τοῦ λοιποῦ ἀποβάλωσιν (ἂν δὲν ἀπέβαλον μέχρι τοῦδε) τὴν συνήθειαν ἣν ἐκ τῶν Βαυαρῶν εἶχον ἀποκτήσει, ὡς ἀνοίκειον εἰς μαχητὴν σπουδαίως ἀνδρεῖον· καὶ συγγρόνως ζήτησε παρ' αὐτῶν συγγνώμην ὑπὲρ τῆς σῆς